

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Hrabani Mauri expositiones in Danielelem - Cod. Aug. perg.
208**

Hrabanus <Maurus>

[S.l.], [9./10. Jahrh.]

[urn:nbn:de:bsz:31-57668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-57668)

10
...
3 navi

12
6

Reichenau CCVIII

M

pbacio pene

Dumirensium

xx in xliii vobis spectat sig 59

99 dñi debet dñi mō eee

Benedic domine domum istam & omnes habi
tantes in ea

Benedic domine domum istam & omnes habitantes
in ea

ii v x lxx v lib totid

Iste lib est de aug scc marie

dñi meū d

Quis est fecundum genitrix q. roni

Xps unct xps regnat

Benedic dñe domū istā et hoīes eī habitantes
Venite exultemus dño iubilemus deo ja
lutar

nostrō p occupemus fac Ave mar' d' genitrix que peperisti ihu xpu

Domine audiri audiri audiri audiri

pbacio Iste lib est de augia scc marie

guy puer est ille qui dat sua dona

eternē gloriē

xal. sup igni scc. xps unct xps regnat xps unctat xps unctat

5 8 3 2 8 3 3

u. 3 3 a a k i a n y

xi
xix
viii

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

D
lo
tion
lic
re la
leger
apof
feque
calda
fufan
nec be
nofter
far &
apud
fe &
breui
tra u
Indea
Integra
ppria
fidenf
Interpo
tus omi
pau cor
forum

Rabani Mauri Commentariorum in Daniele
Præfatio ad Lhudæicū Regem.

j. 2

DANIELEM PROPHETAM, UT BEATUS HIERONIMUS
In prologo suo testatur, ecclesie dñi saluatoris iuxta
lxx inter p̄tes non legunt, utentes magis theodotionis edi-
tione; qui utique post aduentum xpi incredulus fuit;
licet quidam eum dicant hebionitam fuisse, qui altero gene-
re ludæus: ē. quia ipsi hebionitæ tã euangelium tenent, ut
legem simul carnaliter seruent. aduersus quos paulus
apostolus in epistola sua ad galatas scripsisse inuenitur. ip-
seque liber p̄phæe ebraicis quidem litteris. sed sermone
caldæico conscriptus refertur; qui apud ipsos ebreos nec
susannæ habet historiam, nec hymnum trium puerorū,
nec belis draconis que fabulas, quas memoratus interpret
noster in libro p̄dicti p̄phæe reperit. In toto orbe disper-
sas. & ob hoc obelo anteposito eas sub diditione uideretur
apud Imperitos magnam partem uoluminis detruncas-
se; & quia hæc causa, ut arbitror, fecit quod hic p̄phæa
breuiorem expositionem haberet, quam ceteri p̄phæe.
Ita ut p̄ter ualla intermissus sit non paucos conqueri.
In deauidi, qui uoluerunt sicut in ceteris p̄phæis & in hoc
integram expositionem habere. Unde & iam ego non de
ppria scientia, sed de saluatoris nr̄i misericordia con-
fidentem temptaui iuxta maiorum dicta uel sensum aliqua
interponere; ubi uel minus lucide explanata uel poeni-
tus omissa repperi. ut si non aliorum tamen nr̄orum pau-
perum consulerem, qui nec multos libros habent, nec diuer-
sorum auctorum codices; sed nec & iam eis propter instan-

lib̄ moij̄ augie maioris.

2.

tiam cotidiani operis plura legere uacat quoniam illud potest
rite possunt dicere. nos duris manibus & toto sole pusti
appellamus humum & partem poscimus anni. illud que a por
tolicum exemplar magis imitari norunt quo ait. quem mihi
defuerunt & his qui mecum sunt ministrauerunt manus
istae. Unde & idem apostolus ad thesalonicenses scripsit
dicens. Rogamus autem uos fratres ut operam deus ut qui
sitis & ut curam negotium agatis & operemini manibus
uris sicut precepimus uobis. & ut honeste ambulatis ad eos
qui foris sunt & nullius aliquid desideratis. illi enim qui
in librorum lectione atque meditatione sacrum scriptu
rarum exercitatis sunt. & otium habent legendi atque
scribendi que uolunt. per campos scripture discurrant.
flores diuersarum specierum legendo. easque in calatho
pectoris sui collocent. ubi & sic aromata uirtutum
recondita seruant. ut multiplex odor hinc & inde
conquisitus sua uirtutem aspirat & mirificam. ol factusque
plurimorum uerbo & actu abundanter reficiat. pre
sens autem opusculum nostrum quod & beati hieronimi atque
gregory. ambrosij quoque & augustini nec non & cele
rerum sanctorum patrum tractatibus excerpseram & in unum
collegeram. In quo & iam ubi eorum dictaminis repperi
nra inter serueram. ne forte longitudo eius tedium faceret
lectori. In qua tuor libros distinguere curauit. ita ut
primus liber ab exordio prophetiae quonarratur captiui
tas regis ioachim & eorum quicum ipso in babilonem
translati sunt usque ad illum locum. quonarrat nabucho

dono sor post correptionem adō sibi propter supbiam suā
 In lacam iterum in regnum restitutus narratur ptingerē;
 secundus autē Incipiens ab altasar rege ubi conuiuium
 fecit obamatibus suis quando arculos manus scribentis
 In pari & uidit & prophēta Interpretante regnū a se aufe
 rendum & medis atque p̄sis dandum audiuit p̄phēticā
 uisiones enumerando usque ad explecionē lxx. ebdoma
 darum puenirē; tertius quippe ab eo loco Inchoans ubi
 daniel tri. um ebdomadatum diebus leunare & lugere
 se commemorat. Inultima uisione qua ei angelus quid
 In nouissimis temporibus populo suo uenturum. ē. reuela
 uit finem haberē; quartus uero ea que post finem ipsi
 us p̄phēta iuxta ebreos de susanna historia & belis dra
 conis que fabulis atque missione secunda p̄phēta In lacū
 leonum narrantur. mystico sensu & posita seorsum con
 tinerē. quod & iam opusculum abirex nobilissime hludouice
 quattuor In conspectu serenitatis tuę nr̄i non sordent
 labores nec sprēgi acē abiciuntur. postquam consum
 ma ueram ad legendum & ad probandum dixi. ut
 ubi nr̄a catholicorum magistrorum sententis concor
 dare p̄spexeris illy In de gratias referas cuius dono hoc
 nobis conlatum. ē; si quid autē aliter p̄tē uel eos quos
 tecum habes pertuissimos Lectores positum repereris
 ignoscas Imperitię meę atque fragilitatq. preces
 que pro paruitate meā dño funderelubeas. ut ipse mihi
 ignoscat quem nihil humane Infirmittatis latē &
 mentem meam ab omni errore purgans p̄ sp̄m suum

4.

sem lumine ueritatis In lustris. quatinus In lumine ipsius
ambulans beneplacita illi meditando atque scribendo nec
non & operando omnitempore uitam eam faciam. sic que
ad eius misericordiam pueniam ut remissis delictis om
nibus delectatione sua uisissima In dextera eius pfruar
us que In finem; dignum enim arbitratus sum ut illius
pph&e cuius pfectionem nec tribulatio hostilis psecu
tionis nec potestas terrena & felicitas temporalis muta
uit sed pbauit. tibi qui In regno constitutus nec aduer
sitatibus mundanis frangi nec pspertatibus huius seculi
In supbiam erigi nosti. sed uiam regiam Incedendo ad
regnum p p&uum & p mium & eternam uitam puenire festi
nas. actus pbatissimos & reuelationes mysticas In libro
conscriptas dirigerem ut eorum meditatione sedulo In cum
bens eius studium In teris quisic Impleuit negotium mun
danum quod nequaquam aliquod omittet & ad officium
ptinens diuinum. appelleris que rite simul cum pph&a
angelico affatu uir desideriorum non utique carnalium
sed spitalium non terrenorum sed celestium. alioquin uiri
uocabulum non rite teneres. si mollitiam uoluptatum huius
seculi sequereris. & non magis desiderium regni celestis;
age ergo & festina ut In assidua meditatione legis di &
operibus iusticie atque misericordie tem & ipsum ex
ercens ad coronam puenias sempiternam. quatinus In
ueniaris In libro uitae scriptus euigiles que In resurrecti
one generalis simul cum electis di In uitam & eternam.
potius quam cum repbis In obprobrium sempiternum.

hoc ergo meam paruitatem deuotis precibus sedulo orare
cognoscat ut regnum cæli sub diuina gubernatione
tempore uitæ tuæ feliciter teneas & post exitum pre
sentis uitæ bonis meritis auctus xpo tribuente In cælesti
regno percipias cum electis angelis & scis animabus
beattitudinem ueram & gloriam sempiternam.

REX REGUM DñS TRIBUAT TIBI TEMPORA LAETA.
ÆTERNAM ET UITAM CONFERAT IPSE POLO

- I. De filiis captiuitatis iudee elegit nabuchodonosor rex ut litteras discerent.
- II. Ubi introducuntur idem pueri ad regem & miratur rex sapientiam eorum.
- III. De somno nabuchodonosor quod latuit eum propter quod iussit diuinos interfici.
- IIII. Ubi daniel cum tribus pueris rogauit dñm ut sibi uisum regis manifestaret & ostenso hoc sibi interpretatione eius regi narrauit quod regnum eius euerteretur.
- V. De statua grandi aurea argentea aerea & ferrea & de lapide exciso de monte qui est xps dñs qui percussit statuam & comminuit ut puluerem.
- VI. De statua aurea quam constituit nabuchodonosor in campo & iussit eam ab omni populo adorari.
- VII. Ubi tres pueri eo quod statuam regis non adorassent missi sunt in fornacem ignis ardentis.
- VIII. Oratio azaric in fornace & laus trium puerorum.
- IIIIII. Ubi nabuchodonosor licet & inuitus confessus est filium dei esse.
- X. Aliud somnium quod interpretatus est daniel regi nabuchodonosor.
- XI. De .vii. temporibus hoc est .vii. annis duodecim mensuum.
- XII. Uox dñi de celo ad regem pronuntians ei quod regnum ab eo esset & auferendum quia in penitentia & plura restitutus est regno suo. In quo uidit articulos manus scribenas in pariete.
- XIII. Ubi balthasar cum uinum biberet & inuasisset deos & laudaret deos.
- XIIII. Ubi daniel legit scripturam regi & interpretationem eius illi edisserans per dicit tolli ab eo regnum & dari medis atque persis.
- XV. Ubi satrapae accusant danielem apud darianum regem.

- lvi** Ubi uidit daniel .iiij. bestias In figura .iiij. regnorum.
- lvii** Ubi isio similitudinis dñi & gloria sedis eius.
- lviii** Ubi isio dñi xp̄i
- lviij** De anti xpo
- lxx** De ariete & hircu
- lxxi** De diebus duomilia ccc.
- lxxii** De interpretatione arietis & hirci.
- lxxiii** Ubi angelus loquitur ad daniem de lxx ebdomadibus breuiatis sup hierusalem & sup populum.
- lxxiiii** De dño xp̄o lum.
- lxxv** Ubi ieiunauit daniel .iiij. ebdomadas dierum & uidit ange
- lxxvi** De regibus p̄sarum atque grecorum p̄dixit angelus danieli.
- lxxvii** De rege qui se extollit & contradñm hoc .ē. anti xp̄o.
- lxxviii** De resurrectione mortuorum iustorum & iniustorum.
- lxxviiii** De duobus presb̄yteris qui concupierunt susannā uiolare
- lxxx** Ubi excitauit d̄s sp̄m sc̄m In danieme & liberauit susannā a morte.
- lxxxi** Ubi daniel euerit bel & templum eius destruxit.
- lxxxii** Ubi daniel occidit draconem & missus .ē. In lacum leonū ibique attulit ei prandium abba cuc propheta.

Deus meus ad te luce uigilo deus

2 ad

2 audate dñm de celis laudate i excelsis

A NNO TERTIO REGNI IOACHIM REGIS IUDAE VENIT
 NABUCHODONO SORREX BABILONI SIERIM ET OBSEDI
 TAM. IOACHIM FILIUS IOSIE CUIUS QUARTO DECIMO ANNO REGNI
 prophētare orsus ē. hieremias. sub quo & cum holda mulier
 prophētauit. ipse ē. quia alio nomine appellatur eliachim.
 & regnavit sup tribum iuda & hierusalē annis undecim. cui
 successit in regno filius eius loachim cognomento lechomias. qui tercio
 mense regni sui die decima. captus a duob; nabuchodono sor duc
 tus que ē. in babilonē. & in loco eius constitutus ē. sedecias filius
 iosie patruus eius. cuius anno undecimo hierusalem capta atq;
 subversa ē. Nemo igitur putet eundem in danielis principio. eē.
 loachim. qui in zechielis exordio loachim scribitur; iste enim extremā
 syllabā chim habet ille chin. & ob hanc causam in euangelio secun
 dū matheum una videtur de. eē. generatio quia secunda. TER
RES CEDECADES. In ioachim desinit filius iosie. & tertia in apit a io
 achim filio heliachim. quod ignorans porphirius calumniā
 struit ecclesie suam ostendens impertinē dū euangelista
 mathei arguerentur falsitate. Et notandū quod trib; vicib;
 ut scriptura regum & paralipomenon testantur nabuchodo
 no sor vastavit terram iuda. hoc ē. primo cum loachim qui &
 eliachim nominatus ē. filium iosie regis iuda superatū & vinc
 tū catenis duxit in babilonē cum vasīs domus dñi quae posuit
 in templo suo. secundo cum loachim cognomento lechoniā filium
 eius simul cum matre & eunuchis principib; atq; seruis eius
 transfudit in babilonē. asportatis simul p̄tiosissimis vasīs domi
 dñi. tertio cum sedechiam coepit oculisq; priuavit. filios eius

lib angie maioris.

Interfecit ac meliores quosque occidit. nec. ē. misertus adu-
 lescentis & uirginis senis & decrepitq; & incendit domum dñi
 murosque hierusalem destruxit. & quicquid p̄tiosū fuerat
 demolitus. ē. Siquis autē euaserat gladiū ductus. ē. In babilo-
 nē & seruiuit regi & filis eius. Unde hieremias iuxta terna-
 riū numerū enumerat translationē iudeorū dē terrasua
 primotria milia & uingintres. Secundo octingentos triginta
 duo. Tertio septingentos quadraginta quinque summā eorū
 computans dicit. eē. animas quattuor milia sexcentas. quod
 licet & historialiter p̄pter peccata populi ita factū fuerit.
 tamen spiritualiter innuit qđ omnes qui scē trinitatis fidē p̄ro-
 rem polluunt. ac quattuor euangeliorū doctrinā seruare n̄
 consentiunt. p̄fectionē que bonorū operū habere dispiciunt.
 obnoxiusunt seruitutis regis babilonis que eos lumine scientie
 priuatos in confusionis p̄p̄tate captiuitatē si se ante n̄ correge-
 rint neq; semet ipsos p̄ penitentia liberauerint abducat redi-
 gat & que in carcerem inferni ubi a dēternis claustris damnati ge-
 munt in p̄p̄tuum. ET IRA DIDIT DñS IN MANU SEI IN IOACHIM REGE
 IUDAE. Qđ autē traditus scribit̄ ioachim monstrat n̄ aduersarioꝝ
 fortitudinis fuisse uictoria sed dñi uoluntatis. ET PARTĒ UASORUM
 DOMUS DIETASPORTAUIT EŪ IN TERRĀ SENNAAR IN DOMŪ DĪSUI. ET UASA INTULIT
 IN DOMŪ THESAUROISUI. Terrasennaar locus ē. babilonis in quo fuit cāpus
 durā. & turris quā usq; ad celū. hiq; ab oriente mouer̄t pedes suos p̄dificare co-
 nat̄. Unde & a confusione linguarū locus nomen accepit
 babilon. que in lingua nr̄a transferitur confusio. simulq; anim
 aduertendū qđ rex babilonis n̄ potuerit uniuersa uasadi trans-
 fere. & in idolo qđ sibi finxerat collocare. sed partē uasorum

ij.

M.

templū dī quæ intellegendasunt dogmata ueritatis. si enim cunctos
philosophorū reuoluas libros. necesse ē. ut in his repperias ali
quam partē uasorū dī. ut apud platonē fabricatorē mundi
dīm. ut apud zenonē stoicorū principem Inferos & Inmorta
les animas & unum bonū honestatē. sed quia lungunt men
daciū ueritatq & naturæ bonū multas perdunt maculis. ideo
partē uasorum dī & n̄ omnia uasa Intēgra atque p̄fecta
coepisse memorantur; Mystice autē captiuitas hęc regis
loachim p̄ quam deductus ē. In babilonē. significat lapsum atq;
ruinā pastorū ac rectorū eclesie. qui ueri nabuchodonosor
hoc ē. diaboly arte delusi. In confusionē abducuntur errorū
atque uitiorū. & qui p̄ dñi gratiā ac studiū bonū alio sermone
doctrinæ. & bonis exemplis ad ueram religionē suscitare
debuerant. ipsi uariis uitis truci datq morte absorti sunt pec
catorū; hoc enim nomen loachim qui resuscitans t̄ qui ē. con
surgens Interpretatur significat. cum quo simul p̄tiosissima
uasa dñi In captiuitatē asportantur. qui a illy qui In genij
acumine excellēbant. uel morū honestate fulgebant maloz
p̄positorū deprauatq exemplis. simul cum ipsis In p̄dā cesse
re diaboly. qđ & sic in hieremias p̄ ph̄ & c. In lamentationib;
suis deflere uidētur ubi dicit. egressus ē. a filiatione omnis
decor eius. facti sunt principes eius uelut arietes n̄ Inuenientes
pascua. & abierunt absque fortitudine ante faciem eos sub
sequentes. manū suā misit hostis ad om̄a desiderabilia eius.
quia uidit gentes Ingressas sanctuariū eius; hinc & psal
mista subitaneā uineæ dñi admirans de uastationē ad ipsū
dñm dicit. ut quid deposuisti macherimæ eius & uindemiant

eam omnes qui transeunt uiam. & exterminauit eam apud silua
& singularis ferus depastus. ē. eam;

J. II. **E**AIT REX ASPANI PRÆPOSITO EUNUCHORŪ SUTORŪ UT INTRODUCE
RET DE FILIIS ISRAHEL ET DE SEMINE REGIO ETTYRANNORŪ PUEROS
H IN QUIBUS NULLA ESSET MACULA. PRO ASPANE IN EDITIONE UULGATA
· ABIES ORI · scriptum repperi. ET POR PORTHOMIM. quod theodotio po
suit. lxx. & aquila electo stransulerunt. simmachus parthos
p uerbo nomen gentis intellegens. qđ nōs iuxta editionē ebreorū
In tyranos uertimus. maxime quia p̄cedit de regio semine. Unde
& arbitrantur ebrei danielē & annaniam & misaelem & aza
riam fuisse eunuchos. Implēta illa p̄phōcia quae ad zechiam
p̄ esaiam p̄phōciam dicitur. & de semine tuo tollent & facient
eunuchos In domo regis. si autē de semine fuerunt regio. nullu du
bium. ē. quin de genere fuerunt dauid. nisi forte huic sensui illud
contrariū sit qđ sequit̄. pueros siue iuuenes In quib; nulla ē. ma
cula. ut docerēt eos litteras & linguam caldaicam. philo arbi
tratur linguam ebreorū ipsam. eē. chaldeam. quia abraham
de chaldeis fuerit. qđ si recipiamus querendum. ē. quomodo
nunc ebrei pueri linguam quam nouerunt doceri uideantur.
nisi forte iuxta quorundam opinionē duas abraham linguas
& ebreorum & chaldeorū scisse dicamus; ET IN POSUITEIS NOMI
NA PRÆPOSITIS EUNUCHORŪ DANIELI BALDASAR. ET ANNANIAE.
SEDRAC. MISAEI MISAC. ET AZARIAE ABDENAGO. Non solū p̄posi
tus siue magister eunuchorū sc̄is In mutat nomina. sed & pharao
iosēph In aegypto appellauit. SOMIO JANEC. nolentes In tēpore
captiuitatis eos uocabula habere iudaica. Unde & p̄phōcia dicit
In psalmo. quomodo cantabimus canticum dñi In tēpore aliena.

porro dñs In bonam partē nomina mutat antiqua. & ex reb; Im
 pont uirtutū uocabula ut abram appellare & abraham. & sarai
 sa ram. In euangelio quoq; simon p & ri nomen accipit. & filij
 zebedei appellati sunt filij throni. qđ non ut plerique putant
 bonargēs sed emendatius legitur bo anerchem. PROPOSUIT AUTē
 DANIEL IN CORDE SUO NE POLLERETUR DE MENSA REGIS NEQUE DE UINO
 POTUS EIUS. Qui de mensa regis & de uino potus eius n̄ uult come
 dere ne pollatur. utique si sapientiā atque doctrinā babiloni
 orū sciret. eē. peccatū n̄um quā ad quiescere discere qđ non
 licebat; discunt autē n̄ ut sequantur. sed ut iudicent atq; conuin
 cant. quomodo si quis piā aduersū mathematicos uelit scribere
 impertus. ZALON MACOC. risui patet & aduersus philosophos
 disputans. si ignorat dogmata philosophorū discunt ea mente.
 doctrinā caldaicā. qua & moy ses omnē sapientiā aegyptiorū
 didicerat. DEDIT D̄S MISERICORDIĀ ET GRATIĀ DANIELI IN CON
 SPECTU PRINCIPIS EUNUCHORUM. ET RETQ. Qui propter pec
 cata malorū ductus ē. In captiuitatē. propter uirtutum
 suarū magnitudinē statim mercedē recepit. posuerat enim
 daniel In corde suo ne polleretur de mensa regis & epulis
 regis preposuerat uiles cibos; idcirco gratiā & misericordiā
 In conspectu principis eunuchorū accepit dño largiente. Ex quo
 Intellegimus pro necessitate rerū si quando scī diliguntur
 ab infidelib; dī. eē. misericordie n̄ bonitatis hominū puer
 forum; In ueri lib & qualiter omnipotens d̄s ad profectum
 hominū irasue moderamina dispensat. israheliticus
 quippe populus conditori suo delinquerat. & idcirco regi
 babilonio In captiuitate seruirebat. cum quo tamen ezechiel

propheta atq; daniel nec n̄ & tres pueri In captiuitatē mittunt̄.
 quos diuina gratia Ita sibi placabilem fecerat. ut peos uentura
 queq; p̄diceret. & ad fluctu populū mentē consolari dignaretur;
 Consideremus ergo si possumus quanta. ē. dispensatio sup̄ ne
 pietatis. quia sic iratus. ē. populo suo dñs. ut tamen n̄ omnimodo
 irascetur. Nam si iratus. n̄. ē. In captiuitatē populū minime
 tradidisset. & si omnimodo iratus. ē. electos suos cum illo In cap
 tuitatē n̄ mitteret; sed agit hæc diuina misericordia ut ex una
 eademque re ex qua carnalib; dat flagellū. & ea spiritalibus
 uirtutū præstet incrementū; cūque illos p̄ tribulationē pur
 gat. istos ex societate tribulationū ad maiora p̄merenda ex
 citat; & sic In iustus irascitur. ut tamen eorū corda p̄ iustorū
 consortiū consolatur. ne si omnimodo deserat. nullus post
 culpas adueniā redeat; tenendo igitur repellit & repellendo
 tenet. quando cum his quos diudicat. simul In tribulationē
 mittit quos amat; quis istatantē pietatis uiscera pensare
 sufficiat. quod & culpas populi dñs sine uindicta n̄ deserit.
 & tamen delinquentē populū a se funditus n̄ repellit; sic cū
 moyses ad re promissionis terrā exploratores. xij. misisset.
 ex quib; cum decem post modū desperationē populo faceret.
 isdem populus ira. murmuracionis accensus. seductum se
 ad dño. eē. conquestus. ē. ut eius cadauera lacerent In deserto;
 Cui om̄n̄ps d̄s iratus dixit quod nullus eorum terrā repro
 missionis Intra ret. quo tēpore compuncti. prauē se egis
 se cognouerunt sese In lacrimis afflexerant. & acuncti
 armis p̄tinus coeperunt contra hostes ascendere. ut re
 p̄missionis terram post lacrimas Intra re potuissent;

quibus p moysen dñs dicit. dic eis. nolite ascendere neque pug-
 netis. non enim sum uobiscum neca datus coram inimicis uris;
 qua Inre pensandum est. si cum ipsis non erat.
 cur eos necaderent ascendere p hibeat; si autē cum ipsis
 erat quid. ē. quod ait. non enim sum uobiscū. sed mira dispensa-
 tione discipline ac misericordie & cum ipsis erat. & cum ipsis
 non erat; cum ipsis non erat ut uincerent. sed tamen cū ipsis
 erat ne ab hostibus perirent; O ineffabilia pi&atis uiscera cul-
 pas Insequitur. & tamen peccantes protegit. Iratum se Indi-
 cat. & tamen ab hostibus defendit; sic plerumque paruulo
 filio delinquenti Irascitur mater rephendit. Increpat uerberat.
 sed si hunc Inpreceptis Ireconspexerit. ubi Inmortis periculo
 ruat. manū tendit & retinet. & quae sic Irata uerba uerat.
 ac si non diligeret. sic diligendo retinet. ac si Irata n̄ uerba
 rasset; TEMPTA NŌS OB SECRETO SERUOS TVOS DIEBUS. X. ET
 DENITUR NOBIS LEGUMINA AD UESCENDUM ET AQUA AD BI-
 BENDUM. ET RETQ; Incredulis fidei magnitudine non solū
 sibi corpulentā polliceri esu uilioris cibi. sed tempus statuere
 non est temeritatis sed fidei; ob quam regias dapes con-
 temperant. PVERIS AUTEM HIS DEDIT DŌS SCIENTIAM ET DIS-
 CIPLINAM IN OMNI LIBRO ET SAPIENTIAM. DANIELI AUTEM IN-
 TELLECENTIAM OMNIUM VISIONUM ET SOMNIORUM. Nota
 quod dñs dederit scis pueris scientiā & disciplinā. secularium
 literarū Inomni libro & sapientiā. p quo simmachus Inter-
 ptatus. ē. artē grammaticā ut cuncta quae legebant In-
 tellegerent. & spū dī de chaldeorum scientia ludicarent;
 Daniel autē hoc extra tres pueros habebat Insigne qd uisiones.

ē m...
 of uen...
 gnar...
 o sup...
 omni...
 lū m...
 illo In...
 ut ex...
 talibus
 one pur
 renda...
 o u...
 llus post
 pellendo
 ulatione
 ensare
 deserv...
 let; sic
 ay. m...
 lo facer...
 u...
 In deserv...
 x repro
 aue se...
 ac un...
 e. ut re
 usset;

& somnia quibus p̄ simbola quaedam futura monstrantur saga-
 ci mente cernebat. ut q̄d alij uidebant In fastas mate. hic oculis
 cordis aspiceret. COMPLETIS ITAQUE DIEBUS QUOS DIXERAT REX
 UT INTRODUCERENTUR. INTRODUXIT EOS P̄POSITUS EUNUCHOR
 IN CONSP̄CTU NABUCHODONOSOR. ET R̄TQ. Complēt̄ of dies triennij
 tempus Intellege. q̄d rex constituerat ut enuicq̄ trib; annis post
 ea starent In conspectu regis. & omne uerbū sapientiae & Intel-
 lectus q̄d̄ suscitatus ē. ab eis rex. Inuenit In eis decuplum super
 cunctos ariolos & magos quierant In uniuerso regno eius; pro
 ariolis & magis uulgata editio sophistarū & philosophos trans-
 tulit. n̄ iuxta hanc philosophiam & sophistarū cam disci-
 plinam quam grecorū eruditio pollicetur. sed iuxta doctrinā
 gentis barbarae quauis que hodie chaldei philosophantur.
 FUIT AUTEM DANIEL USQUE AD ANNUM PRIMUM CŪ RIREGIS.
 Dicemus In consequentibus. quomodo cuiusque ad annū primū
 cū r̄ regis hic fuisse describitur. postea tertio anno eius dem
 cū r̄ regis. & primo darij fuisse memoratur.

.III.

IN ANNO SECUNDO REGNI NABUCHODONOSOR. VIDIT NABU-
 CHODONOSOR SOMNIUM. ET R̄TQ. Si post tres annos pueri
 Ingressi sunt In conspectu regis ut ipse p̄ceperat. quomodo
 nunc secundo anno regni sui somniū uidisse narratur. q̄d ita
 solunt ebrei secundū hic annū regni eius dici omniū gentiū
 barbararū. non ludaeorum tantū & chaldeorū. sed assyriorū
 quoque & aegyptiorū & moabitarū. & reliquarū nationum
 quas dño concedente superabat; Unde & iosephus In decimo
 antiquitatū scripsit libro. post annū secundū aegypti captiui-
 tatis. rex nabuchodonosor uidit mirabile somniū & conter

ritus. ē. sp̄s eius & somnus eius fugit ab eo. uidit rex somniū futurorū.
 ut Interpr̄ ante uiro scō qd uiderat d̄s glorificōtur. & capti
 uorum dō que In captiuitate seruentiū. sic grande solaciū. hoc
 idem In pharao legimus. non quod pharao & nabucho dono ser
 uideremeruerint. sed ioseph & daniel digni & stiterunt ut Inter
 pr̄ibus omnibus pr̄ferrentur. **PRÆCEPIT ERGO REX UT UO
 CARENTUR ARIOLI ET MACI ET MALEFICI ET CHALDEI.** Quos nos
 ariolos & em. **ΕΡΧΑΟΙΟΥC.** Interpr̄ta sunt id. ē. Incantatores.
 ergo uidentur mihi Incantatores. ēē. qui uerbis rem pagunt.
 magi. quide singulis philosophantur. malefici. qui sanguine utun
 tur & uictimis & sepe contingunt corpora mortuorum. Porro
 In chaldeis. **ΣΕΝΕΑΟΣΟΥΕΙ.** significari puto. quos uulgus mache
 maticos uocat; Consuetudo autē & sermo communis magos pro
 maleficis accipit. qualiter habentur a pud gentē suā. eo qd sint
 philosophi chaldeorū. & ad artem huius scientiā. reges quoque
 & principes eius den gentis omnia faciunt. unde & In natiui
 tate dñi saluatoris. ipsi primū ostium eius Intellexerunt. & ue
 nientes In scāmb & hlem adorauerunt puerū stella desuper
 ostendente. **ET DIXIT AD EOS REX. UIDI SOMNIUM ET MENTE
 CONFUSUS IGNORO QUID UIDERIM. EITIQ.** Umbra quedam
 ut hadicam. aura somni atque uestigium remansit In corde
 regis. ut referentibus aliis possit reminisci eorū quæ uiderat.
 & nequaquam eū deciperent mentientes; responderunt chaldei
 regi syriace; huc usque quæ electis sunt sermone narrantur
 ebreo ab hoc loco usque ad uisionē annitertij regis baldasar.
 quæ daniel uidit In susif. ebreicis quidem litteris sed lingua
 scribuntur chaldaica quæ mihi sic syriacam uocat;

NISI INDICAUERITIS MIHI SOMNIUM ET CONIECTURAM EUS
 PERIBITIS UOS ET DOMUS URÆ PUBLICABUNTUR. ET ATQ.
 Comminatus. ē. poenam. pponit & premia ut si potuerint
 somniū dicere consequenter credat & iam his quæ incerta sunt.
 hoc. ē. quid significet somnium; quod si n̄ potuerint ea dicere
 de quib; rex implerisq; confusus poterat recordari & iam futurę
 Interpretationis p̄dant fidem. sequitur. SOMNIUM DICITE MIHI
 UT SCIAM QUOD INTERPRETATIONEM EUS QUOQUE UERAM LOQUA
 MINI RESPONDENTES AUTEM CHALDEI CORAM REGE DIXERUNT. SERMO
 QUEM TU REX QUÆRIS CRAUIS EST NEC REPPERIETUR QUIS QUAM QUI
 INDICET ILLUM IN CONSPECTU REGIS EXCEPTIS DIIS QUORUM NON EST
 CUM HOMINIBUS CONuersATIO. Confitentur arioly. confitentur
 magi. & omnes scientie secularis litteraturę præscientiam
 futurorū non. eē. hominū sed dī. ex quo probatur p̄ph̄as dī
 spū locutos qui futura cecinerunt. QUO AUDITO REX IN FU
 RORE ET IN IRAM MAGNA PRÆCEPIT UT PERIRENT OMNES SAPIENTES
 BABILONIS. ET ECRESSA SENTENTIA SAPIENTES INTERFICEBANT;
 QUÆREBATUR QUE DANIEL ET SOCIUS EIVS UT PERIRENT. ET CŒT;
 Querunt ebrei cur daniel & tres pueri n̄ sunt Ingressi
 ad regem cū aliis sapientib; & p̄lata sententia. iuebant
 periri cū cœleris; qđ ita disserunt. ut eo tempore quo
 rex p̄mia & dona & honorē maximū p̄mittebat Ire
 noluerint. ne Inprudenter diuitias & dignitatē chal
 daicā uiderentur appōlere. aut certe ipsi chaldei In
 uidentes gloriæ eorū & scientiæ soly Ingressi sunt quasi
 soli p̄mia p̄cepturi. & p̄t ea Inpericulo uoluerint
 habere consortes. quos Insp̄ gloriæ refutauerunt;

III. ET INTERROGAVIT EUM QUIA REGE ACCEPERAT POTESTATE.
 QUAM OB CAUSAM TAM CRUDELIS SENTENTIA A FACIE REGIS
 ESSET EMISSA. Sciens chaldei quod decuplum super cunctos
 ariolos & magos quierant in universa chaldaea. daniel &
 tres pueri saperent & intellexerent. celauerant interro
 gatione regis. ne haberent sibi interpretatione somni. & ob
 hanc causam interrogat daniel de crudelitate sententiae
 quia causam sui periculi nesciebat; DANIEL INGRESSUS
 ROGAVIT REGEM UT TEM PUS DARET SIBI AD SOLUTIONE INDI
 CANDAM REGI. FITI; Tempus postulat non quo tractatione
 & sagacitate mentis occulta perquireret. sed quo occultoru
 dnm per careret. & ideo annamiam & misael & azariam.
 iungit ad preces. ne solus de suo merito uideatur presumere.
 ut quoru erat commune discrimen communis. est. oratio.

TUNC DANIEL PER VISIONE NOCTEM MYSTERIU REVELATUM. E.
 Somniu regis suo discit somnio. Immo & somniu & inter
 ptatione di revelatione cognoscit quod demones ignorabat
 sapientia seculi non poterat sciri. Unde & apostoly mysteriu
 quod cum eis retro generationibus ignoratu fuerat dno reve
 lante cognoscunt. ET DANIEL BENEDIXIT DO CAELI. ET RELIQUA.
 Ad distinctione eoru qui uersantur in terra & demoniacis artibus
 atque perstriguntur a diabolis diludunt. daniel do caeli benedic. di
 eni qui non fecerunt caelum & terra peribunt; IPSE MUTAT TEM
 PORA ET AETATES. TRANS FERT REGNA ATQUE CONSTITUIT.
 Non ergo miremur si quando cernimus regibus reges & regnis
 regna succedere. quae di gubernantur & mutantur arbitrio.
 Causasque singulorum nouit ille qui conditor. e. omnium.

& sepe malos reges patitur suscitari ut mali malos puniat. &
 simulq; sub ostendit. & general; disputatione p̄parat audi-
 torem. & somniū qđ uidit. eē. demutationē & successionem
 regnorū. dat sapienciā sapientib; & scienciā Intellegen-
 tibus disciplinā; luxta illud qđ scriptum. ē. Audi & sapiens
 sapientior erit. qui n̄ habet dabitur ei. & anima que
 ferus & amore sapientie libenter sp̄dī Infunditur.
 in uersam autē animā n̄ Intra bit sapientia. IPSE RE-
 UELAT PROFUNDA ET ABSCONDI TA ET NOUIT IN TENEBRIS CON-
 STITUTA ET LUX CUM EO EST. Cui dī reuelat p̄funda & potest
 dicere. o profundum diuitiarum sapientie & sciencie dī.
 iste habitante in se sp̄s scrutatur & cum p̄fundatī. & In pro-
 fundo anime sue fodit altissimos puteos. & omne terrā
 egerit que profundas aquas operire consuevit. seruatq;
 mandatum dicens. bibe aquas dī uis uasis & puteorū tuorū
 fontes qđ sequitur. NOUIT IN TENEBRIS CONSTITUTA & LUX
 CUM EO EST. Tenebre significant ignorantiam. & lux
 scienciā atque doctrinā. ita que dñm ut p̄uersa n̄ celant.
 ita recta ambiunt atque circumdant. siue ita Inter pre-
 tandum. ē. qđ tenebrosa mistica queque & profunda
 significant illud qđ legimus In prouerbis. Intelleg &
 quoque parabolam & tenebrosam sermonem. hoc ipsū
 significat qđ in psalmis legimus. tenebrosa aqua In
 nubibus aeris. qui enim ad excelsa conscendit & terrena
 deserens In infra uium tenuissimū aerem. & & heria
 queque desiderat. iste nubis efficitur ad quam ueritas dī
 puenit. & que sup̄ scōs plueret consuevit. replētus que

21.

scientiae multitudine. habet multas aquas in corde suo tenebro
 sas. & In uoluta caligine quam solus moyses In greditur & lo
 quitur deo facie ad faciem. de quo scriptum. e. posuit tenebras
 latibulum suum. TIBI DOMINUS PATRIUM MEORUM CONFITEOR TE QUE
 LAUDO. Ne sui uideatur merito quid imperauit refert ad patrum
 iusticiam & ueritatem domini qui seminis eorum & iam In captiuitate
 miseratur. ET NUNC OSTENDISTI MIHI QUAEROGAMUS TE. 7
 Quod quattuor rogant unio stenditur. ut arrogantia fugi
 at ne solus imperasse uideatur & agat gratias quid misterium
 somni solus audierit. POST HAEC INGRESSUS EST DANIEL AD
 ARIOH. QUEM CONSTITU ERAT REX AD INTERFICIENDOS SAPIEN
 TES BABILONIS. SICEI LOCUTUS EST SAPIENTES BABILONIS NE PER
 DAS. ET RETQ. Imitatur clementiam domini qui pro persecutoribus
 deprecatur. & non uult eos perire propter quos ipse fuerat
 periturus. TUNC ARIOH FESTINUS INTRODUXIT DANIELEM AD
 REGEM ET DIXIT EI INUENI HOMINEM DE FILIIS TRANS MICRATI
 ONIS IUDAE QUI SOLUTIONEM REGI AD NUNTIET; Di gratiam
 ad suam refert diligentiam & Inuenisse se dicit. cum daniel
 se uero obtulerit ut InTRODUCERETUR ad regem. In quo fraus
 ostenditur nuntiatorum qui cum bona nuntiant sua uideri
 uolunt. qui autem solutionem somni repromittat. utique
 ante narraturus est. somnium. & nota quid de filius iuda sit
 daniel non sacerdos sicut In fine belis fabula conatur. 7
 RESPONDIT REX ET DIXIT DANIEL CUIUS NOMEN ERAT BAL
 TASAR. PUTAS NE VERE INDICARE POTES MIHI SOMNIUM
 QUOD UIDI ET INTERPRETATIONEM EIUS. 7 Seruat ordinem
 questionis ut prius somnium quid se magis ignorare respon

derant. & p̄tea Interpretationē querat somny. ut cū som-
 niū audierit & quae uiderat recognouerit. tunc credat
 & Interpretationi quae uariā recipit coniecturam. ET RESPON-
 DENS DANIEL CORAM REGE. MITERINUM QUOD REX INTER-
 ROGAT SAPIENTES. MACI. ET ARIOLI. ET AURUS PICES NEQUE UN-
 DICARE RECI. Pro aurospiciū; qđ nos ueramus In breo gaza
 renos habet. qđ solus simmachus. siste. Interpretatus. ē. & quos
 greci solent. n̄ta. appellare. qui ex ta Inspiciunt & ex his
 futura praedictant. misteriu autē uocans ordinē somny.
 reuelatio ostendit quicquid occultum. ē. & ab hominib;
 ignoratur posse misteriu nuncupari. Tulit quoque regi
 paruam suspicionē. ne humana est imō Inueniri posse
 solera. qđ dī solus notitiae reseruat. SEDEST D̄S IN
 CAELO REVELANS MISTERIA. Frustra igitur ab hominib;
 queris In terra. qđ solus nouit dī In caelo. & occulte rēra
 hanc eum a multorū deorū cultus. ad unius dī notitiam
 dirigit. QUI INDICAVIT TIBI REX NABUCHODONOSOR QUAE
 UENTURA SINT IN NOUISSIMIS TEMPORIBUS. Absque ad-
 olationis uitio ueritatis sociata blanditur ut regi qđ illi
 ad d̄s sint misteria reuelata quae nouissimis sint uentura tem-
 poribus. nouissimi autē dies aut ex eo numerati sunt tempo-
 re quo danieli somniū reuelatū. ē. usque ad consummati-
 onem mundi. aut certe hoc sentiendū quod uniuersa
 Interpretatio somny tendat ad finē. In quo Imago statu-
 quae cerntur continenda. ē. SOMNIUM Tuum ET VISI-
 ONES CAPITIS Tui IN CUBILITINO HUIUSCE MODI SUNT.
 Non dixit uisiones oculorū tuorū. nequid putarem?

.ēē. corporeum sed capitis; sapientis enim oculi In capite ipsius
 In principalij uidelicet cordis. iuxta illud qd̄ in euangelio legim̄.
 beati mundo ^{conde} quo ipsi d̄m̄ uidebunt; & quid cogitatis In cordib;
 ur̄is. alij uero ex huius occasione capituly. S̄ONEXI. n̄ In corde
 sed iuxta platonē In cerebro suspicantur; TU REX COGITARE
 CAEPISTI IN STRATU TUO QUID ESSET FUTURUM POST HAEC. ET
 QUI REVELAI MYSTERIA OSTENDIT TIBI QUAE UENTURAS UN̄.
 ET RETQ. Sciendum quoque .ē. quia prophētae tempora
 Inuicem sibi concinnunt ad probationē ut aliquando ex fu
 turis pr̄terita aliquando uero ex pr̄teritis probentur futu
 ra; Dixerat enim moȳses. In principio creauit d̄s celū & terrā.
 sed quis crederet̄ qui a uerū de pr̄terito diceret̄. si de futuro alia
 aliquid n̄ dixisset; In ipsius & enim libri fine In cuius exordio
 illa de pr̄terito dixerat aliquid prophētae placob uocē
 de uenturis p̄miscuit dicens. Non auferetur sceptrū de iuda
 & dux de femoribus eius donec ueniat qui mittendus .ē. & ipse
 erit ex pectatio gentiū; qui & iam p̄ semet̄ ipsum eundē qui mit
 tendus erat et̄ quem docebat populo p̄ph̄ta ait dicens. pro
 ph̄tam uobis suscitauit d̄ns d̄s ur̄ de fratribus ur̄is tamquam
 me ipsum audietis; erit autē omnis quicumq; n̄ audierit
 p̄ph̄tam illum exterminabitur de populo suo; Cur ergo
 pr̄teritas uentura p̄miscuit. nisi ut dum In plerentur ea
 quae de futuro praediceret̄. ostenderet̄ & sic̄m quia de pr̄
 terito uera dixisset; qui itaque docuimus qualiter ex futuro
 rum prophētae probentur pr̄terita; restat nunc ut ad
 huc de sacris eloquiis ostendamus quomodo ex prophētae
 spū ex pr̄teritis probentur futurae; ceteris ex babilonicis

cum somniū uidiſſet & miſit ad magos & ariolos omnes que ſapienter
 babiloniæ conuocauit. nec ab eis ſolum modo interpretationē ſomni
 ſed iam ſomniū quaſiuit ut nimirū ex præterito colligeret. ſiquid
 in eorū reſponſionibus de futuro certū tene-
 ret; quicum dicere nulla potuiſſent. daniel deductus ad me-
 dium. ē. quide interpretatione ſomni & de narratione requiſi-
 tus. n̄ ſolum hoc reſpondit quod interrogatus ē. ſed ipſam ſom-
 ni originem replicauit dicens; Tur̄x coepiſtq̄ cogitare Inſtra-
 tutuo quid. eēt. futurū poſt hæc & paulo poſt. Tur̄x uidebas
 & ecce q̄ ſi ſtatua una grandis & cōſera. Cuius uidelicet ſomni
 mox ordinē dixit quicquid ex eodem uenturū ſequebatur ape-
 ruit; penſemus ergo ordinem p̄ ph̄ſiæ. a cogitationibus uenit
 ad ſomnium. a ſomnio p̄ uenit ad futura. qui ergo ipſam ut ta-
 dicam radicem ſomni p̄tulit. p̄fecto ex præteritis probauit
 quam uera. eēt. quæ de futuris diceret. proph̄ſiæ autē præſen-
 tis temporis nec præteritiq̄ ad teſtatione Indiget nec futuri. quia
 cum reſ ipſa que oſtenditur certitudinē ad teſtatur. Tur̄x Inquit
 cogitare coepiſtq̄ Inſtratutuo quid. eēt. futurū poſt hæc. Pro
 eo quod. ē. hæc ſol̄ ſeptuaginta dies nouiſſimos tranſtulerunt.
 quod ſi ita legitur ſollicitus requiramus ubi dies nouiſſimi
 ſcripta ſunt. & redarguimus eos qui mundū non putant peri-
 turum. eēt. numquam dies appellantur nouiſſimi ſi mundus
 eēt. æternus. quod que d̄r tur̄x cogitare coepiſtq̄. Indicat
 cauſas ſomni quod idcirco illi d̄s futuro rū miſteria reuela-
 uerit. quia ipſe rex ſe reuoluerit uentura. & ut nabucho
 dono ſor̄ diuine Inſpirationis mir̄etur gratiā. non ſolum
 quid In ſomnio uiderit. ſed ante ſomniū quid tactus cogita-

.H.

uerit exponit; ET QUI REVELAT MISERIA OSTENDIT TIBI QUAE
 VENTURAS SUNT; Illud quod In euangelio legimus. qui solem suū
 omni facit sup bonos & malos. & iam sup nabuchodonosor Intel
 legimus. eē. conplēum. tanta enim clementia. ē. omnipotentis
 dī. ut & iam nabuchodonosor dispensationis suae quam mundum
 regit misteria reuelauerit. Interrogemus eos qui diuersas ad se
 rant. eē. naturas. cuius naturae nabuchodonosor Intellegant
 bonae animalis. si bonae cur Impius dicitur. si maleae cur
 malo atque terreno id. ē. cōnico. sua dī sacramenta monstra
 uerit; MIHI QUOQUE NON IN SAPIENTIA QUAE EST IN ME PLUS
 QUAM IN CUNCTIS UIVENTIBUS SACRAMENTŪ HOC REVELATUM
 EST. SED UT INTERPRĒTATIO RECI MANIFESTA FLERET; Putaue
 rat rex notitiam futurorū solertia mentis humanae posse conpre
 hendi. & ideo sapientes babilonis Interfici lusserat. ergo daniel & eos
 excusat qui dicere non potuerunt. & ipse Inuidiam fugit nequis aesti
 mō & eum quae dicitur. ē. propria dixisse sapientia. causa autē reue
 lationis pphēcie regis. ē. desideriu qui uoluit uentura cognoscere.
 ergo honorat quando propter illius scientiā sibi dicit ad dō misteria
 reuelata. & hoc considerandū. quod somnia In quibus aliqua
 uentura significantur. & quasi p nubilū ueritatis demonstrantur.
 non pateant coniectoribus humanae mentis arbitrio. sed dī solius
 scientiae; **T**U REX UIDEBAS ET ECCE QUAS I STATUA UNACRAN DIS.
 STATUA ILLA MACNA. ET STATURA SUBLIMIS TABAT CONTRATE.
 ET INTUITUS EINS TERRIBILIS ERAT. HUIUS STATURAE CAPUT EX AURO
 OBILMO ERAT. PECTUS AUTEM ET BRACHIA DE ARCENTO. PORRO VEN
 TER ET FEMORA EX AERE. TIBIA AUTEM FERREAE. PEDUM QUAE DAM
 PARS ERAT FERREA. QUAE DAM FICTILIS. UIDEBAS DONEC ISTA ABSISUS

V

26.

EST LAPIDIS IN MANIBUS ET PERCUSSIT STATUAM IN PEDIBUS SUIS
FERREIS ET FICTILIBUS ET COMMINUIT EOS. TUNC CONTRITASUNT
PARITER FERRUM TESTA AER ARGENTUM ET AURUM. ET REDUCTA
QUASI IN FAUILLAM EST TUM AERE RAPTA SUNT VENTO. NULLUS
QUE LOCUS INVENTUS EST EIS. LAPIDIS AUTEM QUI PERCUSSERAT
STATUAM FACTUS EST MONS MAGNUS ET INPLEUIT UNIUERSAM
TERRAM. ET RETQ; PRO STATUA. id. e. ANAPIAN. quod solus in
ptatus. e. simmachus. ceteri imagine transfulerunt. uolentes
hoc nomine similitudine ostendere futurorum. sequamur in
terpatione ppheticam. & danielis uerba calcantes. que ab
illo breuiter dicta sunt Latius exponamus; Caput inquit aureum.
tues rex per quod ostendit regnum primu babiloniu. auro
preuiofissimo comparatum. & postea consurgit regnu aliud
minus te. medorum uidelicet atque persarum. quod argenti
habet similitudine. minus priori & maius sequente. & regnu
tertium aliud aeneum. quod imperabat uniuersa teyca.
alexandrum significat & regnu macedonum. successorum que
alexandri quod recte aeneum dr; Inter omnia enim metalla. aes
uocalius. e. & retinuit darius. & fontis eius longelateque dif
funditur. ut non solum famam & potentia regni. sed eloquentia
greci sermonis ostenderet; regnum autem quartum. quod p
spicue patet ad romanos. ferrum. e. quod comminuit & do
mat omnia. sed pedes eius & digiti. ex parte ferrei ex parte fictiles
sunt. quod hoc tempore manifestissime conprobatur; sicut
enim in principio. nihil romano imperio fortius & durius
fuit. ita in fineretur. nihil imbecillius quando in bellis. ciui
libus & aduersum diuersas nationes. aliaru gentiu barbararu

Indigemus auxilio. In fine autē regnōrū horū omniū. auri & ar
 genti aeris & ferri. absusus. ē. Lapis dñs atque saluator. sine
 manibus. id. ē. sine coitu & humano semine de uirginali
 & contritis omnibus regnis. factus. ē. mons magnus & Imple
 uit uniuersam terram. quod iudei & Impius porphirius. male
 referunt ad populū isrl̄ quem In fine seculorū uolunt esse
 fortissimū. & omnia regna contere & regnare In aeternū.
 Multorum relatione comptum. ē. In p̄ra uel lapide xp̄m
 .ēē. significatum cum p̄ph̄a daniel lapidē hunc dicit qui
 absusus a monte sine manibus percussit & comminuit omnia
 regna. & repleuit omnē terram quod euidenter de xp̄o dictum
 ē. & In lege p̄ra de qua fluxerunt aquae. xp̄s. ē. appellatus.
 p̄ra autē Inquit erat xp̄s. & p̄rus apostolus Inter cetera ad
 Iudeos ait. hic. ē. Lapis qui reprobatus. ē. a uobis edificantib;
 offensio ergo posita In sion xp̄s. ē. sion uero altitudo. ē. siue ciui
 tas ipsa hierusalem. quae propter noticiā dī. n̄ In merito ex cel
 sa dicit. ē. In qua saluator a dō patre suo positus predicator.
 offensio factus. ē. Iudeis. dum se filium dī predicat. natus de
 sp̄sco ex muliere. p̄ corpus autē eius scandalū passusunt & di
 cebant nonnemater & fr̄s eius apud nos sunt. quomodo ergo
 hic dicit. quia de celo descendit. nolabant enī uerba gestis con
 parare ut p̄ In de agnoscerent n̄ absurdū. ēē. quod dicebat.
 de celo se descendisse q̄si corpus operari & cur. & non dī latens
 operibus. tamen se pro dens In corpore; p̄ra ergo haec scan
 dalum. ē. Iudeis & offensio; quae p̄ra sine dubio corpus Intel
 legitur saluatoris. haec & cussa sine manibus. propter ea quia
 sine uiro de sp̄sco facta de uirgine. ē. D̄S. MAC. NUS. OSTIEN. DIT.

.l.m.

NECIQUAE FUTURASUNT POSTEA; Rursum reuelationē somnij
 non suidicit meriti. sed ut inter prælatio regim manifesta fieret
 & doceret regem quod dñs solus. eēt. colendus; TUNC REX NA
 BUCHODO NOSOR CECIDIT IN FACIEM SUAM ET DANIELEM ADORA
 VIT. ET HOSTIAS PRAECEPIT ET INCENSUITSACRIFICARENT EL.
 Hunc locum calumniatur porphirius. quod num quam sup
 bissimus rex captiuum adorauerit. qñ non & licaones ob sig
 norū magnitudinē. paulo & barnabæ uoluerint hostias
 immolare. Error ergo gentilium qui omne quod sup se est
 deos putant. scripturæ n̄ debet & In putari quæ simpliciter
 refert uniuersa que gesta sunt. sed hoc possumus dicere. qd
 causas adorandi & immolatarū hostiarū. & Incensi atque
 sacrificij ipse rex posuerit dicens addaniel; VERE DŌ VŌ DŌ DE
 ORUM EST. ET DŌS RECUM. ET REVELANS MISTERIA QUŌ POTUISTI
 APERIRE SACRAMENTŪ HOC; Ergo non tam danielem quam in
 daniele adorat dñm. qui misteria reuelauit. quod alexan
 drum magnum regem macedonū. In pontifice lolade legimus
 fecisse. quod si displice hoc dicendū ē. nabuchodonosor signo
 rum magnitudine & stupore confusus. quid faceret ignoras
 se. ut qui dñm uerum intellegebat & dñm regum seruum eius
 adoraret & illy adoleret & incensum; TUNC REX DANIELEM IN
 SUBLIME EXIOLLIT. ET MUNERA MACNA ET MULTA DEDIT EL. ET
 CONSTITUIT EUM PRINCIPEM SUPER OMNES PROVINCIAS BABILO
 NIS. ET PRAEFECTUM MACISTRATUM. SUPER CUNCIOSSAPIENTES
 BABILONIS; Et in hoc calumniator ecclesie propheta repre
 hendere nititur. quare n̄ recusauerit munera. & honorem
 babilonium libenter suscepit. non considerans ideo regem

uidisse somniū & Interpretationis misteria p̄ puerū reuelata.
 ut daniel cresceret & In loco captiuitatis princeps omnium
 fieret caldeorū. & di omnipotentia nosceretur. quod quidem
 & ioseph apud pharaonē & aegyptū factum legimus. & mardo
 cheo apud assuerum ut In utraque gente haberent captiui.
 & peregrinantes ex iudeis solacia uidentes hominē gentis suae
 aegyptiorū. eē. principē uel caldeorū. DANIEL AUTEM POS
 TULAUIT ARECE. ET CONSTITUIT SUPER OPERA PROUINCIAE BA
 BILONIS. SEDRAC. MISAC. ABDENAGO. Non obliuiscitur eorū.
 cum quibus dñm deprecatus. ē. & qui secū periclitati fuerunt
 itaque facite eos iudices prouinciarū. ipse autē a regis latere
 non recedit. **VI.** **ANNONONODECIMO** NABUCHODONOSOR REX FECIT
 STATUAM AUREAM. ALTIUDINE CUBITORUM SEXAGINTA LATITU
 DINE CUBITORUM SEX. Uelox obliuio ueritatis et quid dudū seruū
 di quā sūm adorauerat. nunc statuam sibi fieri lubeat ut ipse
 adoraretur In statua. quod autē aurea sit & In finitq̄ ponderis.
 illud In causa. ē. ut stuporē uidentibus crearet. & res Inanis
 adoraretur ut dī. ut dum quisque suam sacraret & auaritiā.
 daturque po occasiōē captiuorū. barbaris. nationibus salu
 tis occasio. ut qui primū p̄ danielis reuelatiōē potentiam
 cognouerant. unius di In trium quoq; puerorū fortitudine
 discant mortem debere contemni. & idola non colere. **ET STA
 TUIT EAM IN CAMPO DURAM PROUINCIAE BABILONIS.** Pro dura
 theodotion deira. simmacus durauim. lxx autē. **ΗΡΙΒΛΟΝ**. trans
 tulerunt. quod nos uarium uel conclusum locum dicere possu
 mus; **MISIT AD CONCRECAN DOSSATRA PASMACHISTRATVS. ET
 IUDICES ET TIRANNOS ET PRAEFECTOS. OMNES QUE PRINCIPES**

REGIONUM. Ex celsa periculo sius stant. & citius conruunt que
 sublimia sunt principes congregantur ad adorandum statuam.
 ut principes seducantur & gentes. qui enim diuites sunt & po-
 tentes. dum timent carere diuitias & potentiam. facilius sup-
 plantantur. seductis autem magistratibus. subditi populi ma-
 iorum & em plopereunt; **EI PRECO CLAMABAT VALENTER**
VOBIS DICTUR POPULIS ET LINGUIS. IN QUA HORA AUDIERITIS
SONITUM TUBAE FIS TULAE ET CITHARAE ET SAMBUCAE ET PSALTE
RIL. ET SIMPHONIAE ET UNIUIERSI GENERIS MUSICORUM. CADEN
TES ADORANTE IMAGINEM AUREAM QUAM STATUIT NABUCHO
DONOSOR REX. SI QUIS NON CECIDERIT ET ADORAUERIT. EADEM
HORA MITTETUR IN FORNACEM IGNIS ARDENTEM; Non quo
 omnes populi uniuersarum nationum in campum duram pote-
 rant congregari. & adorare statuam auream. sed quo in prin-
 cipibus multarum gentium omnes gentes & populi adorasse
 creduntur; omnem scripturam sanctam mente percurrens. nisi tamen
 me fallit obliuio numquam reperio quod sanctorum quisquam dominum
 cadens adorauerit; sed quicumque idola & demones & res
 illicitas adorauerit. cadens deus adorare ut in presenti loco
 non semel sed crebrius; & in euangelio diabolus loquitur ad
 dominum. haec omnia dabo tibi si cadens adoraueris me; sed & hoc
 dicendum omnes hereticos. qui fulgore eloquentiae secula-
 ris. falsum dogma componunt auream statuam facere. &
 quantum in se est. persuasione compellere. ut cadentes adorent
 idolum falsitatis. **STATIM UT AUDIERANT OMNES POPULI SONI**
TUM TUBAE. PHISTULAE ET CITHARAE. ET RETQ; Eodem sensu
 accipiendum quo supra. ut omnes populos intellegamus

3j.

In principibus neque enim ad eē. uniuersae simul poterant
 nationes; STATIMQUE ET IN IP SO TEM PORE ACCEDENTES
 VIRI CŪL DEI ACCUSSAVERUNT IN DEOS. ET RETQ. Quos prae
 positos In babilone regis operibus Inuidebant & offende
 bantur. peregrino cultu & auersione idolorū nancti occasi
 onē criminabantur apud regem. denique sequitur. SUNT VIRI
 IUDÆI QUOS PRAEPOSITOS CONSTITUISTI SUPER OPERA REGIONIS
 BABILONIAE. SED RAC. MISAC. AB DENACO QUI CONTEMPSERUNT
 DECRETUM Tuum. Et quodam modo sic loquuntur quos prae
 liti nobis & captiuos ac seruos principes. eē. fecisti. hiel atq
 In superbiam tua praecpta contemnunt; DEOS TUOS NON COLUNT.
 ET STATUAM AUREAM QUAM EREXISTI NON ADORANT; Quod
 In principio huius diximus uisionis hic manifestus ad proba
 tur. alios eē. deos nabuchodonosor. & aliam statuā aureā.
 quam In cultū suū uisit erigi. nam & In consequentibus ipse
 rex loquitur. deos meos non colitis. & statuam aureā quā
 constitui n̄ adoratis. alij hanc dicunt scripturae scē consue
 tudinē. ut unum idolum appellat & pluraliter. ut ē. illud
 In exodo de titulo. isti dixerunt. qui eduxerunt te de terra
 aegypti. & In regum uolumine. hieroboam ponens aureum
 utulū In b & hel. idola fecisse narratur. & e contrario multa
 demonia singulari numero appellantur. In esaia. Inclina
 uit se & adorauit illud. & uotum faciens dicit d̄s meus estu;
 PROSTERNITE UOS. ET ADORATE STATUAM AUREAM QUAM
 FECI. QUOD SI NON ADORAUERITIS. EADEM HORA MITEMINI
 IN FORNACEM IGNIS ARDENTEM; Quamquam In furore prae
 cepit adduci pueros tamendat spatū pentudinis ut si ceci

derunt & adorauerunt prior culpa ueniam consequatur. sin
 autē adorare contempserit praesens poena sit fornacis ardentis.
 ET QUIS EST D^s QUI ERIPLET NOS DE MANUMEN. Ille uidelicet
 cuiusseruum dudum adorasti quem uere d^m deorū & d^m regū
 . eē. dixisti. RESPONDENTES SED RAC MISAC ET AB DENACO DIXERUNT
 RECI NABUCHO DONO SO REX NON OPORTET NOS DE HAC RE RESPON
 DERE TIBI. In ebreo non habet regem ne adolari uiderentur
 impio. aut regem uocare qui ad iniqua conpelleret. quod
 si quis contentiosus regem quoque legerit dicamus eos non pro
 caciter regem ad effusionē sanguinis sui prouocare. sed ita
 reddere regi honorem debitum ut dicitur nō ledatur. quod
 autē ait. non oportet nos de hac re respondere tibi. ille sensus
 . ē. non debes audire uerba quorum iam rebus ipsis probabis
 fortitudinē atque constantiam; ECCE ENIM D^s N^r QUEM COLI
 MUS. POTEST ERIPERE NOS DE CAMINO IGNIS ARDENTIS. ET DE IN
 IS MANIBUS REX LIBERARE; Unde putauerat terrere pueros.
 In decernit in eis materiam fortitudinis. nec in longū deferunt.
 sed p^rsentibus sibi pollicentur auxilium dicentes. ecce enim d^s n^r
 quem colimus ipse nos. & de eo quod minaris incendio. & de eius
 manibus potest liberare. quod si non luerit pulchre ad id quod
 dixerit potest eripere nos. non inuitit contrariū si non potu
 erit. sed si non luerit. ut non in impossibilitate dⁱ. sed uoluntatis
 sit si perierint; notum tibi est qui a deo tuos nō colimus.
 & statuam auream quam erexit non adoramus; siue statuā
 ut simmachus. siue imaginē auream ut ceteri transfulerunt
 uoluerimus legere. cultores dⁱ adorare eam non debent; ergo
 ludices & principes saeculi qui imperatorum statuas adorant

& imagines hoc se facere intellegant. quod tres pueri facere
 nolentes placuerunt dō. & notanda proprietas. deos coly lma
 ginem adorari dicunt. quod utrumque seruū dī non conuenit;
VII **T**UNC NABUCHO DONOSOR REX REPLETUS FURORE. ET ASPEC
 TUS FACIE EIUS COMMOTUS EST; IN quibusdam psalmis tituly
 prænотantur. pro his qui commotabuntur. sermo igitur
 commotionis ambiguus. ē. & de bono in malū & de malo in
 bonum. neque enī commotio uultus nabuchodonosor. bone
 poterit coaptari parq. licet & quidam & in scriptione psalmo
 rum. de bono ad malū refferant. quod hi qui naturaliter de
 buerant intellegere dīm. contra xpm & scōs eius p̄ turbati
 one mentis & furore moti sunt; **E**T PRÆCEPIT UT SUCCENDE
 TUR FORNAX. SEPTUPLUM QUAM INCENDI SOLEBAT. ET RETE.
 Quasi n̄ possit simplex & solitus ignis trium puerorū consume
 re corpora. sed furor & ira que in sanie pxima. ē. modū tenere
 non potest. & uult eos multiplicis poenę comminatione terre
 re. quos paratos uidebat ad mortem; **E**T CONFESIT IM VIRI ILLI.
 VINCTI CUM BRACHIIS SUI ET THIASIS ET CALCIA MENTIS ET VES
 TIBUS. MISI SUNT IN MEDIUM FORNACIS IGNIS ARDENTIS. ET CĒT;
 Pro brachis quas simmachus interpretatus. ē. ANAZIPIANA
CIN. aquila & theodotion saraballa dixerunt. & n̄ ut corrup
 te legitur sarabara. lingua autē caldeorū sarabala crura
 hominū uocantur & tibie. & ozah & iam brachia eorū quibus
 crura teguntur & tibie. quasi crurales & tibiales appellate
 sunt. thiasa autē. uerbum grecum. ē. & rursus uersum
 in latino. de quo & uirgilius sceptrum que sacer que thiasa.
 thiasa autē genus. ē. pallioly. quo persarū caldeorum que

genus utitur. PORRO VIROS ILLOS QUI MISERANT SEDRAC MISAC
 ABDENAGO. INTERFECIT FLAMMA ICNIS. EOS VIROS DE QUIBUS
 SUPRADIXERAT. & VIROS FORTISSIMIS DE EXERCITU SUO IUSSIT. UT LIGA-
 TIS PEDI BUS SEDRAC MISAC ABDENAGO MITTERENT EOS IN FORNACEM
 IGNIS ARDENTEM. NON ERGO FORTUITO QUOS CUMQUE MINISTROS
 PERDIDIT NABUCHODONOSOR. SED VIROS FORTES DE TOTO EXERCITU SUO
 & AD BELLA PROMPTISSIMOS. UT NON SOLUM MIRACULA PERMESCE-
 RE SED & EXERCITUS SUI DAMNA SENTIRE; VIRI AUTEM HI ID EST SEDRAC
 MISAC ABDENAGO. CECIDERUNT IN MEDIO CAMINIS ICNIS ARDEN-
 TIS CONLIGATI; Grande miraculum ligati mittuntur In forna-
 cem. & cadunt In medio ignis precipites. ardent uincula quib;
 ligati sunt. & uiciorum corpora tamen flamma non tetigit.
 huc usque ebrei legunt. media que sequuntur usque ad finem
 cantacrium puerorum. In hebreo non habentur. de quibus ne
 omnino preterisse uideamur. pauca dicenda sunt; STAN SAU-
 TEM AZARIAS ORAVIT SIC APERIENS QUE OSSUUM IN MEDIO IC-
 NIS AIT. BENEDICTUS ES DNE DS PATRUM NRORUM ET LAUDABILIS
 ET GLORIOSUM NOMENTUUM IN SAECULA. QUI INISTUS ES IN
 OMNIBUS QUAE FECISTI NOBIS ET UNIVERSA OPERATA UERA.
 ET VIAE UAE RECTAE ET OMNIA IUDICIATA UERITAS. IUDICIA
 ENIM UERA FECISTI IUXTA OMNIA QUAE INDUXISTI SUPER NOS.
 ET RETQ; Quando diuersis premimur angustiis ex toto cordis
 hoc loquamur affectu. & quicquid nobis acciderit lusteno sus-
 tinere faciamur. ut compleatur In nobis illud qd scriptum e.
 & ultauerunt & letati sunt filii iude In omnibus iudiciis tuis
 dne; PECCAVIMUS ENIM ET INIQUE EGIMUS RECEDENTES A TE
 ET IDEL. QUI MVS IN OMNIBUS; ET RETQ. ET certe tres pueri

non peccauerunt nec eius a & cetera serant quando ducti sunt In babilonem ut propter sua uitia punirentur. ergo quomodo hic & persona populi loquuntur sic illud apostoli legendum. e. non enim quod uolo hoc ago. sed quod nolo hoc operor. & cetera que in eodem loco scripta sunt. QUO DNE IN MINUTISUMUS PLUS QUAM OMNES CENTES. ET SUMUS HUMILES IN UNIVERSA TERRA HODIE PROPTER PECCATA NRA. ET NON EST IN TEMPORE HOC PRINCEPS ET PROPHETA ET DUX. NEQUE HOLOCANSTUM. NEQUE SACRIFICIUM. NEQUE OBLATIO. NEQUE INCENSUM. NEQUE LOCUS PRIMITIARUM CORAM TE. UT POSSIMUS IN UENIRE MISERICORDIAM. His uersiculis utendum. e. si quando ecclesia propter peccata populi scorum uiuorum. & magistrorum qui in di lege edoctissimi sunt sustinent penuriam. & quo in persecutionibus non offerunt sacrificium & oblationem; quidam hunc locum ad celestem referunt hierusalem. quod anime ad tessen a delapsae. & in loco lacrimarum & confusionis positae plangant antiqua delicta. & cetera que propheta lissermo complectitur. sed hec non recipit ecclesia di. SED IN ANIMA CONTRITA ET SPUMILI INISSUS CIPIAMUR. ET RTQ. Et ex presentia loco & ex eo quod sequitur. Benedicite sps & anime iustorum dnm. & in psalmis. sacrificium do sps contribulatus cor coneritum & humiliatum ds non spernit; sunt quia aliud uelint. ee. spm in homine & cepto sco spu & aliam animam. sed sub laborandum eis erit. quomodo absque carne dono & gratia a spu sco. duae substantiae & duo interiores homines. In uno homine. ee. dicatur. ET NON CESSAUERUNT QUI MISERANT EOS MINISTRI REGIS SUCCENDERE FORNACEM. Napta & stappa & pice & mal

leolis. & salustius scripsit in historis. quod naptagenus sit fomitas
 a pud p̄sas quouel maxime nutriantur incendia. alij ossa oli
 uarū quæ proieciuntur cum amurca are facta. nepta appel
 lari putant. Unde & grece. ἸΣΤΡΪΝΪΙ. dicitur ab eo quod ἸΣΤΡΪ

VIII

id. ē. ignē nutriat. **ANGELUS ANTEM DNI DESCENDIT CUM
 AZARIA ET SOCIIS EIUS IN FORNACEM ET EXCUSSIT FLAMMAM
 IGNIS DE FORNACE. ET FECIT MEDIVM FORNACIS QUASI VENTU
 RORIS FLANTEM. ET NON TETIGIT EOS IGNIS OMNINO NEQUE CON
 TRISTAUIT. NEC QUICQUAM MOLESTIAE INTULIT.** Oppressa
 perturbationibus anima. & uariis molestiis occupata. cū
 hominū desperauerit auxilium. & tota ad dñm mente con
 uersa. ^{fuerit} descendit ad eam angelus dñi. scilicet sermo diuinus.
 & excutit flammam estuantis ardoris. ut nequa quā igni
 tā lacula inimici cordis nr̄i arcana penetrent. nec illius
 fornace claudamur; potest & hic angelus dñi qui descen
 dit cum tribus pueris in caminum ignis ardentis & eos pro
 texit ab ardore flammarū. t̄ypice significare dñm sal
 uatorem quem proph̄a magni consilij angelū nominauit
 eo quod suæ & paternæ adnuntiator. ē. uoluntatis. hic quo
 que descendit in hunc mundū ubi rex confusionis id. ē. diabo
 lus fornacem hoc. ē. corda iniquorū igne cupiditatis acque
 luxorie inflammat. ut flatu sp̄s sc̄i p̄ gratiā suā electos
 suos ab hoc igne seruet in laesos. quatinus eius laudib; intenti p̄
 ereptiones sua gratias referant liberatori suo. De quo subdit.
**TUNC IRES QUASI EX UNO ORE LAUDABANT ET GLORIFICA
 BANT ET BENEDICEBANT DNM IN FORNACE DICENTES. ISTE
 ERGO TRES VIRI QUI QUASI EX UNO ORE LAUDABANT & GLORIFICA**

M.

bant & benedicebant dñm significant electos dī qui In scē
 trinitatis fide solidatq unum dñm patrem & filium & sp̄m sc̄m
 adorant colunt & predicant. Laudant quidem recta cre
 dultate. glorificant uera confessione & benedicunt bona
 operatione. Unde & iam concorditer dicunt. BENEDICTUS
 ES DñE D̄S PATRUM N̄ORUM ET LAUDABILIS ET GLORIOSUS ET SU
 PER EXALTATUS IN SECU LA. ETCĒT. D̄S ergo patrum n̄orum
 dñs ē. xp̄s cum patre & sp̄u sc̄o unus & omnipotens d̄s quem co
 luerunt patriarche. Laudauerunt prophete. p̄dicauerunt
 apostoli omnis xp̄i ecclesia confitetur. hic semp erat. ē. & erit
 laudabilis & gloriosus. & sup omnes creaturas & altatus
 regnat In secula seculorum. Cuius nomen glorię ē. sc̄m atq;
 laudabile & sup & altatū In omnibus seculis. quia iuxta
 p̄tri sententiā. non ē. nomen sup t̄m datū hominibus
 In quo oporteat saluos fieri. quō ipse semp & ubique regnans.
 & uniuersa nutu suo disponens. Omnia quęcumque uult
 facit. In celo & In t̄m In mare & In omnibus abyssis. qui fecit
 celum & t̄m mare & omnia quę In eis sunt. qui custodit
 ueritatē In seculū facit iudicium In iuriam patientibus dat
 escam esurientibus. erigit elisos. soluit compeditos. In lumi
 nat cecos. diligit iustos. Unde regnū ipsius regnum. ē. omniū
 seculorum & dominatio eius In omni generatione & progeme.
 BENEDICTUS ES IN TEM PLO SC̄O GLORIA ET UERE ET SUPER LAUDA
 BILIS ET SUPER EXALTATUS IN SECU LA. Templum enim dñi
 sc̄a ē. ecclesia ubi ipse In habitat & gloriosa operum suorū
 ostendit mirabilia. Unde ad credentes ait apostolus. Nescitis
 quia templum dī estis & sp̄s dī habitat In uobis. & item. templū

Inquit discim. e. qd estis uos. ibi enim ipse laudabitur semp & eius
 potentia pdicabitur In saecula. **BENEDICTUS ES IN THRONO REG-
 NITUI ET LAUDABILIS ET GLORIOSUS IN SAECULA.** Thronus ergo dñi
 aut angelicas significat potestates quibus dñs p̄sident In mundo
 sua dispensat iudicia aut tribunal futuri iudicij p̄figurat In quo
 equitatis sua iusta ostensurus. e. iudicia. Unde p̄ph & a adom̄
 dicit. sedes sup thronum qui iudicas equitate. In futuro ergo
 iudicio dñs xps In sede maiestatis suae honorabilij potestate ses-
 surus. e. iudicans equitatem. ipse enim iudicabit orbem terre
 In equitate & populos In ueritate sua quō reddet unicuique
 secundum opera sua. **BENEDICTUS ES QUI IN TVERIS ABYSSOS
 ET SEDES SUPER CHERUBIM ET LAUDABILIS ET SUPER EXALTATUS
 IN SAECULA.** Abyssus enim dicitur aquarū copiosissima &
 nimia profunditas. quae & In bono & In malo plerumque ponit̄.
 In bono ut. e. illud. iudicia dñi abyssus multa. In malo uero
 ut. e. hoc. abyssus sicut palliū amictus eius. quod significat
 multitudinē p̄secutorum quae circumdat & grauat scām
 aeclesiam; Dñs ergo abyssum Intu & ur qui a nihilo uolat &
 non. e. enim ulla creatura Inuisibilis In conspectu eius. & sed &
 sup cherubim. hoc. e. regnat sup angelicas potestates In quib;
 e. agnitio diuinae maiestatis; cherubim ergo Interp̄tatur
 plenitudo scientiae. ipse ergo merito dñs benedictus qui om-
 nia nouit & sup omnia regnat & uniuersa sub sua ordinat
 potestate. **BENEDICTUS ES IN FIRMA MENTO CAELI ET LAUDA-
 BILIS ET GLORIOSUS IN SAECULA.** Firmamentum enī caeli aut
 angelicas potestates significat In quibus dñs p̄p̄ualiter
 regnat uel scientiā sc̄arum scripturarū ubi totus boni & ueri

tatis solidamentum . ē . & maiestas ac bonitas creatoris assidue
 laudatur & p̄dicatur . hinc quoque scriptum . ē . Cælū plicabit̄
 sicut liber inuolutus . & alibi . firmamentum . ē . dñs timentibus
 eum & testamentum ipsius ut manifestetur illis . **BENEDICITE**
OMNIA OPERA DÑI DÑM . Generali laudatione p̄missa quod om
 nis creatura debeat laudare dñm . In consequentibus p̄ partes sin
 gulas hor tatur angelos & celos aquas atque uirtutes . solē & lu
 nam imbrem & rorem sp̄m ignē & aestatem frigus & aestum . & cōl .
 quae longum . ē . texere . ita ut fontes quoque & maria ac flumina
 cōcos & uolucres bestiasque & pecora ad laudem dñi p̄uocet
 & filios hominū . & post omne horum genus israhelē & de
 ipso isrl̄ sacerdotes & seruos dñi . sp̄s animasque iustorum .
 scōs & humiles corde . & ad extremū . Annaniam . Azariam .
 & misa elem . qui ad laudes dñi p̄ sentj beneficio p̄uocantur .
 omnis autē creatura non uoce sed opere laudat dñm . quia ex
 creaturis consequenter creator intellegitur . & singulis operib;
 atque affectib; dī magnificentiā demonstratur . Sed quia dauid
 In psalterio pari modo omnia opera dñi hoc . ē . omnes creatu
 ras ad benedicendum & ad laudandū dñm prouocat . restat
 ut sicut historicus ordo iste benedictionis atque laudationis
 dñi laudabilis exstat . ita & mysterij eius sensus spiritalis
 singulis speciēbus conuenienter aptetur . Dicit enim dauid lux
 ta finem centesimi & secundi psalmi quem ad benedicendum dñm
 composuit ita . Benedicite dñm omnia opera eius In omni loco
 dominationis eius . Ammonet enim ipsa opera dñi auctorem
 suum debere laudare ut texena caelestiaque concluderēt .
 Nam cum totum opus eius sit om̄a debent suū benedicere

creatorem. & In omni loco dominationis eius. quia si cut nulla
 creatura a laudibus dñi lubetur & capi. Ita nec locus quisquam
 relinquitur qui talis munere segregetur. nam cum dicitur. In
 omni loco dominationis eius nihil excipitur quia ubique
 dominatur. significans forte a ecclesiam catholicam que per
 totum mundum erat dño prestante creditura. ipsa enim ubiq;
 dñm benedicit ubique conlaudat & gratias maximas hymnica
 exultatione concelebrat. quod autē In benedictione triumphero
 rum singulis uersibus subiungitur. LAUDATE ET SUPER EXALTATE
 EUM IN SECVLA. hoc ostendit quod ita laudis eius preconium debet
 pronuntari ut ipse sup omnia exaltatus In secula regnans predi
 cetur. BENEDICITE CAELI DÑM. BENEDICITE ANCELI DÑI DÑM.
 Caeli enim secundum historiam benedicant dñm quia In sua po
 sitione laudabilem & benedictū ostendunt creatorem. quam
 uis ergo In genesi unum celum fabricatum. eē. legerimus tam
 eos plurali numero & paulus apostolus appellauit. qui refert
 Interitum scē celum raptum ibique talia cognouisse. que homi
 ni non licebat effari. & hic plurali numero nuncupantur quod
 talis forsitan ratione concordat dicimus unum. eē. palatium
 qui multis membris multis spatiis ambiatur. Ita forsitan &
 caeli partes dicimus caelos dum complexio atque sinus eius
 unus. eē. monstretur; caeli uero substantia quamuis pura
 lucida atque egregia. eē. putanda sit dignaque talibus.
 actantis habitatoribus suis. tamen animal. eē. non com
 peri & temerarium. ē. & opinione hominū dicere quod caele
 stium litterarū non tradit auctoritas. Nam & caelorum nomi
 na In scripturis apostolos & prophetas Inuenimus denotatos

quide aduentu dñi differendo orbem terrarū scī ammontio
 nibus Impleuerunt In quibus dī tamquam In cælis habitat
 quicunq̄ lata compleatur n̄ & parte sed tota eos plentū
 dine sue maiestatis. pars enim In dō non. ē. sed ubique totus
 & plenus. ē. **BENEDICITE AQUAE QUAE SUPER CAELOS SUNT**
DŃM. Aquas uero sup̄ celos. eē. genesis refert ait enim.
 Diuisitque aquas quæ erant sub firmamento ab his quæ erant
 sup̄ firmamentū. quod utrumque nūm̄ laudis designat
 arcanum. ut & celorum tenuitas firma consistat. & aquæ
 supra ipsum positæ cum sint grauiores nisi quando fuerint
 lusse non defluant. Aquæ uero quæ sup̄ celos sunt ut arbi
 tror istas quæ defluunt. eē. non dubium. ē. testante libro
 genesis quod cataraete cæly apertas sint. & facta sit pluuia
 sup̄ terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus
 & cetera quod non a deo querere necessariū. ē. quando
 aut p̄ se aut p̄ substantias rationales laudare dñm omnia
 commonentur. **BENEDICITE OMNES VIRTUTES DŃI DŃM.**
 De uirtutibus dicitur In psalmo. Benedicite dñm omnes
 uirtutes eius & ministri eius qui faciunt uoluntatem eius.
 quō illa sublimis spiritalis que substantia beatorū ange
 lorum cum dñm contuētur. ibi ueritatē eius uoluntatis
 agnoscit. nec opus. ē. loqui qui buisse diuinitas propitiata
 patefacit. non enim dī uerberato aere loquitur. sed In
 spiramine sue uoluntatis eorum ad suum uelle conuer
 tit. **BENEDICITE SOL ET LUNA DŃM. BENEDICITE STELLAE**
CAELI DŃM. De quo & psalmista In centesimo quadagesimo
 octauo psalmo dicit. Laudate eū sol & luna laudate eū

42. omnes stelle & lumen. sol luna stelle ut quidam dicunt
& si aliquo spū proprio regantur. tamen quia carnalibus
oculis patescunt inferiores. eē. uirtutibus que non uidentur
non absurda estimatione colligitur quam uis celi speciem
decoro lumine ornare uideantur. Nam illa ad que puenit
nr̄ aspectus scilicet sint lucida ac que subtilia tamen corpora
eē. manifestum. ē. & necesse. ē. ut illis cedant que inuisi-
bili uirtute subsistunt. qua propter solem lunam & stellas
siue p̄ propriam rationē siue p̄ alia sensibiles & iudicabi-
les substantias propheta laudare precepit dñm. quia
creatoris beneficio existere meruerunt; considerata enī
tot lumina ingentes admirationes poterunt commouere.
quando & mortales oculos uidere faciunt & ipsa in tam
splendida claritate consistunt. his rebus lumen generali-
ter adiunctum. ē. ut cetera in se lumen habentia que di-
numerata non sunt tali complexione ad laudes dominicas
incitari &. **BENEDICITE IMBER ET ROS DÑM.** In imbre enī
& rore dona celestia & precepta ac mandata dñi ex-
primuntur. que tēp̄ hoc. ē. homines inrigant & excitant
ad proferendum germen bonorum operum. Dignum. ē. enī
ut quod dono celestis salubriter hominibus offeratur ad bene-
dictionē & laudem dñi proficiat. **BENEDICITE OMNES SP̄S
DÑM.** Hoc. ē. quod in psalterio nouissime scriptum. ē. Om-
nis sp̄s laud & dñm. Non utique caro & sanguis non ambi-
tus non in lecebre seculares sed illud quod. ē. in natura
sublimius hoc laud & dñm quod celestia utique sapit quā
aeterna premia concupiscit. qua propter uniuerso operi

breuē p̄fectamque sententiā dedit ut dñm saluatorē spiri-
 taliter debeant cuncta laudare. BENEDICITE IGNIS ET AESTAS
 DñM. Ignis aliquando caritatē significat. aliquando tribu-
 lationem. sic & aestus aliquando ardorem dilectionis & uiri-
 ditatem boni operis. aliquando aestum p̄secutionis exprimit.
 sed hæc benedicunt dñm quando homines faciunt benedicere
 creatorem suum. quia sc̄i uiri & In prosperis & In aduersis
 semp̄ laudant dñm. Unde apostolus exhortatur ut In omni-
 bus exhibeamus nos m̄& ipsos sicut d̄i ministros. p̄ a iustiti-
 æ ad dextris & a sinistris. p̄ gloriam & ignobilitatē. p̄ Infa-
 miam & bonam famam. ut In omnibus glorificetur d̄s p̄ ih̄m
 xp̄m. similiter quattuor uersus sequentes Intellegi possunt
 ubi dicitur. BENEDICITE NOCTES ET DIES DñM. BENEDICITE LUX
 ET TENEBRE DñM. BENEDICITE FRIGUS ET AESTUS DñM. BENE-
 DICITE RORES ET PRUINA DñM. Per contrarias enim sibi m̄&
 res laudem dñi fieri hortatur & ad benedicendum prouocat.
 Nam dies & lux & aestus & rores prosperitatē. & contra-
 nox & tenebre frigus & pruina tribulationē significat.
 non solum enī elementa mundi & tempora ad laudandum
 dñm habilia sunt. sed & cum ipsi homines qui sub elementis
 mundi constitutiq; temporaliter uiuunt ad benedicendum
 dñm debitores fiunt qui a creator omniū sic temperat elec-
 tus suis p̄sentia ut ipsi per p̄&ualiter preconia non tace-
 ant diuina. Unde paulus ait. Libenter igitur gloriabor
 In infirmitatibus meis ut In habit & In mē uirtus xp̄i. & itē
 id Inquit quod In p̄sentia. ē. momentaneū & leue tribu-
 lationis nr̄e supra modum In sublimitate. a & eternum

glorie pondus operatur In nobis. non contemptibus nob
 que uidentur sed que non uidentur. & cetera. BENEDICITE
 CELV ET FRIGVS DN̄M. BENEDICITE CLACIES ET NIVES DN̄M.
 In gelu & frigore glacie & niue p̄sentis temporis aduersitas
 uel duritia mentis humane significatur. sed sepe hæc dn̄s
 In laudem suam conuertit. dum homines In fidelitatis algo
 re corripentes p̄ fidei calore & bonorum operū studiū ad
 seruitiū xp̄i conuertuntur. Unde scriptum. ē. In salomone.
 sicut In sereno glacies ita soluentur peccata tua. & In psalmo.
 ignis Inquit grando nix glacies sp̄s procellarum qui faciunt
 uerbum eius. quibus rebus p̄ allegoriam homines significat
 qui In hoc seculo ex turbolentis & pessimis ad deuotionis tran
 quillissima studia p̄ uenerunt. quomodo isti faciunt uer
 bum eius. nisi quia ex tempestuosis & Improbis ad confessio
 nis ipsius gratiā uenire meruerunt. BENEDICITE FULGORA
 ET NUBES DN̄M. Quid ergo p̄ nubes nisi euangelij predico
 res. & quid p̄ fulgora nisi coruscationes miraculorū nobis
 demonstrantur. De quibus p̄ psalmistam dicitur. fulgora
 multiplicabis & conturbabis eos. p̄ has ergo nubes lumine
 suo desup dn̄s fulgorat. quia p̄ predicatoris sc̄os In sensibili
 tatis nr̄e. tenebras & ic̄m miraculis Inlustrat. cum que
 nubes istæ uerbis pluunt. cum que miraculis uim corusce
 lucis aperiuunt. & extremos & ic̄m mundi terminos In diuino
 amore conuertunt. BENEDICAT TERRA DN̄M. LAUDA
 ET SUPER EXALTA EVM IN SAECULA. Hic ergo terra sc̄am
 aedesiā significat. de qua In psalmo scriptum. ē. Dñi. ē.
 terra & plenitudo eius orbis terrarū & uniuersi qui habi

45.

tant in ea quam in terra. In bono & in malo ponit sepe nouerimus. hic tamen a ecclesiam debemus aduertere quod dno ^{ut diximus.}
 specialiter pura mente famulatur. Nam licet omnia ab ipso sint condita. tamen illud ipsius esse proprium dicimus quod eum ueneratur auctore. & ideo ecclesia non in merito fructifera bonorum terra suscipitur quam nutrit & continet & populum christianum. haec ergo terra sepe laudat dnm & super exaltat eum in secula. quia non solum in presentia seculo. sed & in futuro eum sepe laudat. & super omnia dominante predicat.

BENEDICITE MONTES ET COLLES DN̄M. BENEDICITE UNIERSA GERMINANTIA IN TERRA DN̄M. LAUDATE ET SUPER EXALTATE EUM IN SAECULA. Hinc & sic psalmista ubi omnes creaturas ad laudandum dnm prouocat inter cetera ait. montes & omnes colles ligna fructifera & omnes cedri. hic montes significant homines potumida potestate sublimes. colles mediocres aequalitate tractantes. ligna fructifera qui ex duritia peccatorum conuersi fructus bonorum operum intulere dulcissimos. cedri quoque absolute super bos significant & elatos. sed qui a mandatis quod uniuersa terra germinantia dnm laudant. ostendit quod ex omnibus generibus hominum xpi gratia sibi electos parat qui in illa ultima resurrectione angelorum possint coelestibus adgregari. & in laudibus conditoris sui in aeternum sociari.

BENEDICITE FONTES DN̄M. Fons quoque in scripturis aut dnm xpm mystice significat aut gratiam spiritus sancti. aut baptismi lauacrum. aut originem uirtutum. Nam xpm significat in eo quod in genesi legitur fontem esse. In medio paradisi undequattuor

flumina pcedebant. hoc. ē. quattuor euangelia de fonte
 salutaris pcedentia ad Inrigationē generis humani. Item
 fons sp̄s sc̄i gratiā designat In eo qđ dñs dicit In euangelio.
 quibiberit aquam quam ego do fi & In eo fons aque salientis
 In uitam aeternam. Baptismi uero sacramentū ostendit
 illud zacharie pph̄e quo ait. In die illa erit fons patens
 domui dauid & habitantibus hierusalem In ablutionē pec
 catoris & menstruate. hic fons de domo dī egrediens fer
 tur ad ecclesiam & ad scienciā scripturarū ut omnes renas
 camur In xp̄o & In aqua baptismatis nr̄a nobis peccata do
 nentur. sed hic fontes possumus testimonia sacrarū scriptu
 rarū p̄ ora p̄dicatorū prolata Intellegere. Unde In psalmo
 scriptum. ē. a paruerrunt fontes aquarū. id. ē. ueritas predi
 cantū qui fontes aeternae uitae sc̄itatis ore fuderunt. ip̄o enim
 dño ueniente patuit quod obscuritas diuinitē tegebat eloquy.
 BENEDICITE MARIA ET FLUMINA DñM. Quando dicit maria
 generaliter omnes aquarū collectiones siue salas sint siue
 dulces simul comprehendit. Iuxta illud quod scriptū. ē. con
 gregationes aquarū appellauit maria a quibus flumina
 pcedunt. ut. ē. illud ad locū unde exeunt flumina reuer
 tuntur ut iterum fluant. ubi metaforice aqua nomine
 limus terrae. & In fluminib; homines Intelleguntur qui In
 terram unde sumpti sunt reuertuntur. sed terra eorū multa
 tudine non Impl̄tur. Benedicere ergo iubentur homines
 dñm. hoc. ē. auctorem suū cognoscere. illum que fide & bonis
 operib; colere. quia ab ip̄o creati sunt & ad eius Iudicium
 omnes reuertuntur. quatinus unusquisque p̄ propria corporis

recipiat prout gessit siue bonum siue malum. **BENEDICITE COELI**
ET OMNIA QUAE MOVENTUR IN AQUIS DÑM. LAUDATE ET SUPER
EXALTATE EUM IN SAECULA. In coelis ergo qui pro magnitudi-
 ne corporis sui montibus comparantur. & ceteris animantibus
 quae in mare uersantur preminent. potentes istius mundi & pri-
 mi possunt. hic cum ceteris hominibus qui in hoc seculo uersant
 ad laudandum creatorem suum prouocantur. cuius munere omnes
 subsistunt & cuius ope omnes nutriuntur. quia dignum est. ut
 magni & parui omnipotentem conditorem suum laudent
 & in seculo benedicant. **BENEDICITE UOLUCRES CAELI DÑM.**
 In uolucris ergo philosophi accipi possunt qui cogitationum
 suarum uelocitate naturas rerum & cursus siderum discutere con-
 suerunt. siue & cum altiori sensu angelum uolucrum nomine desig-
 natum intellegi possunt. qui ad custodiam hominum in mundum ad-
 mittuntur. ut eorum curam gerant & contra spirituales nequi-
 tates illos defendant. quia sequum est. ut omnes praeterquam simul
 & subditi omnium dominatore benedicant qui fecit caelum & ter-
 ram mare & omnia quae in eis sunt. **BENEDICITE OMNES**
BESTIAE ET PECORA DÑM. LAUDATE ET SUPER EXALTATE EUM
IN SAECULA. In bestis crudeles & indomiti homines signi-
 ficantur. & in pecoribus omne uulgus & infinite plebes. nam
 tales propheta hortatur ut conuersi a crudelitate & superbia
 ad humilitatem & innocentiam reuertantur. ita ut corde
 ore & opere benedicant factorem suum. a quo perfecti sunt caeli
 & terra & omnis ornatus eorum. **BENEDICITE FILII HOMINUM**
DÑM BENEDICAT ISRAEL DÑM. In filiis qui de hominum
 rationabiliter uiuentes. & in ista diuina contemplationi

uacantes designantur. hos ergo ad benedicendum dñm inuitat
 quia dignū & iustum. ē. ut qui sup ceteras creaturas terre
 hoc ab opificis sui largitate pceperunt. ut eū ueraciter agnos
 centes recta fide ac bonis operibus colere. & mundo corde
 atque pura intentione contemplari atque diligere possint
 numquam a laudibus eius cessabit. sed in aeternū benedicen
 tes p̄dicent. **BENEDICITE SACERDOTES DÑI DÑM. BENEDICITE**
SERUI DÑI DÑM. In sacerdotib; magistris & ecclesie & primit.
 In seruis uero subiectorū plebem. omnes ergo adhortatur
 ut p̄ laq & sub dñm xp̄m cuius muneresunt sc̄ificatq atq;
 mundaq semp benedicent simul cum patre & sp̄sco regnan
 tem in secula seculorum. **BENEDICITE SP̄S ET ANIMAE IUSTO**
RUM DÑM. In sp̄s ergo & animae uocabulo totā conditionē
 interioris hominis comprehendit qui sp̄s sapit & anima ui
 uit. mandat ergo p̄ph̄a ut iustorū sp̄s & animae benedicant
 dñm. quia illi solum modo ueraciter benedicunt dñm qui
 iustitiae & ueritatis regulam seruant. horumq; benedic
 tiones diuinitas gratanter accipit qui recta fide uera con
 fessione ac bona operatione iuste uiuendo illū conlaudant.
BENEDICITE SC̄I ETHVMILES CORDE DÑM. Humilitatē cordis
 habere & p̄sens uersiculus docet. & illud quod in euangelio
 legitur. Discite a me quia mitissimū & humilissimū corde. & in
 ueni & is requiem animabus ur̄is. cordis autē illa. ē. humili
 tas quae in alio loco paupertas sp̄s appellatur ut n̄ erigamur
 supbia. nec ficta humilitate gloriam terrenā queramus.
 sed toto corde in dñm inueniamur. **BENEDICITE ANANIA AZARIA**
ET MISAELO DÑM. HYMNUM DICITE LAUDATE EISU PER EXALTA

TE ENIM IN SAECULA. QUIA ERUIT NOS DE IN FERNO ET SALVOS FECIT
 DE MANU MORTIS. ET LIBERAVIT DE MEDIO ARDENTIS FLAMMAE.
 ET DE MEDIO IGNIS ERUIT NOS. NOVISSIME EUEROTRES PUERIS SEM &
 IPSOS AD BENEDICENDUM DNM & HORTANTUR. & MERITO QUIA ORDI
 NEM CREATURE SUAE OBLIBERATIONE EORUM COMMUTAVIT. ITA UT NEC
 CORPORAEORUM IGNIS LEDERE NEC VESTIMENTA FLAMMA COMBU
 RERE POSSET. CUI HYMNUS. E. DEBITUS & LAUDATIO CONUENIENS.
 QUIA IPSE SEMPLAUDABILIS & SUP OMNIA EXALTATUS MANET IN
 SAECULA SAECULORUM. HAEC ERGO CLAUSULA BENEDICTIONIS BENE
 NOBIS CONGRUIT UT IPSI & IAM QUOS CONDITOR NR DE IN FERNO ERUIT
 & SALVOS FECIT DE MANU MORTIS ERIPUIT QUE DE POTESTATE DIA
 BOLI. & DE IGNE ARDENTIS GEHENNE LIBERAVIT. HYMNUS ET OMNI
 TEMPORE DICAMUS. & CONFITEAMUR NOMINI SCO EUS & GLORIE
 MUR IN LAUDE IPSIUS. QUO IPSE SOLUS BONUS. E. QUO IN SAECULUM MISE
 RICORDIAE EUS. CUI PARIA PSALMISTA DECANTANS DICIT. CONFITE
 MINIDNO QUO BONUS QUO IN SAECULUM MISERICORDIAE EUS. QUIA
 ERGO CONFESSIO AD PROFESSIONE PECCATORUM. & AD LAUDANDUM
 DNM PARIMODO PRAE. NECESSE. E. NOBIS UT PRIMUM CONFITEAMUR.
 ALTERUTRUM PECCATA NRA & OREMUS PRO INVICEM UT SALUEMUR.
 SICQUE A PECCATIS MUNDAEQ CREATOR INNO LAUDES GRATAS IN AER
 NUM CANTEMUS. QUI SENIM DUBITAT A DEUM RECURRERE QUEM
 SIBI AUDIT POSSE CELEBERRIME SUBUENIRE. BONUS ENIM DNS
 RECTE DICITUR QUIDELINQUENTE PASCIT. QUI & SPECTAT ERRANTEM.
 QUI SOLEM SUUM FACIT ORIRI SUP BONOS & MALOS. & PLUIT SUP IUSTOS
 & IN IUSTOS. HOC & ICM IPSIUS VERITATIS UOCED DECLARATUR NEMO
 BONUS NISI SOLUS DS. AD DIDIT QUO IN SAECULUM MISERICORDIAE EUS.
 AUDITO BONO DNO NE SE HUMANA NEGLIGENTIA ABSTUDIOSA & SE

dula supplicatione suspendere & remediꝝ causam dicit. ut ad
 confessionem celerem dñi debeat munere festinare. In seculum autē
 uitæ huius significat cursum ubi miseris sunt. quicum que delin
 quunt. ubi fas. ē. corda nr̄a conuertq. & misericordiam postu
 lari. ibi enim damnatio. ē. confiteri peccatum. ubi uiam constat
 esse iudicium; **T**UNC NABUCHODONOSOR REX OBSTIPUIT ET

VIII

H

SURREXIT PROPERE ET AIT OPTIMATIBUS SUI. Huc usq. ex theo
 doctōnis interpretāone pauca pstrinximus de confessione &
 laude triumphatorū quæ non habentur in ebreo. & in sequa
 mur ebraicam ueritatē; & surrexit propere & ait optima
 tibus suis. punitis principibus suis corripitur. ut uiuens glo
 rificet dñm. Interrogat autē optimates suos. quorū accusa
 tione & consilio. iij. pueros in ignem fornacis miserat. ut
 illis respondentibus semisisset tres pueros in fornacem. iste est
 nuntius & ostendat; ecce ego uideo uiros quattuor solutos & am
 bulantes in medio ignis. & nihil in eis corruptionis & species
 quarq. similitudo filii dī; rursum dicam. o quam sapiens
 ignis. quam inenarrabilis dī potentia uinculis stricta sunt
 corpora uruntur uincula corpora n̄ uruntur; speciem autē
 quarq. quem similem dicit filii dī. uel angelum debemus
 accipere ut hoc transtulerunt. uel certe ut plerique arbi
 trantur. dñm saluatōrē; sed nescio quomodo rex impius.
 dī filiū mereatur uidere; Ergo iuxta simmachum. qui
 interpretatus. ē. species autē quarq. similitudo. n̄ dī sed
 deorum angelꝝ sentiendis sunt. qui & dꝝ & deorū uel dī filij
 sepissimè nuncupantur; hoc iuxta historiam. ceterum
 in apō prefiguratur iste angelus. siue filius dī dñm nr̄m

ihm qui ad fornacē discendit Inferni. In quo clausē & pecca
torū & iustorū anime tenebantur. absque exustione & noxa
sui qui tenebantur Includi. mortis uinculis liberarē.

TUNC ACCESSIT NABUCHODONOSOR AD OSTIUM FORNACIS IG
NIS ARDENTIS ET ALII. PAVORE PERTERRITVS. ET RETQ;

Non per nuntios querit a pueris. sed ipse eos ex nomine uoca
uit. seruos dī excelsi appellans. & pōens ut ad se egrediantē.
quos uinctos in fornacem miserat. BENEDICTVS D'S SEDRAC
MISAC AB DENACO. QUI MISIT AN GELVM SVVM ET ERVIT SER
VOS VOS. ET RETQ.

Quem supra filium dī hic angelū uocat
quamquam In superioribus similitudo filij dī nūeritas ap
pellata sit; rursus ergo nabuchodonosor dī confessionem
recipit. & damnatis idolis laudat. iij. pueros. qui nolue
rant seruire & adorare omnem dīm excepto dō suo. & mirat

quod scōs dī ignis tangere non potuerit; quod autē ait ame
propositū. ē. hoc decretū. ut omnis populus & tribus & lingua
quæcumque locuta fuerit blasphemiam contra dīm sedrac
misac. abdenago. dispereat & domus eius uastetur; neq;

enim. ē. alius qui potest ita saluare. quidam pessime
ad diabolū refferunt quod In consummatione & fine
mundi & iam recipiat noticiam dī. & omnes ad penitentiā
coartetur. & hunc uolunt regem. eē. nineue. qui nouissi
me descendit de throno supbiæ. & humilitatis premia conse
cutus. ē.

TUNC REX PROMOVIT SEDRAC MISAC AB DE
NACO. IN PROVINCIA BABILONIS. Quid dicunt supra

.iij. pueros. non iudices prouinciarū. sed prefectos
operū singulorū fuisse In babilone. hic uolunt eos

Etiam prouinciarū iudices constitutos. NABUCHODONOSOR
 REX. OMNIBUS GENTIBUS ET LINGUIS QUAE HABITANT IN UNI
 UERSA TERRA. PAX UOBIS MULTIPLICETUR. ET RETQ. Episto
 la nabuchodonosor In proph&e uolumine ponitur ut n̄
 finētus ab alio postea liber. sicut. CO TO PAN THA. mentatur.
 sed ipsius danielis. eē. credatur. E CO NABUCHODONOSOR
 QUI ET US ERAM IN DOMO MEA ET FLORENS IN PALATIO MEO.
 SOMNIUM VIDI QUOD PER TERRAM ME ET COCITATIONES MEAE
 INSTRATUM MEO ET VISIONES CAPITIS MEL CONTURBAUERUNT
 ME. ET RETQ. Historia quidem manifesta. ē. & n̄ magna
 Interpretatione Indig&. quod offensam dī nabuchodonosor
 uersus In amencā. vii. annis Interbruta animantia
 uixerit. & herbarum radicibus altussit. ac postea dī mise
 ricordia restitutus In regno. Laudauerit & glorificauerit
 regem cely. quia omnia opera eius uera & uice eius ludicia.
 & gradientes In supbia potest humiliare; sed quia uoluit
 sup nabuchodonosor contrariam Intellegere fortitudinē.
 de qua dñs loquitur In euangelio. uidebam satanam quasi
 fulgor cadentē de celo; & iohannis In apocalipsi quod
 draco cadens In terrā. partem stellarū secum traxerit; & isa
 ias quomodo cecidit lucifer qui mane oriebatur. ad serup
 nequaquam potuisse fieri ut fenop vii. annos uescer&ur
 homo qui nutritus. ē. In dilicis & vii. annis absque ulla
 La ceratione corporis sui Inter bestias uixerit; & quo
 modo amenq̄ homini p̄ vii. annos Imperiū refer
 uatum sit regnum que potentissimū. absque
 rege tanto tempore fuerit aut si alius illy successit

In regnum. cuiusue cordiae estimandus sit ut cederet Imperio
quod tanto tempore possidebat. presertim cum historia cal
deorum nihil tale contineat. nec potuisse fieri. ut quidem ino
ribus scripserint maiora reciderent. hec autē omnia quæru
& replicant. ut cum historia n̄ steterit p̄ nabuchodonosor dia
bulus significetur. qđ nos nequaquā recipimus. ne omnia umbre
uideantur & fabule; quis enī amentes homines non cernat.
ad Instar brutorū animalū In agris uiuere. Locis que siluestri
bus. & ut cuncta præterea. cum multo Incredibilia & gre
cæ & romanæ historie accidisse hominibus prodiderunt;
scyllam quoque & chimeram. chidram atque centauros.
aues & feras. & flores & arbores. stellas & lapides factos
& hominibus narrent fabule; quid mirū ē. si ad ostenden
dam potentia di & humiliandam regum supbiam hoc di
ludicio sit paratū; qui & us Inquit eram In domo mea & florens
In palatio meo siue In throno ut Inter prælatos ē. theodotion;
domum autē diaboli qui sensum sequitur contrariū. mundū
istum Intellegunt. de quo & In euangelio ipse loquitur ad salua
torem; hæc mihi tradita sunt & apostolus dicit mundus In ma
ligno positus ē; somnium uidi quod perterrit me. responde
at quale somniū uiderit contraria fortitudo nisi forte omne
quod In hoc mundo habere uidetur umbra & somnium est.
& uisiones capitis me; conturbauerunt me; nota quod nabu
chodonosor uisiones non oculorum & cordis sed capitis noue
rit. quod propter gloriam seruatorum di futurorū illi misere
ria referuntur. **DONEC COLLECA IN CRESSUS EST IN CONSPEC
TU MEO DANIEL. CUIUS NOMEN BALTASAR SECUNDUM NOMEN**

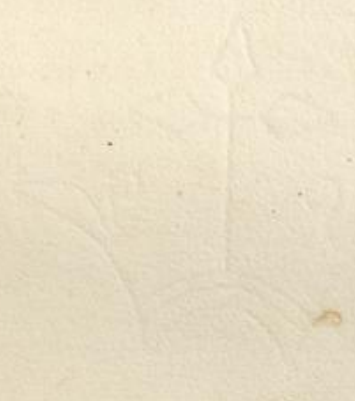
DŪ MEI QUI HABET SP̄M DEORUM SC̄ORUM IN SEMETIPSO. ET SOMNIŪ
 CORAM EO LOCUTUSSUM. ET RETQ. EXCEPTIS. LXX. TRANSLATORIB;
 QUI HÆC OMNIA NESCIŪ QUARATIONE PRÆTERIERUNT. III. RELIQUI
 COLLEGAM INTERPRÆTATI SUNT. UNDE IUDICIO MAGISTRORŪ ECLESIE.
 EDITIO EORUM IN HOC VOLUMINE REPUDIATA. Ē. & THEODOTIO NIS
 VULGO LEGITUR QUÆ & EBRAICO & CÆTERIS TRANSLATORIBUS CONGRU
 IT; UNDE & ORIGENES IN NONO STROMATŪ VOLUMINE ADSCRITSE.
 QUÆ SECUNTUR AB HOC LOCO IN PROPHĒTA DANIELE. NON IUXTA LXX
 INTERPRÆTES QUI MULTUM AB EBRAICA VERITATE DISCORDANT. SED
 IUXTA THEODOTIO NIS EDITIONĒ DISERERE. QUI HABET SP̄M DEORUM
 SC̄ORUM. LINGUA CALDEA QUÆ SCRIPTUS. Ē. DANIEL LEGIMUS.
 HĒLIAM CAD SIN. QUOD DEOS SC̄OS & NON DŪM SEM̄ SIGNIFICAT. NEC
 MIRUM SI ERRE & NABUCHODONOSOR & QUI CUIQUE SUP SE CERMIT.
 NON DŪM SED DEOS ARBITRETUR. DENIQUE & IN CONSEQUENTIBUS
 BALDASAR INQUIT PRINCEPS ARIOLORUM. QUEM EGO SCIO QD SP̄M
 DEORUM SC̄ORŪ HABEAT IN SE SIUE INCANTATORŪ UT ALII INTERPRE
 TATI SUNT. NON MIRUM SI PRINCEPS ARIOLORŪ OMNIŪ CONSTITUTUS
 SIT QUIA AD PRÆCEPTUM REGIS SAPIENTĀ DIDICERAT CALDEORŪ.
 & DECUPLO OMNIUM SAPIENTIOR FUERAT INVENTUS; QUÆRA
 MUS AB HIS QUI HANC VISIONIS NŪ RECIPIUNT HISTORIAM. QUI SIT
 SIT NABUCHODONOSOR QUI SOMNIŪ UIDERIT. & QUI DANIEL QUI
 SOMNIUM EIUS EDISSERAT & UENTURA P̄DICAT. & QUOMODO
 HIC IPSA DANIEL. QUI UTIQUE IUXTA EOS SC̄A INTELLIGENDA EST
 FORTITUDO ANABUCHODONOSOR PRINCEPS ARIOLORŪ EIUS CON
 STITUITUR & COLLEGA APPELLATUR. UIDEBAM ET ECCE ARBOR
 IN MEDIO TERRÆ ET ALTI TUDŪ EIUS NIMIA. MACNA ARBOR
 ET FORTIS ET PROCERITAS EIUS CONTINGENS CÆLŪ ASPECTUS

55

ILLIUS ERAT. USQUE AD TERMINOS UNIVERSAE TERRAE. ET RETQ.
 NON SOLUM DE NABUCHODONOSOR REGE CALDEO SED DE OMNIBUS
 IMPIIS PROPHETA LOQUITUR. UIDI IMPIUM SUP^{er} ALTATUM & ELEUA
 TUM SUP CEDROS LIBANI. QUI IN MAGNITUDE UIRITUM. SED SUA ELE
 UIANT^{ur} SUPBIA. & IDEO EXCIDUNT^{ur} & CORRUUNT. UNDE BONUM E. ILLUD
 SECTARI QUOD D^{omi}n^us DOCE^t IN EUANG^{el}. DISCITE A ME QUIA MITIS SUM
 & HUMILIS CORDE. QUOD AUTEM AIT. IUXTA THEODOTIONE. $\overline{\text{SOSYSOC}}$.
 ID E. ALTITUDO EIUS SIUE. $\overline{\text{HXYPN}}$. UT IPSE POST EA INTERPRETATUS EST
 ID E. DOMINATIO. PRO QUO NOS UERTIMUS ASPECTUS EIUS. IDEM CON
 TEMPTORES HISTORIAE CALUMNIANTUR. QUOD NEQUAQUAM DOMINA
 TIO NABUCHODONOSOR ORBEM TERRARUM POSSEDERIT. NEQUE ENIM
 GRECIS & BARBARIS CUM Q^{ui}bus SEPTENTRIONALIBUS & OCCIDENTALIBUS
 NATIONIBUS IMPERAUIT. SED TANTUM ORIENTIS PROUINCIAS TENU
 IT. ID E. ASIAM NON EUROPA & LIBIAM. & QUO INTELLEGI UOLUNT
 AD DIABULUM CUM Q^{ui}bus REFERENDA. CUM HAEC OMNIA NOS HYBER
 BOLICE DICTA DEBEAMUS ACCIPERE. AD SUPBICM REGIS IMPII. QUI
 TANTUM GLORIATUR IN ESAIA UT CAELUM TENERE^{re} ^{se} LAET & ORBEM
 TERRE QUASI M^uNUM & OUA UOLUCRUM. ET ECCE VICILEI SC^{ilicet} DE
 CAELO DESCENDIT. CLAMAVIT FORLITER ET SIC AIT. SUCCIDITE AR
 BOREM ET PRECIDITE RAMOS EIUS. EXCUTITE FOLIA EIUS ET DIS PER
 CITE FRUCTUS. FUCIAN^t BESTIAE QUAE SUB TEREAM SUNT. ET VOLU
 CRES DE RAMIS EIUS. UERUM TAMEN GERMINA RADICUM EIUS SINITE
 ET ALLICETUR VINCULO FERREO ET AEREO IN HERBIS QUAE FORISSUNT.
 ET RORE CAELI TINCUANTUR. ET CUM FERIS PARS EIUS IN HERBA TERRAE.
 COREIUS AB HUMANO COMMUTE TUR. ET COR FERIS DEIN REI ET SEP
 TEM TEMPORA MUTENTUR SUPER EUM. IN SENTENTIA VICILUM
 DECRETUM EST ET SERMO SCORUM ET PETITIO DONEC COGNOS CANT

VIVENTES. QUO DOMINATOR EXCELSUS IN REGNO HOMINUM. ET CUI
 CUMQUE VOLUERIT DABIT ILLUD ET HUMILLIMUM HOMINEM CONSTI
 TUIT SUPER EO. Pro uigili theodotion ipsum caldaicum uerbum
 posuit. HIR. quod per tres litteras. AIN. IOD. RES. scribitur. significat
 autem angelos quod semper uigilent & ad imperium sint parati.
 Unde & nos crebrius pro citationibus imitamus angelorum officia
 & de domino dicitur non dormitabit neque obdormiet qui custodit israhel.
 Denique & in consequentibus legimus in sententia uigili hoc est
 angelorum decretum. est sermo sanctorum & peccatio. consuetudo autem
 greci latini que sermonis. HIRIN. uocat. que per multum colorem
 arcum ad teyem descendere dicitur; TUNC DANIEL CUIUS NOMEN EST
 BALDASAR COEPIT INTRA SEMET IPSUM TACITUS COGITARE QUASI UNA
 HORA ET COCITATIONES EIUS CONTRUBABANT EUM. RESPONDENS
 QUEREX AIT BALDASAR SOMNIUM ET IN TERPRETATIO EIUS NON
 CONTRUBENTIE. Tacitus intellexit daniel somnium. esse con
 traregem & timorem cordis uultus pallore signabat. dole
 batque pro eo quia honoris plurimum deculerat & ne uideretur
 insultare atque elocari contra hostium regem. denique
 de testamento quod intellegebat loquitur ad eum. DOMINUM SOM
 NIUM TUUM HOCHIS QUI TE ODERUNT ET IN TERPRETATIO EIUS
 HOSTIBUS TU ISSIT. Videns ergo nabuchodonosor eum mouere
 ne sinistrum quid atque contrarium contra regem dicere ui
 deretur. cohortatur ut simpliciter & uere loquatur quod intel
 legit. nequaquam moueat. ARBOREM QUAM VIDISTI SUBLI
 MEM ATQUE ROBUSTAM TU ES REX QUIA MAGNIFICATUS ES ET
 INUALUISTI. ET MAGNITUDO TUA CREUIT ET PERUENIT USQUE
 AD CAELUM ET POTESTAS TUA IN TERMINOS UNIVERSAE TERRAE.

58.

59.

60.

Gj.

62.

63.

624.

65.

66.

Handwritten text in a narrow column on the left edge of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is difficult to decipher but appears to be in a historical script.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

175.

76.

177.

78.

179.

80.

8j.

82.

83.

84.

85.

80.

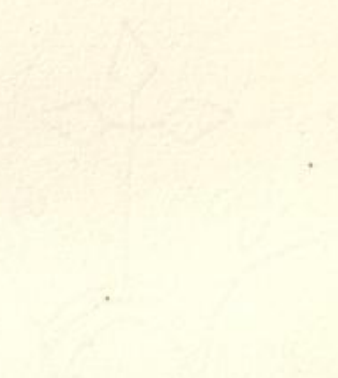

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

& destruit In lustratione aduentus sui. quod enim p
 daniem dicitur est contra principem principum con
 surgit. hoc per paulum dicitur. Ita ut In templo di sede
 at ostendens se tamquam sit dñs. & quod p daniem
 subiungitur sine manu contereatur. hoc per paulum
 exprimit quem dñs ihs Interficiet spū oris sui; sine ma
 nu scilicet contereatur quia non angelorum bello. non
 scōrum cestamine sed per aduentum iudicis solo oris
 spū aeterna morte feriretur; debuit uel uel uel elatio
 ne rursus p paulum dicitur. qui aduersatur & extolli
 tur super omne quod dicitur dñs aut quod colitur; do
 lus Inquit In manu eius dirigetur. dolus quippe In ma
 nu est. fraus In uisitate. quia omne quod nequiter uolu
 it. hoc ad tempus exsequi & uiam fostiter potest; dolus
 uero eius dirigi dicitur. quia fraudis eius malicia nulla
 difficultate perpeditur; hoc enim leuiathan uel uel uel
 eius habere crebro proprium solent quod ad Iniquita
 tis suae cumulum ea qua nequiter appetunt. explere
 nequius possunt; Nam cum fostasse Infirmantur elec
 ti. atque In desideris Inlicitis ruunt. In hoc plerumq;
 diuini muneris manu reuinentur quod uoluntatis mi
 sere nullus effectus Inueniunt. cumque eorum uotis
 ualida contrarietas nascitur. plerumque ex ipsa In
 possibilitate corriguntur. & miro In terne dispensati
 onis ordine per conuersionem mutatio fit in uolun
 tatis. TU ERGO SIGNA VISIONEM QUIA POST MULTOS
 H DIES ERIT. Ex uerbo ostendens signaculi obscura ee

98.

CC.

quæd dicebantur. & non patere multorum auditui.
nec posse ante Intellegi nisi rebus & operibus Impleantur.
Ego DANIEL LANGUI ET EGROTAUI ꝑ̄ DIES ꝫ hoc est illud
quod In genesi legimus de abrahâ. quod postquam
dñm audierit loquentem sibi. terram & cinerem esse se
dixerit. et languit Inquit & egrotauit ꝑ̄ dies multos. quia
cum ad uisum dñi mens astringitur a consuetudine
propria caro lassatur.

H

CUM QUESUBREXISSEM FACIEBAM OPERA REGIS, Ergo
daniel ad uisionis horrorem languisse & egrotasse se
dixit. & cum surrexisset fecisse opera quæ sibi a rege
fuerant Imperata. reddens omnibus omnia.
& euangelicum illud sciens. reddite quæ sunt cesari
cesari & quæ dñi sunt dño.

ET STUPEBAM AD UISIONEM ET NON ERAT QUI INTERPRE
TARETUR. Si non erat qui Interpretaretur. quomodo
supra Interpretatus. ē. angelus. sed quæ dicit hoc. ē. rex
audierat. & eorum nomina nesciebat; futura cogno
uerat. & quo futura. eent. tempore dubius fluctuabat;
Itaque quod solum facere poterat stupebat ad uisionem.
dñi cuncta scientiæ relinquebat. IN ANNO PRIMO DARI
FILII ASVERI DE SEMINE MEDORUM. QUI IMPERAVIT SUPER
REGNUM CHALDEORUM. ANNO NONO REGNI EIVS. Hic dari
us. qui cum cyro caldeos babiloniosque superauit.
neputemus illum darium. cuius secundo anno templū
edificatum. ē. quod porphirius suspicatur. ut annos
danielis extendat uel eum qui ab alexandro macedonū

rege superatus est. addit ergo nomen patris. addit q;
uictoriam. quia primus de semine medorum subuectit
regnum caldeorum. ut auferat propter similitudinem
nominis lectionis errorem.

EGODANIEL INTELLEXI IN LIBRIS NUMERUM ANNO RUM.
DE QUO FACTUS EST SERMO DNI AD HIEREMIAM PROPHETA
UT COMPLEBERENTUR DESOLATIONIS HIERUSALEM. LXX ANNI
ET POSUI FACIEM MEAM AD DNM DM ROGARE ET DEPRECA
RI IN IELUNIIS SACCO ETCINERE. Predixerat hieremias
LXX annos desolationis templi. post quos rursus populus
uenit & in iudeam & aedificaretur templum & hierusa
lem. quia res danielis non facit negligentem sed ma
gis pro uocat ad rogandum. ut ds quod persuasum pmi
sit clementiam. per horum impleat preces. ne negligen
tia & supbia pariat offensam. denique & in genesi legi
mus. CXX annos poenitentiae constitutos ante diluuium
sed qui a tanto tempore noluerunt hoc est centum annis
agere poenitentiam nequaquam exspectat ut & XX
alii compleantur. sed in festo ante quod postea fuerat
comminatus. & ad hieremiam dicitur. obduritiam
cordis populi iudeorum. ne ores pro populo hoc quia
non exaudiam te. & ad samuel usque quo luger super
saul & ego abiici eum. in cinere legitur & in sacco postu
lat impleri quod promiserat ds non quo ees. Incredulus
futurorum. sed ne securitas negligentiam & negligen
tia pareret offensam.

T BILIS

ET CONFUSUS SUM ET DIXI. DNE DS MAGNE ET TERRI

ADVERSUS EOS QUI TUA PRÆCEPTA CONTEMNUNT. CUSTO-
DIENS PACTUM ET MISERICORDIAM DILIGENTIBUS TE ET
CUSTODIENTIBUS MANDATA TUA. Non ergo quod pollicetur
deus statim futurum est. sed in eos sua promissa complecti qui
custodiunt mandata eius. PECCAUI MUS INIQUE ECIMUS
IMPIE FECIMUS. Et reliqua. peccata populi quia unus
ex populo est. numerat ex promissa sua quod & apostolus in epis-
tola sua ad romanos facere legitur.

TIBI DNE IUSTITIA NOBIS AUTEM CONFUSIO SICUT EST
HODIE. Iuste enim patimur quod meremur. tibi dno do-
nno misericordia & propitiatio. de quo supra dixerat.
tibi dne iustitia. nunc quia dñs non solum iustus sed &
misericors est. dicit tibi misericordia. ut post sententia
iudicantis eum pro voce ad clementiam.

ET STILLAVIT SUPER NOS MALEDICTIO ET DETESTATIO QUAE
SCRIPTA EST IN LIBRO LEGIS MOYSI SERUI DI. Et reliqua. Non
totam in nos effudisti iram quam ferre non poteramus.
sed stillam furoris tui ut correpta in plaga ad te reuertere
mur. maledictio & detestatio quae scripta est in libro
moysi serui di. In deuterio nomio maledictiones & be-
nedictiones di legitur. quae postea dicitur sunt garizim
& ebal super iustos & peccatores.

OMNE HOC MALUM VENIT SUPER NOS ET NON ROGAVIMUS
FACIEM TUAM DNE D'S NR. UT REVERTEREMUR AB INIQUI-
TATIBUS NRIS ET COGITAREMUS VERITATEM TUAM.
Grandis duritia ut & in plagis positi dm non rogarent
quod & si rogauerunt. ideo non rogant quoniam se reuersi ab iniquitatibus;

suis. reuersio autem ab iniquitate est cogitare ueritatē
dī. ET UIGILAUIT DñS SUPER MALITIAM ET ADDUXIT
EAM SUPER NOS. Et reliqua. Quando ppter peccata cor
ripimur uigilat sup nos dñs & uisitat nos. quando ue
ro adō deserimur & non iudicamur Indigniq; sumus
correptione dñi. tunc dormire dicit. Unde & In psal
legimus. surrexit quasi dormiens dñs & quasi crapula
tus auino. malitia enī nra Inebriat dñm. que quando
In nob corripit euigilare dicit. & de sua ebri & ecce con
surgere ut nos peccato ebrios euigilare faciat iusticie.
ET NUNC DNE DS QUI EDUXISTI POPULUM TUUM DETER
RA AEGYPTI IN MANU FORTI. Et reliqua. Memor est
antiqui beneficii. ut ad similem dñm clementiā puocet.
OSTENDE DNE FACIEM TUAM SUPER SCŪARIUM TUŪ QD
DESERTUM EST; Imple opere quod sermone pollicitus es
ut uicinum desolationis impleat tempus. PROPTER TEMETIPSŪ
INCLINA AUREM TUAM DñS MEUS ET EXAUDI. APERI
OCULOS TUOS ET UIDE DESOLATIONEM NRAM ET CIUITA
TEM SUPRA quam INUOCATUM EST NOMEN TUUM. Et
reliqua. Per me & conimiam haec loquit. ut quando
exaudiamur Inclinare dñs uideat aurem suam quando
respicere nos dignatur. aperire oculos. quando uero
faciem & oculos eius & aures auestere dicit uideatur
Indignari. CUM QUE ADHUC LOQUEBER ET ORAREM
ET CONFITERER PECCATA MEA ET PECCATA POPULI MEI
ISRAHEL. Et reliqua. Ergo ut supradiximus non po
puli tantum peccata. sed & sua replicat. quia unus

epopulo est siue humiliter cū peccatū ipse n̄ fecerit. & se
ipsū iungit populo peccatori. ut ex humilitate ueniam
consequat̄. nota qđ hic dixerit confiterer peccata mea.
In multis enim scē scripture locus confessio non penitentiā
sed laudem sonat.

XXIII.

ADHUC ME LOQUENTE IN ORATIONE. ECCE GABRIEL QUEM
UIDERAM IN UISIONIS PRINCIPIO. Principiū uocat pre-
teritā uisionē quā haec sequit̄. & grandis orationis effectus
ē. Implet̄ itaq; p̄missio dñi qui ait. Adhuc te loquente
dicā ecce ad sū. uidet̄ aut̄ gabriel. n̄ angelus t̄ archangel
sed uir. ut nequaquā sexū sed nom̄ uirtutis ostenderet.
ET CITO UOLANS TETIGIT ME IN TEMPORE SACRIFICII UES-
PERTINI. Et reliqua; q̄ oratio p̄phē. a sacrificio matu-
tino usq; ad sacrificiū uesp̄tinū p̄seuerat. & p̄pterea In-
se flexit dī misericordiā. & docuit me Inquit tam ob-
scura ē. uisio. ut p̄phē. & angeli doctrina indigeat.
DIXITQUE DANIEL NUNC EGRESSUS SUM UT DOCEREM TE
ET INTELLIGERES AB EXORDIO PRECUM TUARUM EGRESSUS
EST SERMO. EGO AUTEM VENI UT IUDICAREM TIBI. & retq;
hoc est nunc ad te missus sum non a facie dī ne ab eo re-
cederim sed ut ad te uenirē. Ab exordio Inquit p̄cū tuarū
egressus ē. sermo. ut rogare cepisti statim imp̄trasti mi-
sericordiā dī. & egressa sententiā ē. & ego idcirco missus
sū ut tibi exponerē que ignoras. q̄ uir desideriorum es.
siue amabilis & dī amore dign̄. ut salomon appellatus ē.
idida siue uir desideriorū. quō p̄ desiderio tuo dī secreta
audire mereris. & eē conscius futurorum.

TU ERGO ANIMADUERTE SERMO NEM ET INTELLEGE VISIONEM ; Si danieli dicitur diligenter adtende ut audias & intellegas quod uideris. quid nos facere oportet. quorum oculi ignorantia & tenebris obsecata sunt ; LXX EBDOMADES AD BREUITATES UN SUPER POPULUM TUUM ET SUPER URBEM SCAM TUAM ; Quia propheta dixerat eduxisti populum tuum & nomen tuum inuocatum est super ciuitatem tuam & super populum tuum. propterea ex persona dei loquitur gabriel nequaquam populus dei est sed populus tuus nec urbs sancta dei. sed sancta ut dicit tibi. simile quid in exodo legitur. quando dicitur loquitur ad moysen. descende peccauit enim populus tuus. hoc est non populus meus qui me deseruit. qui legitur prohibetur sale postulas & oras pro populo iudeorum audi que in lxx annorum ebdomadibus; futuras sint in populo & urbe tuae; ebdomada grece a septenario numero nomen accepit. humana quidem consuetudine septenis solum acta diebus; sed scripture sacre auctoritate multis specibus insignis. quae tamen cunctis fallos ad unam finem spectant. nos scilicet ammonentes propter operum bonorum perfectionem in spiritu sancti gratia propeleuare sperare requiem; prima ergo singularis illa ebdomada & aqua ceterae formae capessunt diuina est operatione sublimis. quia dominus sex diebus mundi ornatum completis septima requieuit ab operibus suis; ad huius exemplum diuina ebdomadis secunda hominibus; obseruanda mandata. dicente domino. sex diebus; operaberis & facies omnia opera tua. septimo autem die sabbata domini dei

cui non faceret omne opus. sex enim diebus fecit dominus
 celum & terram mare & omnia que in eis sunt & requieuit
 In septimo. testis species ebdomadis In celebratione
 pentecostes agitur. septem uidelicet septimanis dierum
 & monade hoc est quinquaginta diebus; Impleta. qua
 die & moyses ardentem conscendens In montem legem de celo
 accepit. & christus In linguis igneis spiritus sancti gratiam de celo mi
 sit. quod tunc septimi mensis erat ebdomada quod sollem
 nitatibus; preclaris pene totus expendebatur. Inter quas pre
 cipue dies propitiacionis eminebat. quod sola pannu pon
 tifex derelicto foris populo sancta sanctorum Intraibat annuis
 antea fructibus; hoc est. frumenta uini & olei ex ordine
 collectis. significans ihesum pontificem magnu Impleta
 dispensacione carnis pro propriu sanguine celestis reg
 ni ianuam Ingressuru. ut appareat nunc uultui dei pro
 nobis. qui foris adhuc positi prestolamur & diligim ad
 uentum eius; ubi notandum quod sic quidam In mundi plebem prima
 testis & septimadie iubebantur lustrari. sic & primi testis
 ac septimi mensis suis quisque; cerimonis existeret sollemnes;
 quinta ebdomada septimi anni quo toto populus ab
 agricolendi opere legis Imperio uacabat. dicentem no.
 sex annis seres agru tuu septimo cessabis. sexta anni iobe
 lei hoc est. remissionis ebdomada est. que septem ebdomadibus;
 annorum hoc est. xl nouem annis texit. quod expleta hoc est
 quinquagesimo demum anno Inciptente tuba clarius reso
 nabit. & ad omnes iuxta legem possessio reuertebatur antiqua;
 septima species ebdomadis est quod propheta daniel hic utitur

more q̄de legis septenis annis singulas complectens ebdo
 madas. sed noua ratione ipsos annos ad breuians. duode
 nis uidelicet in sib; lune singulos det̄minans; embolismos
 ū menses q̄de annuis xi epactarū dieb; ad crescere solent.
 n̄ lege patriæ testio t̄altero anno singulos adiciens. sed ubi
 ad xii numerū augescendo p̄ueniret̄. pl̄n̄tegro anno parit̄
 inserens; hoc h̄ fec̄ n̄ ueritatis cognitionē querentib; In ui
 dendo. sed p̄ph̄etice more ipsū querentiū exercendo In geniū.
 malens utiq; suas margaritas a filiis clausas fructuoso sudo
 re Inuestigari. quā p̄fusas a porcis fastidiosa dispec̄tione
 calcari. uerū ^{ut} hec aptius elucescant. ipsa l̄a angeli ad p̄ph̄etia
 dicta uidet̄. LXX INQUIT EBDOMADES ABBREVIATĒ SUNT
 SUP̄ POPULŪ TUŪ ET SUP̄ URBE SCĀM TUĀ UT CONSŪMETUR
 P̄UARBICATIO ET FINĒ ACCIPIAT PECCATŪ ET DELEATUR INIQUI
 TAS ET ADDUCATUR IUSTITIA SEMPITERNA ET IMPLĒATUR
 UISIO ET PROPHETIA ET UNCATUR SCS SCŌRŪ. Nulli dubiū
 quin hec uerba xp̄i In carnationē designent̄. q̄tulit peccata
 mundi. legē & p̄ph̄etias Impleuit. unctus ē oleo l̄ctit̄e p̄ par
 ticipib; suis. & q̄de ebdomades LXX. p̄ septenos annos distinc
 te quadringentos & nonaginta annos In sinuen̄. sed notan
 dū q̄de eas dē ebdomadas n̄ simplicit̄ ad notatas siue com
 putatas sed ad breuiatas asserit occulte uidelicet lectore
 cōmonens ut breuiiores solito annos nouerit Indicatos.

SCITO ERGO INQUIT ET ANIM ADUERTE AB EXITU
 SERMONIS UT ITERŪ EDIFICETUR HIEBUS ALĒ USQ;
 AD XPM̄ DUCĒ EBDOMADES. UIUĒ EBDOMADES LX. DUE
 ERUNT. ET RURSUS EDIFICABITUR PLATEA ET MURI

IN ANGSTIA TEMPORIS; Et in narrante didicim^{us} qd^{am} nee
 miascū. ēē. pincerna regis astartersis uicesimo anno reg
 ni ei m^{ense} niscan Imperauerit ab eo restaurari muros hie
 rusale^m tēplo multo ante cyro p^{ro}mittente o^{mn}structo. ipsumq;
 op; ut dictū ē. In angustia tēporis p^{ro}fecerit. adeo scilicet a^{ff}si
 niamis gentib; In pugnatū. ut structores singuli gladio re
 nes accincti unam manu pugnasse altera murū recuperasse
 narrent. ab hoc ergo tēpore usq; ad xpm ducē ebdomadas lxx
 computa hoc ē. annos duodenorū m^{ense} lunariū quadrim
 gentos nonaginta q^{uod} s^{unt} anni solares quadringenti. lxx. quinq;
 siq^{ue} de p^{ro}se ap^{er}to uicesimo anno regis astartersis usq; ad
 mostē d^{omi}ni regna ues^t annis exxi. ex hinc macedones usq;
 ad interitū cleopatre annis trecentis. In deromani usq; ad
 septimū. x. tiberij cesaris annū monarchiā ten ues^t annis
 lviij. q^{uod} s^{unt} simul ut dixim^{us} anni. cccc. lxxv. & continent^{ur}
 circulis decennouennalib; xxv. decies nouies enī uiceni &
 quini fiunt. cccc. lxxv. & q^{uod} singulis circulis embolismi. viij.
 ad crescunt. multiplica xxv. p^{ro}viij. fiunt. clxxv. q^{uod} s^{unt} embolis
 mi m^{ense} quadringentorū lxxv. annorū. si ergo uis scire
 quot annos lunares facere possint p^{ro}stire. clxxv. p^{ro}xij.
 duodecies deni & quaterni. clxxv. xiiij. ergo annos faciunt
 & remanent m^{ense} viij. hos iunge ad supra scriptos. cccc.
 lxxv. fiunt simul. cccc. lxxx. nouem. adde & menses sup
 fluos viij. p^{ro}stremq; octauū decimū anni Imperij
 tiberij quo dñs passus est & inuenies a tēpore
 p^{ro}finito ad eū usq; passionē ebdomadas lxx. ad
 breuiat^{as} hoc est annos lunares. cccc^{xxv}. ad eū s^{unt}

uero baptis mū quando unctus est sc̄s sc̄orū descendente
 sup̄ eū spū sc̄o sic columba n̄ solū ebdomadas uir & lx du
 as fuisse complexas sed & parte lā septuagesime ebdoma
 dis Inchoatā. ET POST EBDOMADAS INQUIT. LX DUAS OCCIDE
 TUR X̄P̄S ET NON ERIT EIUS POPULUS QUI EŪ NEGATURUS EST.
 N̄ statim p̄t lx duas ebdomadas sed In fine septuagesime
 ebdomadis occisus ē x̄p̄s. quā ideo quāntū conicere possum
 segregauit ac seris q̄ de hac erat plura relaturus. Nā & x̄p̄s
 In illa crucifixus & a populo p̄fido n̄ modo In passione uerū
 continuo ex quo a iohanne p̄dicari cepit negatus ē; qd̄ autē
 seq̄t̄. & ciuitatē & sc̄uariū dissipauit populus cū dūce uen
 turo & finis eī uastitas & p̄t finē belli statuta desolatio.
 n̄ ad lxx ebdomadas p̄tinē. p̄dictū enī fuerat qd̄ ipse eb
 domades ad x̄p̄i usq; ducātū p̄tingeret. sed scriptura p̄dic
 to aduentu & passione ipsius quid & iā p̄t hanc populo q̄
 eum recipere nolle & ^{est} euenturū ostendit; ducē enim
 uenturū tū diē q̄ quadragesimo anno dominice passionis
 ita cū populo romano ciuitatē & sc̄uariū dissipauit ut n̄
 remaneret lapis sup̄ lapidē; uerū his p̄ticipationem
 p̄libetis mox ad exponendū ebdomade quā omiserat
 redit euentū. confirmabit autē p̄tū multas ebdomas
 una hoc ē. ipse nouissima Inquit iohannes baptista
 t̄ dñs & apostoli p̄dicando multos ad fidē conuesterunt.
 & In dimidio ebdomadis deficiet hostia & sacrificiū.
 dimidiū ebdomadis huius. quintus decim̄ annus tiberij
 cesaris erat. q̄ndo Inchoato x̄p̄i baptis m̄ate hostiarū
 purificatio fidelib; paulatim uilescece cepit. Itē qd̄

seq̄t̄. & In tēplo erit abominatio desolationis. & usq; ad con-
 sūmationē & finē p̄seuerabit desolatio ad sequenti tēpora
 respicit. cuius p̄phētie ueritatē & historia uerū & n̄rorum
 hodieq; tēporū testat̄ euentus. sciendū sane qđ africanū ebdo-
 mada r̄u cursū quē nos In septimū decimū toltauū decimū
 tiberij cesaris annū quo dñm passū credim̄ iuxta chronica
 eusebii p̄duxim; ab eodē quo nos In cupiens exordio quinto
 decimo eidē Imperatoris anno quo eū passū credit putat̄ tē-
 cōplēxū. ponens annos regni p̄sarū cxii. macedonū ccc. roma-
 norū lx. sed diligens lector quid magis sequendū putauerit
 eligat. Beatus ū hieronim̄ cū huius loci m̄tionē fecisset & di-
 uersas doctorū sententias In de p̄tulisset In tēc̄ & ita sic ait. Sim-
 aut̄ necesse ē. & nos dicere qđ sentim̄ iuxta illā expositionē
 q; In p̄senti lectione uersat̄. In eo qđ anget̄ ait ab exitu sermo-
 nis ut respondeat̄ & edificet̄ hierusat̄ usq; ad xpm̄ ducē. n̄
 alios arbitrariū quā principes qđ p̄ hanc p̄phētiā &
 reuersionē de babilone iudaico populo p̄fuit̄. & pontifices
 quos christos ab eo qđ uncti s̄t scriptura cognominat̄.
 quorū princeps fuit̄ iesus filius iosedech sacerdos magn̄ & qđ
 fuit̄ usq; ad uentū dñi saluatoris. hoc significat̄ uaticiniū
 p̄phētie dicens ab exitu sermonis. ut respondeat̄ & edificet̄
 hierusat̄ usq; ad xpm̄ ducē ebdomades vii. & ebdomades
 lx. & duę. id ē. vii ebdomades & p̄ ea lx duę. q; faciunt̄ annos
 cccc. lxxxiiij. & ac iro numerent̄. ac ne uideamur p̄ pacem
 tantū facere sententiā & n̄ p̄ b̄ge qđ dicim̄. numerem̄ eos
 qđ p̄t̄ iesū filiū iosedech usq; ad uentū saluatoris populo p̄fu-
 est̄ xpi. id ē. uncti In pontificatū. prim̄ l̄git̄ ut ante lam

M.

H

109.

dixim^{us} p^{ro}phetam danielis p^{ro}phetiam que facta est sub cyro rege post
 quam de babilonia reuersus est. ^{iesus}populus filius iosedech fuit
 sacerdos magnus & zorobabel filius salathiel qui templi funda-
 menta iecit. Impeditoq; opere a samaritanis & aliis In circuitu
 nationibus; .vij. ebdomarum anni compleuit. id est .xl. & nouem. quibus;
 Interceptum op^{us}; templi fuit. & quas p^{ro}phetiam a reliquis lx duabus
 ebdomadibus; separat. demq; & iudei In euangelio ex hac opini-
 one locunt^{ur} ad d^{omi}ni .xl. & u^{er}annis edificatum est templum. & tu In tri-
 bus; diebus; suscitabis illud. tot enim sunt anni a primo anno cyri re-
 gis qui libestatem dedit uolentibus; iudeis reuerti In patriam usq; ad
 septimum annum dary regis. sub quo templi opus omne completum est.
 porro iosephus & alios annos. iij. addit. In quibus; peribolus templi
 & quedam alia que remanserant perfectae sunt. quae addita xlui annis
 faciunt annos .xl. nouem. id est .vij. annorum ebdomadas ab eide
 dary sexto anno enumerant. quo tempore filius iosedech. &
 zorobabel iam maioris aetate populo praeserant sub quibus; p^{ro}phetae uer-
 runt aggeus & zacharias. p^{ro} quos ezras & neemias de babilo-
 ne uenientes muros urbis exstruxerant tenente pontificatum
 ioachim filio iesu cognom^{ine}to iosedech. p^{ro} quem successit In sa-
 cerdotium heliasub. ac deinde ioiade & p^{ro} ea ioth p^{ro} quem iadus
 cui aetate alexand^{ri} rex macedonum condidit alexandriam ut
 iosephus In natiuitate libri loquitur; uenitq; hierusolimam & in templo
 uictimas immolauit; mortuo aut alexandro centesima & tertia deci-
 ma olympiade. anno ducentesimo trigesimo sexto regni persarum qui ceperat.
 primo anno quinquagesime quinte olympiadis. quo tempore
 cyrus rex persarum babilonios chaldeosq; superauit. & p^{ro} mor-
 tem iocadis sacerdotis qui sub alexandro templo praesert successit

110.

In pontificatū onias. quo tēpore seleucus subiugata babi
lone diademā totius assie capiti suo Inposuit anno duodecimo
mostis alexandri In qđ tēpus supputant om̄s anni ac yri
Imperio cclxxiij. ex qua ab eate scriptura machabeorū reg
nū grecorū enumerat. p̄t onia p̄fuit iudeis pontifex eleaza
rus. quo tēpore & lxx In tēp̄ter. scripturas sc̄ar alexandrie
In grecū dicunt̄ uestisse sermonē. p̄t quē alter onias cui
successit simon. quo regente populo iesus filius sirach.
scripsit librū qđ grece ΠΑΝΕΡΕΤΟΝ apellat̄. & a plerisque
salomonis falso dicit̄. cui successit In pontificatū alius
onias quo tēpore antiochus iudeos dis gentiū Immolare
cogebat. quo mostuo iudas machabeus purgavit templū
& idolorū simulacra contriuit. cui successit ionathas.
& p̄t eū rexit populū simon fr̄ utriusq; In cuius moste c.
lxx septimus regni syrie Impletus annus. & usq; ad hoc tē
pus machabeorū primū lib̄ historiā continet. supputantq;
a primo anno cyri regis p̄sarū usq; ad finē primi macha
beorū uoluminis & mostē simonis pontificis anni cccc
xx & u. & p̄t quē loth tenuit pontificatū annis xxiiii. quo
mostuo aristobalus uno anno p̄fuit populo qđ primū reuer
sus de babilone diademā Insigne regie potestatis cū hono
re pontificatus adsūpsit. huius successor fuit alexander rex
partē & pontifex qui rexit populū annis xxiiij. & hactenus
a primo anno regis cyri & captiuorū reditu qđ In iudeam
uenire uoluer̄t supputant̄ anni cccc lxxxiiij. quos. iiij. &
lx duę ebdomades id ē. lxiiii simul efficiunt. & hoc om
ni tempore pontifices rexeſt populū iudeorū. quos ego

iii.

nunc arbitror uocari x̄p̄os duces mostuo nouissimo eorū
alexandro huc atq; illuc Inuarias p̄astes absque ullo
duce gens iudeorum seditionibus uexabatur Intantum
ut alexandra uxor alexandri optineret Imperium &
pontificatum quidē hircano filio seruaret. aristobolo
autem alteri filio regnum traderet quod optinuit annis
decem. pugnantibus contra se Intestina seditione ger-
manus & gentem iudeorum In diuersa studia trahen-
tibus sup uenit cesar nomine pompeius dux romani
exercitus. captaque hierusolima usque ad adita templi
Ingressus est quae uocabantur scāscōrum uinctumq;
aristobolum romam misit seruans triumpho suo & pon-
tificatū hircano fr̄i eius tradidit. tunc primū genus iu-
deorū romanis facta ē tributaria. post quem herodis
filius antipatris Interfecto hircano regnū iudeorū roma-
norum senatus consulto accepit. & primus alienigena
iudeis p̄fuit. qui pontificatum quoque nequaquam
legem moysi mostuis parentibus tradebat liberis sed
alienis. & nec ipsis multo tempore obgratiā & p̄tū diui-
ne legis iussu contemnens; pontic & aliam idem iosephus
exp̄lanationem quom̄ suo luerimus In latinū sermonē
uestere extendimus libri magnitudinem. haec est ergo
Interp̄r̄ationis eius sententia. a sexto anno d̄arij p̄t̄
c̄yrum & cambisen filiū eius regnauit In p̄s. quando
templi opera consummata sunt usque ad herodem &
cesarem augustū numerat ebdomadae vii & lxx. ii. que
faciunt annos cccc lxxxiiij. quando christus hoc est

112.

hirchanus nouissim^{us} pontifex degenerare machabeorū ab herode iugulatus est & cessauit iuxta legem dñi pontificum successio. ciuitatem quoque & ipsam scūarium subduce romano romanus exercitus uastauit. siue ipse herodis qui per ambitionem In debitū iudeorum arripuit Imperium. quodq; In fest. confirmauit autem paltum multas ebdomada una & de medio ebdomadis deficiet hostia & sacrificiū sic Interpretatur qđ herode regnante apud iudeā & augusto apud romanos xps natus sit. qui tribus annis & sex mensibus iuxta euangelistā. Iohannis euangelium p̄dicauit & confirmauit. ueridī cultum multas haud dubium quin apostolis & credentibus quando post passionē dñi In diebus rursus ebdomade defecit hostia & sacrificium. quicquid enim In templo postea factum ē non fuit sacrificium dī sed cultus diaboli cunctis. cōmune clamantib; sanguis eius sup nos & sup filios nr̄os. & non habem^{us} regē nisi cesarē. quē locū In cronico eīdē iosephi quē ante annos plurimos In latinā linguā uestim^{us} diligens lector plenius edifestū poterit Inuenire; qđ autē ap̄fectione tēpli usq; ad decimū augusti Imperij annū qđ In festo hircano herodis iudeā tenuit. lxxvii ebdomades id ē. ecce lxxxiiij. supputant^{ur} anni. sic possum^{us} ad p̄bare sexagesimae sextae olympiadis primo anno. hoc ē. darij sexto cōpleta est tēpli edificatio. & centesime octogesime sextae olympiadis anno testio. id ē. augusti decimo herodis In iudeos suscepti Imperiū qđ faciunt annos. ecce lxxxiiij. p̄ singulas olympiadas quadriennio supputato. **EXPLICIT LIBER SECUNDUS.**

INCIPIT LIBER TERTIUS . . .

xxv. **A**NNO TERTIO CYRI REGIS PERSARUM VERBUM
 REVELATUM EST DANIELI COGNOMENTO BALDASAR
 ET RELIQUA . Quomodo legimus In fine primæ uis
 onis, fuit autē daniel usq; ad annū primum cyri
 regis, fuisse ergo eum apud chaldeos in pristina dignitate
 purpureæ uirg; uestitū usq; ad annū primum cyri
 regis Intellegimus, quando subuestrit chaldeos, & postea
 coepit esse cum dario filio assueri desimne medorū qui
 Impereuit super regnū chaldeorum aut ceste lcon
 dario moftuo cuius Anno primo sacramento cognouit
 nunc testio Anno regni cyri hæc uidisse narratur, &
 uerum uerbu & fortitudo magna si uedi qui ista factu
 rus ē, siue pphæ qui hæc Intellecturus ē, IN DIEBUS
 ILLIS EGO DANIEL LEGEBAM TRIUM EBDOMADARUM
 DIEBUS PANEM DESIDERABLEM NON COMEDI . ET CARO
 ET UINUM NON INTROIERUNT IN OS MEUM SED NEQ;
 UNGUENTO UNCTUS SUM . DONEC COMPLENERENTUR TRIUM
 EBDOMADARUM DIES ; hoc docemur exemplo tempore
 ieiunii cibis deliciarib; Abstineret, quod ego puto nunc
 dici panem desiderabilem nec carnem comedere nec ui
 num bibere . Insup & unguenta n̄ querere . qui mor
 apud Indor & persar hodie seruatur ut p̄ balneis uitam
 unguentis, tres lungte ebdomadar ad flugent animā
 suam ne transitoria & fortitua uideatur deprecatio,
 Allegorice uerū hoc dicendū quod qui In luctu ē, & sponsi
 lugē absentia non comedit panē desiderabilem qui de celo

descendit. neq; solidum capit cibū qui intellegitur In carne
 nec uinū bibet qđ lificat cor hominis. nec exhilarat fa
 ciem In oleo. hoc autem leiumū Impēribiles fuerit laeri
 mar. quando sponsus fuerit ablatuſ ab ea. recte quoq;
 daniel audet dñm deprecari quia lion ex parte primo
 Anno regis cyri iudeorū fuerit laxata captiuitas. 7
 Die autē uicesima quarta mensis primi exiit iuxta flu
 uium magnū qui est tigris; ezechiel iuxta fluuium
 chobar uidet uisionem magnā & dño saluatore de baptiste
 iohanni sup fluenta iordanis aperuntur caeli. 7
 Et leuaui oculos meos et uidi. Eleuacione opure est
 oculorum ut uisionē mysticam cernere ualeamus.
 Et ecce uir uestitus lineis. Pro lineis quod Interpre
 tatur. ē. aquila & theodotio baccidin posuit. hę bistina
 symmachus ē zaciptu id est principia. pro autē quod
 non iuxta ebraxiū uestimur. & ecce uir symmachus po
 suit quasi uir. non enim uir erat sed uiri habebat simi
 litudinem & rener eius accincti duro obrizo. p̄ quo In
 ebreo legitur ofbaz. quod aquila Interpretatur. ē. & lumbi
 eius accincti erant colore ofaz. & corpus eius quasi
 chri solita. pro chri solito qui unus. ē. & duodecim lapidib;
 qui pontatur In logio pontificis. In hebreo habet tharsis;
 quod theodotio. & symmachus eodem uerbo Interpretati sunt.
 hę uero mare appellati sunt. iuxta illud qđ In psalmo le
 gimus In spū uiolento confringet naues tharsis. id est ma
 ris; & ionas fugere cupiebat. non In tharsum urbem cali
 acce ut pleriq; estimant. litteram ponentes p̄ littera.

uel Indis regionē. ut putat Iosephus sed absolute In pelagus;
 UIDI AUTEM EGO DANIEL SOLUS UISIONEM. UIRI AUTEM
 QUI ERANT MECUM NON UIDERUNT. SED TERROR NIMIUS
 INRUIT SUPER EOS ET IUGERUNT IN ABSCONDITUM ET RELIQUA;
 Et apostolus p^{simile}culus. quid In actibus apostolorum passus ē.
 ut ceteris non cernerentibus uisionem solus aspiceret;
 ECCE MANUS TETIGIT ME. In hominis figura uidetur
 angelus & humanam adiacentem prophetiam mittit manu.
 ut si uis generis corporis aspiciens nequaquam paueret;
 ET TEREXIT ME SUPER GENUA MEA. ET SUPER ARTICULOS
 MANUUM MEARUM ET DIXIT AD ME. DANIEL UIR DESI
 DERIORUM INTELLIGE UERBA QUAE EGO LOQUOR AD TE. ET
 STA IN GRADU TUI NUNC ENIM MISSUS SUM AD TE. CUMQUE
 DIXISSET MIHI SERMONEM ISTUM STETI TREMENS. ET AIT AD ME
 NOLI METUERE. & r^t q. quā uidelicet positionem sui corpo
 ris dum uerba in terris loquens audiret; nequaquam
 nobis tanta cura exprimeret; si a ministeris uacare cog
 nouisset; In scriptura enim sacra iusti uiri non solum quod
 dicunt prophetia ē; sed & actione plerumque quod agunt; uir
 itaque sanctus in terrenis ministeris plenus; pro positionem quoque
 corporis exprimit uirtutem uocis; & hoc quod primū
 in terram prostratus iacuit; hoc quod se postmodum in
 manuum suarum articulis & in genibus erexit; hoc quod
 ad extrenum erectus quidem sed tremens constitit in
 semetipso nobis omnem ordinem nostrum uelut in nota scit;
 uerba enim dei in terra iacentes audimus; cum in pecca
 tis positi cum terrene pollutione coniuncti sanctorum

uoces spiritalia p̄cepta cognoscimus atque p̄cepta quasi
 sup̄ genua & sup̄ manuum n̄arum articulos erigimur.
 qui a terrenis contagiis recedentes quasi lam ab infimis
 uentrem leuamus. sicut enim totus tenet Inheret qui con
 sternatur lae&. Ita qui In genib; & manuum suarū articulis
 incuruatur Inchoante p̄uictu ex magna lam parte a tenore suspen
 ditur. ad extremū uero erigit; uoci dominice quidem sed tre
 menter ad sistimus. cum a tenore desiderii p̄fecte subleua
 ti uerbadi quo plenius cognoscimus plus timemus; adhuc
 enim quasi inter a lae&. qui ad celestia erigit terrenorū
 desiderii negligit. quasi subleuatus autem adhuc in ma
 nibus & genibus incumbit. qui q; dā iam contagia dese
 rit sed quibus dā adhuc terrenis operibus non contadi
 cit; iam uero ad uerbadi erectus ad sistit qui p̄fecte men
 tem ad sublimia erigit. & p̄ immunda desideria incurua
 ri contempnit; Bene autem trementem se stitisse indi
 cat. quia examen subtilitatis internae quo plus ad illud
 p̄ficiatur amplius formidatur. ubi cepte diuina uoces sub
 iungitur, noli m̄dūere. quia cum plus ipsi quod tamen non agnor
 eimus. plus nobis de dō p̄ Internam gratiā Infundit; quod
 amemus. quatinus & contemptus noster paulisper transseat
 In amorem & amor transseat In caritatem. ut quia que uota
 nō dō p̄ contemptū restitamus p̄ amorem fugimus. & contemptū
 quocūdoq; & amore postposito solo et amore lungonur;
 paulisper enim & iam timere didicimus ei q; ui solius dilec
 tionis Inheremus. ad postea lgitur quasi quibus dā grati
 bus p̄uictus m̄i mentis pedem prius p̄ amorem In mo po

117

H.

nimus. & postmodum peritiam ad alta amoris
 leuamus ut ubi quod quisque tum & reprimatur ut
 tunc. & ab eo quod ^{iam} subleuatur ut presumat,
 Congruenter uir desideriorum uocatur quia instan-
 tia precum & afflictione corporis. leuiorumque
 duritia cupit scire uentura. & diuina cognoscere,
 prout desideriorum symmachus interpretatur est
 uirum desiderabilem, Omnis enim uir se habens ani-
 me pulchritudine amatur a deo, ET AIT AD ME. NOLI
 METUERE DANIEL QUIA EX DIE PRIMO QUO POSUISTI
 COR TUUM AD INTELLEGENDUM UT TE AFFLIGERES INCON-
 SPPECTU DOMINI EXAUDITA SUNT UERBA TUA. EGO IN-
 GRESSUS SUM AD UERBA TUA, Vicesima quarta diei
 mensis primi id est Nisan. explexis tribus ebdoma-
 dibus. hoc est. xx diebus & uno cernit hanc uisionem
 & audit ab angelo quod ex die primo quo orare ce-
 perat & adfligere se in conspectu domini. exaudita sunt
 uerba eius; queritur si statim exauditus est. cur non
 statim ad eum misisset angelus; data est ei per moras
 occasio amplius dominum deprecandi. ut ex eo quod plus
 desiderat pro labore plus audire mereatur; quod
 carum ait & ego ingressus sum ad uerba tua hunc
 habet sensum; postquam tu cepisti bonis operibus &
 lacrimis atque ieiunio deum inuocare misericordiam &
 ego accipio occasionem ut ingrederer in conspectu di-
 & orare pro te; EGO VENI PROPTER SERMONES TUOS.
 PRINCEPS AUTEM REGNI PERSARUM RESTITIT MIHI

XX. ET UNO DIEBUS. ET ECCE MICHAEL UNUS DE PRINCIPIBUS
 PRIMIS VENIT IN ADIUTORIUM MIHI. ET EGO MANSI IBI IUXTA
 REGIM PERSARUM. VENI AUTEM UT DOCEREM TE QUAE VEN
 TURASIS POPULO TUO NOVISSIMIS DIEBUS ET RELIQUA

.CC. Quos itaque adios principes gentium nisi angelos appel
 lat. qui si birefisterent ex eunte potuissent; quae ergo. ee.
 pax in sublimibus potest si inter ipsos quoque angelicos
 sps paxelicandi cestamen agitur. qui semp conspectui uer
 tatar ad sistunt. sed quia cestu angelorum ministeria dispen
 scendis singulis quibusque gentibus sunt praelata. cum
 sub ieltorum mores aduersum se uicissim praepositorum
 spirituum opem merentur. ipsi qui praesunt sps contra
 se uenire referuntur; Is namque angelus quidam beli
 loquebatur captiuis israheliticis populi in pside constitu
 tis praelatus agnosceretur; michael autem eorum qui ex
 eadem plebe in iudea terra renconserant praepositus inue
 nitur. unde ab eodem angelo paulo post daniheli dr.
 nemo. e. adiutor meus in omnibus his nisi michael prin
 cept uerter; de quo & hoc quod praemissimus dicit & ecce
 michael unus de principibus primis uenit in adituro
 rium mihi. qui dum nequaquam. ee. simul sed uenire
 in adititorium dr. aper te ei populo praelatus agnoscei
 tur qui captus in media parte tenebatur; quid. e. ergo
 angelum dicere. ego ueni ppter sermones tuos. prin
 cept autem regni persarum restitit mihi. nisi sua subdi
 tis opera nunciare; de sic aper te dicat. pteum quidem
 tuorum merita exigunt. ut israheliticus populus au

iiiq.

go sua captiuitas exuatur; sed est adhuc quod in eo
 dem populo p̄sarum dominio purgare debeat. unde
 ereptioni illius p̄sarum princeps mihi iure contra
 dicat. quoniam uis preces tuas eorum quoque lacrimae
 qui in iudea relictis sunt adiuuant. Unde hoc quoque
 quod diximus adiunxit. Michael princeps uenit in
 adiutoriu mihi. Cumq; ut aduersum p̄sarū principē
 proeli d̄ur egredietur. grecorū sibi princeps appareat;
 quae ex re h̄nuit qd̄ aduersum grecos quoq; aliquid
 iudea commiserat. quorū p̄fecto causa ereptioni
 illius resistebat. p̄ph̄&̄ igitur p̄cer angelus exaudit
 sed p̄sarū princeps resistit. quia & silam utra iusta de
 p̄cantis ereptionē populi exigit. eiusdem tamen populi
 adhuc utra contraxit. ut quia necdum plene hi
 qui in captiuitate fuerunt ducti purgati sunt. iure
 eius adhuc p̄s̄dominantur. michael adiuuat. sed
 grecorū princeps ad p̄s̄deliū uenit. quia mereri qui
 dem ueniam tam longa oppressorū captiuitas
 poterat. sed ereptionis eorū beneficio. hoc quoque
 quod in grecos deliquerunt obuiabat. Recte ergo
 dicitur. quod contraxerit angeli ueniunt. quia subiec
 tarū sibi gentiū uicissim sibi merita contrahunt.
 Nam sublimis sp̄s̄ eisdem gentib; principanter nequa
 quam pl̄n̄ iuste agerab; deestant. sed eorū facta
 iuste diiudicant̄ examinant. Cumq; unius cuiusque
 gentis uel culpa uel iustitia ad sup̄ne curie consilium
 ducatur eiusdem gentis p̄positus uel obanuit̄ in cer

120.

·H·

tamine uel non obtinuisse prohibetur. quorum tamen omnium una uictoria. est sui super se opificis uoluntatis summa quam dum semper aspiciunt quod obtinere non uident numquam uolunt. Bene ergo dicitur qui facit concordiam in sublimibus suis. princeps inquit preciarum restitit mihi xx & uno diebus. Videtur mihi hic angelus cui per se creditur. est iuxta illud quod in deuteris nomio legimus. quando diuidebat altissimus gentes & determinabat filios adam. Statuit terminos gentium iuxta numerum Angelorum. isti sunt principes de quibus & apostolus loquitur. sapientiam loquimur interpretator quam nullus princeps huius seculi cognouit. si enim cognouissent. numquam dominum glorie crucifixissent. restitit princeps id est angelus preciarum. faciens peredita sibi prouincia nec apta uorum omnis populis dimitteretur. & forsitan cum prima die ex qua posuit cursu prophetia ad intellegendum exaudita sit domino. idcirco non statim missus est. angelus qui & dei indulgentiam nuntiat. & quia xx & uno diebus restitit princeps preciarum. Enumerans peccata populi iudeorum quod iuste tenebantur captiui & dimitta non debent. & ecce michael unus de principibus primis uenit in adiutorium mihi. resistente preciarum angelo precibus tuis & meae legationi qui orationes tuas offerebam deo. In adiutorium uenit mihi angelus michael qui preest populo israel. princeps autem primus archangelorum intellegimur. & ego remansi ibi iuxta regem preciarum. Angelum id est principem uocat. & ostendit quod iuxta

michaelm paululu sic moratus qui contra psarum prin-
cipem loquebatur; ueni autem ut docerente qua uen-
turus sint populo tuo in nouissimis diebus; quod daniel
depictus e. hoc uero mercurius audire quid futurum sit
populo israhel non in uicino tempore sed in nouissimis
diebus id e. in consummatione seculi; ET DIXIT AD EUM
QUI STABAT CONTRA ME. DNE IN UISIONE TUA CONUER-
SASUNT INFERIORA ME; Sic theodotio interp-
tatus e. iuxta illud q in centesimo sexagesimo psalmo
legimus. benedic animam tua dnm & omnia interiora
mea nomen scm eius; prius enim quam di uisionem
uidere mereamur interiora nra foras aspiciunt cum
aut uideremus uisionem di conuertentur interiora
nra & tota in illis sumus de quib; in alio loco scribit.
omnis gloria eius filie regis intrinsecus; CUM QUE LO-
QUERETUR MECUM CONUALUI. ET DIXIT LOQUERE DNE
QUIA CONFORTAS TIME; Nisi enim confortatus & talis
quasi filii hominis & pauor recessisset e corde di sacra-
menta audire n possent. & idcirco nunc ait quia con-
fortas time loquere dne. tu enim fecisti ut possim &
audire & sentire quae loqueris; ET AI NUM QUID SCIS
QUARE UENERIM AD TE ET NUNC REUERIAR UT PRELI-
ER ADuersum principem persarum; Quod dicit
hoc e. ueni quidem ut docerente ee. exauditas pces
tuas. sed reuertar ut pugnem contra principem per-
sarum in conspectu di qui non uult populum tuum
de captiuitate laxari; CUM ENIM EGREDERER APPA

RUIT MIHI PRINCEPS GRECORUM INGRESIENS,
 Ego inquit egrediebatur et conspectu dei ut tibi nuntiarem
 que uenturae sunt populo tuo in diebus nouissimis. licet
 adhuc non sum securus stante persarum principe
 & contra dicente tuis precibus de legatione mea. ecce
 princeps grecorum id est macedonum ueniet. &
 ingressus est in conspectu dei ut accusaret persarum
 principem atque medorum. ut in locum eorum regnum
 macedonum succederet & reuente mira sacramenta dei,
 laxato decapitate populo iudeorum persarum regnum
 atque medorum interfecto dario subuerit alexander
 rex macedonum. & princeps grecorum uicit principem
 persarum. VERUM AD NUNTIABO TIBI QUOD EX
 PRESSUM EST IN SCRIPTURA VERITATIS. hic oratio
 est lectionis adhuc res in dubio est. te enim precante
 dominum & me offerente orationes tuas. stat evagatione
 princeps persarum & non uult populum tuum decapa-
 tate laxari. Ego autem quia uisit princeps grecorum
 & interim pugnat contra principem persarum.
 habent illic michaelem in adiutorio donec illi inter se
 dimicant. referam tibi quae ad me futuri praedixerit.
 & tibi narranda precepit nullique oritur scrupu-
 lus quare principem macedonum principem grecorum
 dixerit hoc est. ΕΡΝΟΥΗΝ. Alexander enim rex ma-
 cedonum primus subuersa graecia & subiecta poter-
 tati sue in persarum arma corripuit. ET NEMO EST
 ADIUTOR MEUS IN OMNIBUS HIS NISI MICHAEL

PRINCEPS VESTER, Ego inquit sum angelus ^{ille} qui offensus
 dō orationes tuas & nullus ē. alius qui adiutor mī
 sit rogandi puobis dñm nisi michael archangelus
 cui creditur. ē. populus iudeorū. & Interim hoc tē
 pore ego & princeps grecorū communi labore ad
 uersum p̄siarum principē dimicamus resoluendae
 sunt ueteres historiae & considerandū ne forte illud
 tempus significet quando persae agere superuenerunt,
 iuxta editionē uulgatam usq; ad finem libri ^{una} putatur
 uisio quae anno testio cyri regis persarū apparuit da
 nieli. Porro iuxta ebraicam ueritatē separata sunt
 quae sequuntur & scripta ordine p̄posters decursum
 sup̄ ueritatem. non enim sub cyro anno testio sed sub
 darii primo qui subuectus buddasac narratur ista quae
 scripta sunt. ET EGO AB ANNO PRIMO DARI ^{mei} STABAM
 UT CONFORTARETUR ET ROBORARETUR, Ego inquit
 daniel ab anno primo regis darii. qui subuectus chaldeos
 & me de manu inimicorū quantum in se fuit liber uicit
 ob custodia meam & iam lacum leonū suo signans
 anulo nemē aduersariū interficerent. stabam in conspec
 tu dī. & rogabam eius clementiā pro qui me diligebat, ut con
 fortarētur & roborarētur ipse ut regnū eius, cum q; in orati
 one persistere in haec dño respondente cognoui, Consue
 tudinis ē. enim p̄phetarū repente pronas hinc ducere
 sine ulla p̄fatione uerborum ut est illud in psalmo
 xxx primo. cum enim rogatus p̄pheta & dixisset. tu es
 refugium meum in tribulatione quae circum dedit me exulta

124.

domina erue me acircum dantibus me. repente persona
introducitur respondens. intellectū dabo tibi & instru
con te in uia hac qua ingredieris firmabo super te oculos
meos. ergo & nunc narrante pph&a ab anno primo
dari medi stabam & dep̄cabar ut confortar&ur & ro
borar&ur eius imperium d̄s repente respondit.

XXVI.

ET NUNC VERITATEM ADNUMTILABO TIBI. Estque sensus
quia uis nosse de psarum regibus quid futurū sit audi
ordinem rerum & asculta quod queris.

ET ECCE AD HUC. III. REGES STABUNT IN PERSIDE ET QUAR
TUS DITABILIOR OPibus NIMIS SUPER OMNES. ET CUM
INUALUERIT DIUITIIS SUIs CONCITABIT OMNES ADUER
SUM REGNUM GRECIAE. IIII. reges post cyrum dicit in
pside surrecturos cambisem filium cyri & smerden
magum qui parthapten. filiam cambisi duxit uxore.
qui cum diuitiis magis fuisse & occisus & in locum eius dari
uissuscepiss& imperium eadem parthapten. nubsit da
rio. & ex eo filium xersen genuit qui potentissimus rex
& ditissimus aduersus grecicam innumerablem duxit
exercitum: & ea gessit quae grecorum narrant historie.
succendit enim athenas sub principe callia bellumq;
eodem tempore gestum inter mophilis & apud salaminē
nauale certamen. quando sophocles & erupides dari
habebantur. & themis tocles in perses fugiens hausto
tauri sanguine perit. frustra igitur quidem darium
queritum regem qui ab alexandro superatus ē. scri
bit qui non quartus sed decimus post cyrum psarū rex fuit.

125.

quem septimo Anno Imperii sui & superavit & occidit alexander. & notandum quod quattuor post cyrum regibus enumeratis. vii. praeferret & transierit ad alexandrum. non enim curae fuit spiritui prophetae historiam ordinem sequi sed pericula quaeque perstringere. SURGET UERO REX FORTIS ET DOMINABITUR POTESTATE MULTA ET FACIET QUOD PLACUERIT EI. ET CUM STETERIT CONTERETUR REGNUM EIUS. Peripicue de magno alexandro rege macedonum loquitur qui philippi filius fuit. ut enim illius thraei busque superaret uictaque graeciae thebis subuersis transiit in asiam. & fugatis daru dacibus urbem scardis cepit. post ea capta india & urbe alexandria condita cum. xx. & duo uicibus haberet annos & decimo anno imperii babilone ueneno interit. ET DIUIDITUR IN QUATTUOR UENTOS CAELI. IN ORIENTEM UIDELICET ET OCCIDENTEM MERIDIEM ET SEPTENTRIONEM REGNUM ILLIUS DIUISUM EST. ET RELIQUA. In aegypto enim primus regnauit ptholomeus largi filius id. e. ad meridiem. In macedonia philippus qui & coridaurus frater alexandri id. e. occidentem. syriae & babilonis & superiorum locorum seleucius nicanor id. e. ad orientem. Asiae & ponti caeterarumque in plaga puinciarum Antagonus id. e. ad septentrionem. hoc secundum orbem totius plagae dicimus caeterorum qui in uictoria. e. ad aquilonem syriam & meridiem aegyptum habet. quod autem ait. sed non in potestate eius. hoc significat. quia liberis non habuerit sed regnum ipsius in aduenor lacertum excepto fratre philippo qui macedonias tenuit. neque secundum potentiam illius qua

126.

dominatus ē; diuisum enim in.iii. partes regnum in
becillius fuit dum aduersum se dimicant & intestino
furore baciuntur; lacerabitur etiam regnum eius & cō
in externos exceptis his. præter regna.iiii. macedoniae
asiae syriae & aegypti. & cō in alios obscuriores & minores
reges macedonum regnum laceratum est. significat autē
p̄ dicam & eratyron & lisimachum; Necan capodocia
& cermenā. bithenia & herudia bos forusq; & edia & pun
cia de potestate macedonum recedentes. diuersos sibi re
ges constituerunt. **ET CONFORTABILIA REX AUSTRI;**
ptolomeū indicat largi filiū qui primus regnauit in a
gypto & uir prudētissimus fortissimusq; ac dētissimus
fuit & tanta potentia ut pyrrium regem epyrotarum
expulsum restitueret in regnum. ciprumq; obtineret
ac foenicem. & uictō demetrio filio caragoni. seleuco
regni sui partem quae ab caragono fuerit ablata restitui
erat; casiam quoque obtineret & multas insulas urbes
q; ac regiones de quib; non ē. huius temporis scribere;
idecirco autem cetera regna dimittentes macedoniae
uidelicet & asiae tantum de aegypti & syriae narrat regi
bus qui in medio iudea posita nunc ab illis nunc ab is
raēl regib; tenebatur. & scripturae scē p̄positum. ē. non
externam ab isq; iudeis historicae texere sed eam quae
israheli populo data ē; **ET DE PRINCIPIBUS EIUS PRUA
LEBIT ADuersus eum ET DOMINABITUR DICIONE
MULTA ENIM DOMINATIO EIUS;** iste ē. ptolomeus phi
ladelphus secundus rex aegypti filius ptolomei superioris

127.

sub quo hxx inter pter alexandrie scripturam scam
 in greecum ducunt uestisse sermonē. qui & electo
 pontifici multa hierusolimam & in templo donauit.
 transiit, cuius bibliotheca p̄fuit demetrius phile
 rus idem apud grecos orator & philosophus, totaq;
 potentie fuisse narratur ut ptholomeum p̄c̄r em uin
 ceret, narrat enim historie habuisse eum p̄ditum.
 ccc. equitū. xxx. curruum. ii. elefantorū quos prius
 adduxit ex aethiopia quadringentor. nauer longas
 quas nunc libornas uocant mille quingenta. alia ad
 cibaria militū deportandū mille, aurique & argenti
 grande pondus. Itaut de egypto p̄ singulos annos. xliij. et
 decē talenta argenti acciperet, & frumenta astubar.
 quæ mensuræ iij. modios & testū modii partem habet.
 quinquies & decies centena milia. Et post finem an
 norum foederabuntur. siue ut theodotion inter
 pretatur. et post annos illius commiscuntur.
 filia quoq; regis austri ueniet ad regem aquilonis
 facere amicitia. et non obtinebit fortitudinem bra
 chii nec stabit semen eius. et tradetur ipsa. et qui ad
 duxerunt eam iuuenes eius et qui confortabant eam
 in temporibus suis. Primum syriæ ut diximus regna
 uit seleucus cognomento nicanor. secundus antiochus
 qui uocabatur soter. tertius & ipse antiochus qui uocabat̄
 eor. id. ē. dī. iste aduersum ptholomeum philadelfum
 qui secundus imperauit egyptis gente bella quam pluri
 ma. & totis babilonis atq; orientis uirib; dimicauit.

Volens itaq; ptholomeus philadelphus post multos annos
 molestū finire testamentū. filiam suam nomine bernicen
 Antiocho uxorem dedit. qui de priorē uxore nomine
 laodice habebat duos filios seleucum qui nominatus
 est callineus & Antiochum. deduxitq; eum
 usq; pelusium & infinita auri & argenti milia dotis
 nomine dedit. Unde phernophoros id. ē. dotalis appel
 latus est. Antiochus autem bernicen consortem regni
 habere sedicens & laodice in concubinae locum post
 multo tempore amore superatus. ē. laodice cum libe
 rissuis rediit in regna; quae inueniens ambiguum uiri
 animā ne bernicen uirum reduceret p̄ ministros uene
 no interfecit. bernicen autem cum filiis qui ex antio
 cho natus erat iacodioni & geneo antiochie princi
 pibus occidendam tradidit; filiumq; suum maiorem
 seleucum callinicum in patris locum regem consti
 tuit & hoc. ē. quod nunc dicitur post annos multos
 ptholomeus philadelphus & antiochus seors. facient
 amictus & filia regis austri hoc. ē. ptholomei ue
 ni & ad regem aquilonis idest ad antiochum uen
 ter patrem & uirū lungia amictus & non poterit
 Inquit obtinere nec semen illius stare in regno syrie
 sed & ipsa bernice & quae cum adduxerunt interficien
 tur. rex quoq; antiochus qui confortabat eam hoc. ē.
 p̄ quem poterat p̄ualere ueneno uxoris occisus ē.
 ET STABILIS DE GERMINE RADICUM SUIS PLANTATIO. ET UE
 NIIT CUM EXERCITU ET INGRIDITUR PROVINCIAM REGIS

129.

AQUILONIS ET ABUTETUR EIS ET OBTINEBIT IN SUPER DIOS
 EORUM ET SCRIPTILIA VASA QUOQUE PRETIOSA ARGENTI
 ET AURI CAPTIVA DUCET IN AEGIPTUM. IPSE PRAEVALEBIT
 ADVERSUS REGEM AQUILONIS ET INTRABIT IN REGNUM
 REX AUSTRI ET REVERTETUR IN TERRAM SUAM;
 Occisa bernice & mostuo ptholomeo philadelpho patre
 eius in aegypto frater illius & ipse ptholomeus cognomento euer
 gretes certius successit in regnum. de plantatione & de ger
 mine radicis eius eo quod esset germanus venit cum mag
 no exercitu & ingressus provinciam regis aquilonis. id est
 seleuci cognomento callinici qui cum matre laodice reg
 nabit in syria & abusus est & obtinuit in tantum ut syri
 am caperet & aliam. superioresque partes trans eufraten.
 Et prope modum uniuersam asiam. cumque audisset in aegypto
 seditionem moueri dirpiens regnum seleuci. xl talentorum
 argenti culte & uasa pretiosa simulacraque deorum. ii. d. in quibus
 erant illa quae ambrosius capti aegypto in persas portauit
 rat. denique gens aegyptiorum idolatrie dedicata quae
 post multos annos deos eorum retulerat. euepTEN. eum
 appellauit. & syriam quidem ipse obtinuit aliam a
 mico suo antiocho gubernandum tradidit alteri duca
 provincias trans eufraten. filii autem eius prouocabuntur
 ET CONGREGABUNT MULTITUDINE EXERCITUM PLURIMO
 RUM. ET VENIENT PERANS ET INUNDANS ET REVERTETUR
 ET CONCITABITUR ET CONGREDITUR CUM ROBORE EIUS ET EX
 ALTABITUR COR EIUS; post fugam & mortem seleuci cal
 linici duo filii eius seleucius cognomento ceteranus

130. Antiochus qui appellatus est magnus uocatus est uictoriae
& uictorem parentis. exercitu congregato aduersus pro-
lomeum philopatorum arma corripunt. cum seleucus
maior frater tertio anno imperii occisus esset. in frigidum
lum nicanoris. ea sequi optaret exercitus qui erat in syria
antiochum fratrem eius cognomento magnum de baba-
lone uocauit ad regnum; & propterea nunc infert quod
duo quidem filii uocati sunt & congregauerunt multi-
tudinem exercituum plurimorum; Sed cum antiochus mag-
nus uenerit de babilone in syriam quae eotempore tene-
batur a ptholomeo philopatore filio euergetes. qui quar-
tus regnabat in aegypto. cumque pugnasset aduersum du-
ces eius in moptatione theodoti obtinisset & syriam.
quae per successionem iam rebus aegypto tenebatur in tan-
tam uenit audaciam contempta luxoria philopatoris
& enim magis astibus quibus in seruire dicebatur ut
ultime aegypti bellum concideret in fere. Et prouocatus
REX AUSTRI EGREDIETUR ET PUGNABIT ADUERSUM
REGEM AQUILONIS. ET PREPARABIT MULTITUDINEM
NIMIAM ET DABITUR MULTITUDO IN MANUS EIUS ET DE-
ICIET MILIA MULTA SED NON PREUALEBIT, Ptholomeus
cognomento philopater amissa syria p ditione theodoti
congregauit plurimam multitudinem & egressus est aduer-
sus antiochum magnum quem nunc regem aquilonis uocat.
iuxta situm aegypti & iudee pumice. idem enim locus per
qualitate regionis alteri ad austrum alteri ad aquilonem
situs est; Verbi gratia si de iudea dicamus aegypti ad aquilonem

syria ad castrum. ē; In ito ergo cestamine iuxta oppidū
 raphie quod in forib; aegypti est. omnem antiochus
 amisit exercitum & p̄ desertā fugiens pene captus. ē; cum
 que cessisset & syria ad extremum foedere & quib; dam
 conditionibus pagna finita. ē. & hoc. ē. quod scriptu
 ra nunc dicit dicit & multa milia p̄ tolemeus philopa
 tor sed non p̄ualebit; aduersarium enim suum capere
 non potuit; q̄ que sequitur; **ET CONUERTEITUR REX AQUI
 LONIS ET PRÆPARABIT MULTITUDINEM MULTO MAIO
 REM QUAM PRIUS. ET IN FINI TEMPORUM ANNORUM Q;
 QUI VENIT PROPERRANS CUM EXERCITU MAGNO ET
 OPIBUS NIMIIS. ET IN TEMPORIBUS ILLIS MULTI CON
 SURGENT ADUERSUM REGEM AUSTRI;** Antiochum
 magnū significat. qui contemptu philopatoris p̄tholo
 mei ignauis reperit & quod deperit & agit hoc licet
 p̄toriam. frēm q; eius & ipsam agathoclen habere &
 concubinam. quam postea ducem aegypti constituit.
 Incredibilem de superiorib; babylonis locis congrega
 uit exercitum & p̄tholomeo patre mostuo. aduersum
 filium eius qui tunc quattuor annorū erat & uocabā
 tur p̄tholomeus rupto foedere mouit exercitū. tantū
 autem desolationis & superbiae agathocles fuit ut
 subditę prius aegypti p̄uincię rebellarent. ipsaque
 aegyptus seditionib; uexaretur; philippus quoq; rex
 macedonū & magnus antiochus pace facta aduersum
 agathoclen & p̄tholomeū epiphanen dimicarent sub
 hac conditione ut p̄ximas ciuitates regno suo singuli

132. de regno ptholomei iungerent. & hoc est quod nunc dicit.
multos consurgere aduersum regem castris ptholomeum
relicis epiphaniem qui erat aduice puerili; filii quoque pre-
uaricatorum populi tui extollentur ut implentur uisi-
onem. Et corruent. Pugnabat; contra se magno antiocho
& ducibus ptholomei medio iudea posita in contraria stu-
dia se indebatur. Aliis antiocho magno. Aliis ptholomeo
fauentibus. Denique omnis sacerdos assumptus iudeorum
plurimus & fugit in aegyptum & a ptholomeo honorifice
susceptus. Accipit etiam regionem quae heliopolis uocabatur.
& concedente rege templum exstruxit in aegypto simile
templi iudeorum. quod permansit usque ad imperium uespa-
siani annis ccl. Ipsa autem urbs quae uocabatur onue-
dimicantibus. postea aduersum romanos iudeis ad solum
usque delata est. & neque urbis neque templi ullum restat uesti-
gium. sub occasione legitur omnes pontifices infinita ex-
amina iudeorum aegyptum confugerunt. Eo tempore &
cyreneorum multitudo repleta est. At se uebat enim omnis
se esse impleve uaticinium dicentis. Erit uicium domini in
aegypto & uicium domini inter terminis eius. & hoc est quod nunc
dicit. filii preuaricatorum populi tui qui legem domini reli-
querunt uolentes in alio loco preterquam iustum erat
deum uictimam immolare. extollentur in superbiam
& uisionem. hoc est preceptum dei se implere iactabant
sed corruent. quia & templum & urbs postea destru-
entur. cumque antiochus tener & iudeam misit scopas
& holi filius dux ptholomei postum aduersum anti-

133.

ochum fortiter dimicavit. Coepitq; iudeam & optimaes
 ptholomei partium secu adducens In aegypto reuersus est,
 ET UENIET REX AQUILONIS ET CONFORTABIT AGGEREM ET
 CAPIET URBES MUNITISSIMAS ET BRACHIA AUSTRI NON SUS
 TINEBUNT. ET CONSURGENT ELECTI EIUS AD RESISTENDUM ET
 NON ERIT FORTITUDO. ET FACIET VENIENS SUPER EUM IUXTA
 PLACITUM SUUM. ET NON ERIT QUI STET CONTRA FACIEM EIUS.
 ET STABIT IN TERRA INCLITA ET CONSUMMETUR IN MANU EIUS.
 Antiochus enim uolens recuperare iudeam & syrie urbes
 plurimas scopam ducem ptholomei iuxta fontes iordanis ubi
 nunc panias condita e. In toto cestomine fugauit & decem
 milib; armatoru obsedit clausam sidonem. ob quem liberan
 dum misit ptholomeus ducem inclitor aespum & inenodet
 & danoxinu. sed obsidionem soluere non potuit. donec siene
 superuenerit scopas manus dedit & nudus cum sociis dimissus;
 quod ait confortabit aggerem illud significat quod psidiu
 scopae In castris hierusolimorum ad nteritab; iudeis nullo
 tempore obpugnauerit. & coepit alia urbes quae prius
 aptholomei partib; tenebantur syrie cilicie & cilie
 eo enim tempore coepit sunt afroditina & soloe & zephi
 rion & mallos & animuriu & selenur & coracesium & co
 ricur & andriace & libene & patera exorthur & iudexre
 mum efesur de quib; uniuersis & romana narrat histo
 ria. quodq; Intulit. stabit In terra Inclita & consumme
 tur siue pficietur In manu eius; terram Inclitam siue ut
 hae Interptata sunt uoluntatis. hoc e. quae complaceat
 do iudeam significat. & proprie hierusidem In quo

134. honorifice susceptus. eos qui partium scoperebant persecutus est,
propterea inclita quae interpretatur ^{est} aequilam quoniam nos in hoc loco secuti
sumus. theodorus ipsum ebraicum uerbum posuit sabir. pro quo sim
machus ueritatem fortitudinis; ET PONIT FACIEM SUAM UT
UENIAT AD UENIENDUM UNICUIQUE SUUM REGNUM ET RICIA FACI
CORAMEO ET FILIAM FEMINAE SUAE DABIT EI UT EUERTAT ILLUM;
hoc est. ptolemeum siue illud id est. regnum eius uolens contra chusum
solum syriam & libanum & libanum & libanum & libanum quae dicitur
lomei fuerant partium possidere sed in aegyptum quoque regnum
suum extendere filiam cleopatrae pro eucle fodiū septimo an
no regni adolecentis disponit ptolemeo & xiii anno tradidit
data ei dotis nomine omni coelestria & iudea; filiam autem
feminarum pro pleonasmone uocat. ut est. illud pro dicitur sic pro lo
cutus est. uocemque auribus hausit. ET NON STABIT NEC ILLI USURIT
ET CONUERIT FACIEM SUAM AD INSULAS ET CAPIET MULTAS
ET CESSARI FACIET PRINCIPEM OB PROBRIUM SUUM ET OB PROBRIUM
EIUS CONUERITUR IN IUM ET CONUERIT FACIEM SUAM
AD IMPERIUM TERRE SUAE ET IMPINGET ET CONUERIT
NON IN UENIETUR; Neque enim obtinere potuit aegyptum
quia ptolemeus epiphanes & duces eius sentientes dolum cau
tissime egerunt & cleopatrae magis uiri partes quam paren
tis fuit; unde ueritatem ad asiam & nauali certamine ad
uersum plurimas insulas dimicans coepit rodum & samum
& colophonem & phoenicia & libanum multas insulas. sed occur
rit eis scipio nasica cum fratre suo puplio scipione africano
qui nauali pro eo uicerat; cum enim consul nasica fr
africanam ebraeorum. est. ingenium & contra regem potentissimum

tenacur ei noll& bellū credere spontaneum legationem obai
 lit africanus p̄fir̄ Iniuria, uictus ergo Antiochus Intra
 taurū regnare lussus. ē. & Inde fugit ad apium de siscam
 & adubamur regni sui pen&rauit urber, cumq; aduersum
 limneor pugnat & cum omni est del&ur exercitu. & hoc est
 quod nunc scriptura dicit, quod multas In silas coepert &
 uicente romano regnū ar̄ie pdiderit, & obpyr̄briū ei con
 uersum sit In caput eius, & ad extremum de asia fugiens reuer
 sit ad imperium terrae suae & impēgert atq; corruert
 & locus illius non sit Inuentur, **ET STABIT IN LOCO EIUS ULISSI
 MUS ET INDIGNUS DECORĒ REGIO ET IN PAUCIS DIEBUS CON
 TERETUR NON IN FURORE NEC IN PROELIO** Seleucum
 dicit cognomento philopatorē filium magni antiochi
 qui nihil dignū syrię & p̄catis gēte Imperio. & absque
 ullis proelis In gloriosus perit. Porro porphirius
 hunc non uult esse seleucū sed p̄tholomeū epiphorē
 qui seleuco sit molitatur In sidiar. & aduersum eum exer
 citum p̄parabit, & idcirco ueneno sit Interfectur aduci
 bus suis, quodcum unus ab illo quereret & tantas res
 molēns ubi haberet pecuniā respondit, amicas sibi esse
 diuitias, quod cum diuulgatum. ē&. In populos amue
 runt ducer necafer & eorū substancas, & idcirco eum
 maleficibus astibus occiderunt, sed quomodo potest
 In loco magni antiochi stare p̄tholomeus qui hoc om
 nino non fecit. maxime cum hęc Inter p̄tata sunt, &
 stabit de uedice eius plantatio id. ē. germine eius &
 semine eius p̄cipient dignitatē Imperii & In paucis

136. diebus conteretur absque ira & proelio ebrei uilissimum & in-
dignum decore regio thrisonem intellegi uolunt quare tot
pueri arripuit tyrannidem, ET STABIT IN LOCO EIUS DIS-
PECTUS ET NON TRIBUETUR EI HONOR REGIUS VENIET CLAM
ET OBTINEBIT REGNUM IN FRAUDULENTIA. Huc usq; histo-
riae ordo sequitur & Interporphiriū ac nōr nulla contentio
est cōueniē quae sequuntur usq; ad finem uoluminis ille inter-
prātur sub persona antiochi qui cognominatur. ē. epipha-
nes fr̄e seleuci filio antiochi magni qui post seleucum xi
annis regnauit in syria obtinuitq; ludæam sub quo legir
dī p̄secutio & machabeorū bella narrantur, Nri autem
haec omnia p̄phātur de antiocho christo arbitrantur qui ult-
mo tempore futurus. ē. Cumq; illis uideatur illud oppo-
nere tantum in medio de ueliquet sermo p̄phātur. de sele-
uco usq; ad consummationē mundi. respondent quod in
priori historia ubi de regib; persicis dicebatur. quatuor-
tantū reges post cyrū p̄sarū posuerit. & multas in medio tan-
sitas repente uenerit ad alexandū regem macedonum. &
hanc. ēē. scripturā sc̄ae consuetudinē non uniuersa nariare sed
ea quae maiora uideantur exponere. cum quae multa quae post
ea lecturi & exposituri sumus sup antiochi p̄sonam conueniat.
Typum cum uolunt fuisse antixpi & quae in illo ex parte p̄ces-
serint in antixpo extoto. ēē. completa. & hunc. ēē. morem sc̄ae
scripturā ut futurorū ueritatem p̄nuntiat in d̄p̄is iuxta illud
qđ dño saluatore in lxxi psal d̄r. qui p̄notatur salomonis
& omnia quae de eo dicuntur. salomoni non ualent conue-
nire. neque p̄miserit cum sole ille & ante lunā generationis

generationum neq; dominatus ē. Amari usq; admare &
 a flumine usq; ad terminos orbis terre. nec omnes
 gentes seruituti. neq; ante solem permansit nomen eius.
 nec benedictę sunt in ipso omnes trib; terre neq; omnes
 gentes magnificauerunt eum. Expas te autē quasi in um-
 bre & in imagine uerticis in salomone p̄missa sunt ut
 in dño saluatore p̄fectus implerentur. sicut igitur salua-
 tor habet salomonem & ceteros sc̄os in typum aduentus sui.
 sic antichristus pessimū regem antiochum qui sc̄os p̄secu-
 tur est templumq; uiolauit. recte typum sui habuisse cre-
 dendus est. sequamur igitur expositionis ordinem & luxa-
 utramq; explanationem quid aduersarius quid m̄ris uideat
 breuiter adnotemus. Stabit in quiunt in loco seleuci fr̄ eius
 antiochus epiphanes qui primum ab his in syria p̄tholomeo
 faciebant non dabatur honor regis sed postea simulatione
 clementię obanuit regnū syrie. **ET BRACHIA PUGNANTIS
 PTHOLOMEI ET UNIERSA UASTANTIS EXPUGNATA SUNT A FA-
 CIE ANTIOCHI ATQUE CONTRITA** 7 Brachia autem foederu-
 dinem uocat unde & manius appellatur exercitus multi-
 tudo. non solum ait p̄tholomeum uicit in fraudulenta
 sed ducem quoq; foederis hoc ē. ludam machabeum supe-
 rcauit dolis siue qd dicit hoc est cum tulisset pacem p̄tholo-
 meo 7 **ET FUISSET DUX FOEDERIS POSTEA EI EST MOLITUS
 INSIDIAS** 7 P̄tholomeū autem hic non epiphanen significat
 qui quintus regnauit in aegypto sed p̄tholomeū philomi-
 torem filiū cleopatre sororis antiochi cuius hic auuncu-
 lus erat. & cum post mortem cleopatre elcauius eunuchus

natorius philometris & lenaeus aegyptum regerent & re-
 pelerent syriam quam antiochus fraude occupauerat orū
 intra auunculum & puerū ptolomeum plium cumque inter
 peleusiū & montem cassium proelium commissis sint uicti
 sunt duces ptolomei. porro antiochus partens puero & can-
 ctias simulans ascendit memphis & ibi ex morte aegypti reg-
 num accipiens pueriq; reb; p uiderē sedicens; Cum modico
 populo OMNEM AEGYPTUM SUBIUGAUIT ET ABUNDANTES
 ATQUE LIBERRIMUS INGRESSUS EST CIUITATES FECIT QUE NON
 FECERUNT PATRES EIUS ET PATRES PATRUM ILLIUS;
 Nullus enim regum syrie ita uastauit aegyptū & omnes
 eorū diuitias dissipauit. & tam callidus fuit ut prudenter
 cogitationes eorum qui duces pueri erant sua fraude sub-
 uerteret. haec porphirius sequens sutoriū sermone lacimo-
 sissimo praecuratur est quae nos breui compendio diximus.
 Nri autem & melius interpretantur & rectius quod in fine
 mundi haec sit factururus antichristus, qui consurgere ha-
 bet & demodica gente id ē. populo iudeorū & tam humi-
 lis erit atq; dispertur ut non datur honor regius. &
 p insidias & fraudulentiā obtineat principatū. & bre-
 uia pugnantis populi romani expugnentur ab eo & con-
 tinent. & hoc faciet quia simulabit se ee. ducem
 foederis hoc ē. legis & testamenti dī. & ingrediatur
 urbes ditissimas & faciet quae non fecerunt patres
 & patres patrum illius. Nullus enim iudeorū absque
 antichristo in toto orbe unquam regnauit. & contra
 infirmissimas cogitationes scōrum inibit consilium.

faci&q; uniuersa usq; ad tempus donec eum dī uoluntas
 facere ista permiserit. ET CONCITABITUR FORTITUDO
 EIUS ET COR EIUS ADuersum REGEM AUSTRI IN EXERCITU
 MAGNO. ET REX AUSTRI PROUOCABITUR AD BELLUM
 MULTIS AUXILIIS ET FORTIBUS NIMIS. ET NON STABUNT
 QUIA IN IBIUS ADuersum EUM CONSILIA ET COMEDENTES
 CUM EO PANEM CONTERENS ILLUM. EXERCITUSQUE EIUS
 OPPRIMETUR ET CADES INTERSECTI PLURIMI. hæc porphi
 rus inter p̄ de antiocho qui aduersum ptolomeū sororis sue
 filium p̄fectus. ē. cū exercitum magno sed & rex austri idē. du
 ces ptolomei p̄uocabuntur ad bellum multis auxiliis & for
 tibus nimis & non potuerunt resistere antiochi consiliis
 fraudulentis. qui simulabat pacem cum sororis filio & come
 dit cum eo panem & postea occupauit egyptum. nri autem
 superiorem sensum inter p̄tatur omnia ^{de} antiocho qui nas
 ceturus de populo iudeorū & de babilone uenturus; pri
 mum superatus. ē. regem egypti qui. ē. d&rib; cornib; de qui
 bus uicam diximus; DUORUM QUOQUE CORERIT REGUM
 UT MALE FACIANT ET AD MENSAM UNAM MENDACIUM LOQUEN
 TUR. ET NON PROFICIENT QUIA AD HUC FINIS IN ALIUD TEM
 PUS. ET REUERITUR INTERRAM SUAM CUM OPIBUS MUL
 TIS; Nulli dubium. ē. quin antiochus cum ptolomeo pacem
 fecerit & inerte cum eo conuiuium & dolos machinatus
 sit & nihil p̄ficere quia regnum eius non potuerit obtine
 re sed comitibus ptolomei electus sit. uerum ex eo quia
 scriptura nunc duos fuisse reges quorum confuerit fraudu
 lentum ut sibi mutuo male facerent hoc p̄ historiā demonstrari

non potest. ptholomeus enim paruus & late & deceptus frau
 de antiochi illimalu cogitare non potuit. unde uolunt
 nri hac omnia referre ad iohannem & ad regem aegypti
 quem primum superatus e; ET COR EIUS ADuersum testa
 mentum scm ET REuertetur in terram suam. STATU
 TO TEMPORE REuertetur ET uenit ad austerum ET non
 erit priori simile nouissimum. ET uenient trieres
 ET ROMANI ET PERCUTIETUR; Sive ut alijs interpretatus e.
 & comminabuntur ei sicut greca & romana narrat historia.
 postquam reuersus est antiochus expulsus ab aegyptis
 uenisse eum in iudaeam hoc est aduersus testamentum
 scm & spoliasse templum & aurum talisse qua plurimu
 positoq; in arce psidio macedonum reuersum in terram
 suam, & post bienniu rursus contra ptholomeu exercitu
 congregasse ad austum; cum que duo frs ptholomei deo
 patre filii quorum auunculus erat obsiderentur alexandria.
 legatus uenisse romanos quoru unus marcus publius lenax
 cum eum stantem inuenisset in litore & senatus consultu
 dedisset quod iubebatur ab amicis populi romani recedere
 & suo imperio contentus esse. & ille responsionem ad ami
 corum consilium dedit & orbem dicit fecisse in arenis
 baculo quem tenebat manu & circū scripsisse regē atq;
 dixisse. senatus & populus romanus precipiuit ut in isto
 loco respondeat quid consilii gerat quib; dicit ille parti
 tus ait, si hoc placeat senatui & populo romano recedendu
 est atq; ita statim mouit exercitu, percussus autē a se
 dicitur non quo interierit sed quo omnē arrogantiā

perdidit magnitudinem. de antichristo nullus ambiget
 quod pugnaturus sit aduersum testamentū sēm & primū
 contra regem ægypti dimicant romanorū per auxilio
 teneatur. hæc autē sub antiocho epiphane in imagine
 p̄cesserunt. ut ex sceleratissimus qui persecutus est popu-
 lum dī præfiguratur & antichristum qui xpi populū pe-
 cutus est. Unde multa m̄orum putant obscuras & turpi-
 tudinis magnitudinem domitianū uel neronem anta-
 christum fore. **ET REVERTETUR ET INDIGNABITUR
 CONTRA TESTAMENTUM SANCTUARIUM. ET FACIET ACREUER-
 TETUR ET COGITABIT DE HIS QUI RELIQUERUNT TESTAMEN-
 TUM SANCTUARIUM.** Hæc plenius in machabeorū gestis
 quod postquā de ægypto eum populare romani. Indig-
 nans uenit contra testamentum sanctuarii. & ab his
 inuitatus sit quide reliquerant legem dī & se cerimonis
 miscuerant aethnicorū. quod plenius complendum est
 sub antichristo qui indignabitur contra testamentū
 dī & cogitabit aduersus illos quos uult dī legē relin-
 quere. unde significantius interpretatur est aquila.
 & cogitabit ut deservatur pactum sanctuarii.
**ET BRACHIA EX EO STABUNT ET POLLUENT SANCTUA-
 RIUM FORTITUDINIS ET AUFERENT IUGE SACRIFICIUM
 ET DABUNT ABOMINATIONEM IN DESOLATIONEM.**
 Probrachio alius interpretatur. ē. semina ut significa-
 re & stirpem atq; progeniem. uolunt autē eos signifi-
 cari qui ab antiocho missi sunt post biennium quem
 templum spoliauerat ut tributa exigeret & auderet.

142. & auferent cultum dī & in templo hierusalem iouis
olympi simulacrum & antiochi statuas ponerent. quas
nunc abominationē desolationis uocat quādo ablatum
est holocaustum & iuge sacrificiū quæ uniuersalimypo
Antichristi nr̄i processisse contendunt. qui sensurus
est in templo dī & se futurus ut dñm. iudæ autē hoc
nec de antiocho epiphaneæ nec de antichristo sed de ser
mone intellegi uolunt de quib; supradictum. ē. &
uenient triuer siue hacti cæq; romani & humiliabit.
Post multa inquit tempora de p̄s̄is romanis qui p̄tho
lomeo uenere auxilio & antiocho comminati sunt. con
surgat rex uespasianus surgent brachia eius & semina
tus filius cum exercitu & polluent scā carium auferentque
sacrificium & templum tra dent æternæ solitudinis sim
quippe & cæhim quos nos trieres & romanos interpretati su
mus ebraitalos uolunt intellegi acque romanos.

ET IMPII IN TESTAMENTUM SIMULABANT FRAUDULEN
TER POPULUS ANTEM SCIENS DñM SUUM OBTINEBIT FI SA
CIEI. Et hæc in machabeis legimus qđ quidam simula
uerint se legidi. eē. custodes & postea cum gentibus fece
runt aliuero p̄ manserunt in religione qđ & in anti xp̄i
temporibus futurum arbitror quando refrigescet caritas
multorum de quibus dñs loquitur in euangelio; putasne fili
us hominis ueniens inueni & fidem sup̄ terram;
ET DOCTI IN POPULO DOCEBUNT PLURIMOS ET QUINI IN
GLADIO ET IN FLAMMA ET IN CAPTIVITATE ET IN RAPI
NA DIERUM. Quarta iudæi & ab antiocho passi sunt ma

chabeorū libri referunt. & triumphū eorum testimonio
 sunt. qui p̄ custodia legis dī flammis & gladiis & terri-
 tatem ac rapinā & poenas ut amar sustinuerunt. quae fu-
 tura sub antichristo nemo quid dubitā. & multas resisten-
 tibus potentia eorum & diuersis fugientibus; quae ebraei in
 ultima euerſione templi quae sub uespasiano & Tito
 accedit interpretantur fuisse de populo plurimos qui
 scirent dñm suum & p̄ custodia legis eorum interfecti sunt.
 Cumque corruerint subleuabuntur auxilio par-
 uulo. et applicabuntur eis plurimi fraudulenter
 et de eruditis uent ut conflentur & eligantur et
 de albenentur usque ad tempus p̄finitum quia ad
 huc in aliud tempus erit. Paruum auxiliū macha-
 thiam significari arbitror per porphirius de uico modim
 qui aduersum ducem Antiochi rebellauit & cultū ueridi
 seruare conatus est. paruum autem inquit auxiliū uocat
 quia occisus ē. In proelio machathias. & postea ludas filius
 eius qui uocabatur machabeus pugnant cecidit. & ceteri fr̄
 eius aduersariorū fraude decepti sunt. lege machabeorū
 libris. haec autem ait omnia idcirco sunt facta ut p̄berent
 & eligantur sc̄i & de albenentur usque ad tempus p̄finitum
 quia in aliud tempus erit dilecti uictoria. sub antichristo
 paruum auxilium intellegi uolunt quia congregati sc̄i
 resistent ei & uentur auxilio paruo. & postea de erudit
 corruunt plurimi & hoc fiet ut quasi in fornace conflen-
 tur & eligantur & de albenentur donec ueniat tempus
 p̄finitum. quia uerē uictoria in aduentu xpi erit.

ebreorū quidam desuevit & Antonino principib; In-
tellegunt. qui Iudeos plurimū deleuerunt. Ali-
uevit de Iuliano Imperatore quod quando oppressi
fuerint a Gallo Cesare. & Incaptiuitatis angustis
multa perpessi. ille consurgat Iudeos amare se
simulans & In templo eorū Immolaturū se. ee. pro-
mittens. In quo paruum spem habet auxili. &
caplicabuntur illis gentiliū plurimi non In ueritate
sed In mendacio. pro idolorum enim cultu eis simu-
labant amicitias & hoc faciunt ut qui pbati sunt
manifesti fiant. Tempus enim uersalutis eorum
& auxili futurum esse xpm. quem falso sperant. ee.
uenturū cum sint recepturi antichristum.

ET FACIET IUXTA UOLUNTATEM SUAM REX. ET ELE-
UABITUR ET MAGNIFICABITUR ADUERSUM OMNEM
DEUM. ET ADUERSUM Dm DEORUM LOQUETUR MAG-
NIFICA. ET DIRIGET DONEC COMPLEATUR IRA PERPE-
TRATA. haec; quae diffinitio siue ut alius Interpre-
tratur est. In ipso enim erit consummatio. ab hoc
loco ebrei dici de antichristo putant. quod post
Iulianum paruum auxiliū resurrecturum rex
qui faciet iuxta uoluntatem suam. & eleuetur con-
tra omne quod dicitur dī. & aduersum dīm deorū
loquetur magna haec uerba In templo dī & se-
ipsum faciet dīm & dirigatur uoluntas eius donec
compleatur Iradi. quia In ipso erit consummatio.
quod quidem & nos de antichristo Intellegimus.

Porphirius & ceteri qui secuntur eum de antiocho epiphane
 dici arbitrantur. quod exaltatus sit contra cultum dei & in
 tantum superbiam uenerit ut in templo hierusalemis simu-
 lacrum suum poni iusserit. quodque sequitur, & diriget
 donec complectatur Irua quia in ipso erit consummatio.
 sic intellegunt tandem eum posse donec Irua exeat eisdem
 & ipsum interfici iubet. siquidem polybius & diodorus
 qui bibliothecarum scribunt historiam. narrant eum
 non solum contra deum fecisse ludaeos sed auctore facibus
 accensum & iam templum diuinae inelimitate quod ex-
 ditissimum spoliare conatus oppressumque a custodibus
 templi & uicinis circumgentibus & quibusdam fientibus
 atque terroribus uersum in amentiam, & post remum
 morbo interisse hoc ei accessisse commemorant quia
 templum diuinae uiolare conatus sit. Non autem dicimus
 & iam si acciderit ei ideo accidisse quod in seordi multam
 exercuerit crudelitatem & polluerit templum eius. non enim
 pro eo quod conatus est facere & uita poenitentia implere
 desinit. sed pro eo quod fecit punitus esse credendus est.
 ET DOMINUS PATRUM SUORUM NON REPUTABIT ET ERIT IN
 CONUPISCENTIS SEMINARUM NEC QUAMQUAM DEORUM
 CURABIT QUIA ADuersum uniuersa consurgit. DOMINUS
 AUTEM MAOZIM IN LOCO SUO UENERABITUR ET DOMINUS QUEM
 IGNORauerunt patres eius colet. ET AURO ET AR-
 GENTO ET LAPIDE PRETIOSO REBUSQUE PRETIOSIS. ET FA-
 CIET UT MUNIAT MAOZIM cum deo alieno quem cogno-
 uit. ET MULTIPLICABIT GLORIAM. ET DABIT EIS POTESTATEM

IN MULTIS. TERRAM DIUIDIT GRATUITO; pro eo quod nos in
 terpretati sumus & erit in concupiscentiis feminarum. hęc trans
 tulerunt & concupiscentiis mulierū non subiacet; rursus
 p̄ dō. māozim. qđ habetur in ebraico aquila transtulit dñm for
 titudinum. hęc dñm fortissimum. quia uero in ebraico p̄ eo ubi
 nos diximus & erit in concupiscentiis feminarum ambiguae
 positum. ē. dicente aquila. faesi io a copo ualo to se n. id. ē. &
 sup dñm patrum suorum n̄ intellegit & sup concupiscentiam
 feminarum & sup omnem dñm n̄ intellegit; quib; uerbis in
 tellegitur. & habere tam concupiscentiam feminarum & n̄
 habere. si legerimus & intellegerimus. aiso kinof. & super
 concupiscentiam feminarū n̄ intellegit; de anti xpo inter
 pretatio facilior. ē. quod ideo simul & castitatem ut plurimos
 decipiat. si uero legerimus & sup concupiscentiā femina
 rum ut sub auditur erit antiochi p̄sona magis cooptabitur.
 qui luxoriosissimus fuisse dicitur; & tantum dedecus p̄stupra
 & corruptelas uenisse regiae dignitatis. ut mimis quoque &
 scortis publice iungeretur. & libidinem suam populo p̄sente
 compleret dñm māozim rediculae porphirius interpretatus est
 ut diceret in uico modum. unde fuit mathathias & filii eius
 antiochi duces iouis posuisse statuā. & compulisse iudeos ut
 ei uictimas immolarent idē. dō moidem quod autem sequitur.
 & dñm quem ignouerunt patres eius colat hoc magis anti xpo
 quem antiocho conuenit. legimus enim antiochum idolorū
 graeciae habuisse cultum. & iudeos atque samaritanos ad uene
 rationem deorum suorū compulisse. nec n̄ hoc quod infert
 & faciat & muniat. māozim. cum dō edieno quem cognouit

& multiplicabit & dabit eis potestatem & terram diuidet gra-
 turo. theodotio hanc interpretatur est & agat hanc ut muniat
 presidia cum deo alieno & cum eis ostendit multiplicabit ho-
 norem & dominari eos multis faciet & terram diuidet
 gratias pro presidis confugia interpretatur est symmachus
 quod porphirius hanc interpretatur est edisserit faciet hanc
 omnia ut muniat arcem hierusalem. & in caeteris urbibus
 ponat presidia. & iudeos doceat ad idolum adorandum. hoc haud
 dubium quin iouem significet quem cum illis ostenderit
 & adorandum esse persuaserit. tunc dabit deceptor honorem
 & gloriam plurimam & faciet caeteris qui in iudaea fuerint
 dominari & pro prauidatione possessiones diuidet & dona
 distribuet. Antichristus quoque multa deceptor munera
 largietur & terram suo exercitu diuidet quoscumque ter-
 ram non quiescit subiugiet auertat. **ET IN TEMPORE PRE-**
FINITO PROELIABITUR ADVERSUS EUM REX AUSTRI. ET
QUASI TEMPESTAS VENIET CONTRA ILLUM REX AQUILONIS
IN CURRIBUS ET IN EQUITIBUS ET IN CLASSE MAGNA ET INGRE-
DIETUR TERRAS ET CONTERET ET PERTRANSIAT. ET INTRO-
BIT IN TERRAM GLORIOSAM ET MULTE CORRUENT ET RELIQUA.
 Pro quo interpretatur symmachus multa milia corruent
 & theodotio & multa infirmabuntur. multas autem corru-
 ent iuxta aquilonem uel urbes uel regiones uel prouincias
 intellegit. & haec porphirius ad antiochum refert & quod
 undecimo anno regni sui rursus contra sororis filium
 ptholomeum philometorem dimicauit. qui ad idem uenire
 antiochum congregauit multa populorum milia. sed

Antiochus quasi tempestas ualida, incurrit; & Incurtabur
 & Inclasse magna Ingressus sit terras plurimas & transe-
 undo uniuersa uastauerit, uenerit que ad terram inclitam
 idē. iudeam quoniam simon achus terram fortitudinis incho-
 tui. ē. p̄ qua theodotio ipsum uerbū hebraicū posuit. sabaci
 & arcon munitē deruinis murorū ciuitatis & sic egyp-
 tum p̄rexit; Nostri autem ad antixpm & ista referentes.
 dicunt quod plurimum pugnaturus sit contra regem
 auster idē. egyp̄. & post libias aethiops superaturus q̄.
 & cornibus tra contra cornua supra legitur. & quia
 uenturus sit in terram israhel & multa ei uel urbes uel p̄uin-
 ciae daturae sint manibus; HAE AUTEM SOLAE SALUABUN-
 TUR DE MANIBUS EIUS EDOM ET MOAB ET PRINCIPĪ-
 FILIORUM AMMON; Antiochus uenit festinans contra
 ptolomeum regem auster idumeos & moabitae & ammo-
 nitae qui ex latere iudee erant non te agit. ne occupatus
 alio p̄lio ptolomeum redderet fortorem; antixps quo-
 que idumeam & moabitae ac filios ammon idē arabia
 relinquit inchoatam. quia illuc sc̄i ad deserta confugiunt.
 ET MITTET MANUM SUAM IN TERRAS ET TERRAS AEGIP-
 TI NON EFFUGIET. ET DOMINABITUR IN HESAUORUM
 LIBIAI QUE ARGENTI ET IN OMNIBUS PRETIOSIS AEGYP-
 TI. PER LIBIAS QUOQUE ET AETHIOPAS TRANSIBIT, haec anti-
 ochum fecisse ex parte legitur. sed quod sequitur. p̄ libias
 & aethiops transibit. magistri adserunt antichristo
 conuenire. Antiochus enim libiam quam pleriq; affricā
 intellegunt. aethiopicam q; non tenuit. nisi forte quia in ipso

climacae sunt puincie aegypti & longe p̄deserta uiciniae
 capar. aegyptiar & icon iste puincie conturbatae sunt,
 unde nondicit qđ coeperit ear sed plibiar & hiopiamq;
 transierat. ET FLAMA CONTURBAUIT EUM AB ORIENTE ET AB
 AQUILONE ET UENIET IN MULTITUDINE MAGNA UT CONTERAT
 ET INTERFICIAT PLURIMOS. ET FIGET TABERNACULUM SUUM
 ANTE DOMINUM INTER MARIAM SUPER MONTEM INCLYTUM ET
 SCAM. ET UENIET USQUE AD SUMMITATEM EIUS ET NEMO AUXI
 LIABITUR EI. Et in hoc loco porphyrius tale nescio quid de
 antiocho somniat. pugnant inquit contra aegyptios &
 libias & aethiopicos p̄transiens audis & sibi ab aquilone & ori
 ente proelia conitari. Unde & regressus capis & aridior
 resistenter & omnem in litore foemias uastabit puinciam.
 confestamq; pergit ad astaxiam regem armenie qui
 de orientis partibus mouebat & interfecit plurimos de eius
 exercitu. ponit tabernaculum in loco ad pedum quod inter duo est
 flumina tigrin & eufraten. Cumq; usq; ad summitatem p̄cesserit in
 quo monte inclyto sederit & scire docere non potest. quicquam & in duo
 maria eum sedisse p̄bare non possit. & stultum sit duo mesopotamia flumi
 na duo maria interpretari, monte autem inclitum. idcirco p̄terit quod secu
 cutus est theodotionis interpretatione quod inter maria maria supra ba
 sam. Cumq; saba nomen montis armenie & mesopotamiae putat
 quod esse scire sit docere non potest. & hac licentia men
 endi possumus non addeve. quod ille contacut sem diu
 montem qui iuxta errorem armeniorum sit idolis conse
 cratus. & uenit inquit usq; ad summitatem ipsius montis
 in elimaide puincia quae est ultima persiarum ad orientem

regio. ibiq; uolens templū diuine spoliare qđ habēret In fini-
 ta donaria fugatus ab barbaris qui mira ueneratione
 finum illud ruscipiebant mostuus. ē. merore consumpar
 Intaber oppido persidis. hęc ille In suggillationē nrī
 asti fia sermone composuit. quae & iam si potuerit ad pro-
 bare non de antichristo sed de antiocho dicta. quid ad nos
 qui ex omnib; scripturarum locis xpī pbamus aduentū
 & antichristi mendaciū. Pone enim hęc die de antiocho
 quē docet religionis nrē. numquid non & In super uisione
 ubi In antiochum pphētia consummata. ē. Aliquid de antia-
 christo dicitur. Dimittat itaq; dubia & In manifestis
 heveat quirit ille lapis qui de monte abscisus sine manib;
 creuerit In montem magnum & orbem impleuerit. & quadri-
 formem imaginem conuerit. quissit ille filius hominis qui
 cum nubibus uenturus sit & staturus uoce u & astum dierum
 & condam sita regnum quod nullo fine claudatur. omnisque
 populus trib; a lingua ipser utatur sint. hęc quae manifesta
 sunt pterit & dei uacis asserit pphēari. quos usque hodie
 seruire cognoscimus. & dicit eum qui sub nomine danielis scrip-
 sit librum ad refocillandam spem suorum fuisse mentatum.
 non quo omnem historia futuram nosse potuerit. sed quo iū
 falsa memorauerit & ultime uisionis calam. nis In moratur
 flumina ponens p maria. & In montem In chytum & In qm apedno
 quem ubi legit nullan potest pferre historiam; Nostri autē
 exorinum uisionis huius capitulum sup antia xpo sic exponunt
 quod pugnant. contra aegyptios libiosque & aethiopic; tra
 cornua de decem cornib; conterens. auditurus sit de aquilonis

157.

& orientis partibus aduersam se bella consurgere. quo ueni
 eis cum magna multitudine ut conterat & interficiat plu
 rimos. fig & tabernaculum suum in apedno iuxta nicopo
 lim que prius emmaus uocabatur. ibi incipiunt iudee pum
 cie montana consurgere; denique inde se erigens usque ad
 montem oliuæ hierusolimorum regio ascenditur. & hoc qd
 scriptura nunc dicit. & cum fixerit tabernaculū suū in mon
 tane p uincia radicibus inter duo maria mare uidelicet qd
 nunc appellatur mortuum ab oriente. & mare magnū in eu
 ius litore cæsarea ioppe ascalon & Gaza sitæ sunt; Tunc uenit
 usq; ad summitatem montis eius hoc ē. montane p uincie id ē.
 ueracem montis oliuæ qui uocatur in chytus quia ex eo dñs
 atq; saluator ascendit ad patrem. & nullus contra xpō poterit
 auxiliari contra sed nō se uerit. & adserunt ibi contra xp̄m. eē
 periturum. Unde dñs ascendit ad celos; apedno uerbū con po
 situm & p si diuidas intellegi potest. eponozas. id ē. solis sui;
 & est sensus & fig & tabernaculum suum & thronum inter
 maria sup montem in chytum & c̄m; hunc locum inter p̄ta
 tus ē. simmachus. Κατεκτινιye Kamac. & reliqua eiusdem
 lingue uerba quod in latino sonat sermone & extend & papy
 liones equitatus sui inter maria sup montem fortitudinis &
 uenit usque ad ueracem montis; theodotio uero sic uerit &
 fig & tabernaculum suum apedno inter maria in monte sa
 basco. & uenit usque ad patrem eius; aquila ita & plantabit
 tabernaculum p̄toris sui apedno inter maria in monte glo
 rioso & scō & uenit usque ad finem eius; soli. hxx omnise
 nominis questione liberantes inter p̄tas sunt. & statu &

tabernaculum suum tunc inter maria & super montem uoluntatis sem & uenit hora consummationis eius quos apollinaris secutus de nomine apedno omnino contigit. hæc ideo plixius posui ut & porphiri ostendam calumniã qui hæc omnia ignorauerit. aut negare se finxit. & scripturę res difficultatē cuius intellegentiam absq; di grata & doctrina maiorum sibi impertassimi uel maxime uindicant. Notandum autem .ē. quod cum .pe. litteram ebveur sermo n̄ habet sed p̄p̄tatur. phe. cuius uim græcum φ sonat, in isto tantu loco apud ebveor scribitur quidem φ sed legitur .pe. quod autē antichristus ueniat usq; ad summitatem montis sei & in dya & ibi peria. et uac plenius loquit. præcipitabitur in monte sei faciem principis tenebrarū sup omnes gentes. & eum qui dominatur cunctis populis & unctioem quæ unctio .ē. contra uniuersas unctioes.

XXVIII. INTEMPORE AUTEM ILLO CONSURGENT MICHAEL ANGELUS PRINCEPS MAGNUS QUI STAT PROFILIS POPULI TUI ET UENIET TEMPUS QUALE NON FUIT EX EO QUO GENTES ESSE COEPERUNT USQ; AD TEMPUS. ET INTEMPORE ILLO SALUABITUR POPULUS TUUS OMNIS QUI INUENTUS FUERIT SCRIPTUS IN LIBRO. ET MULTI DE HIS QUI DORMIUNT IN TERRE PULUERE UIGILABUNT. ALII INUITA ET ERNA. ALII IN OBPROBRIU UT IDEALIS SEMPER. QUI AUTEM DOCTI FUERINT FULGEBUNT QUASI SPLENDOR FIRMAMENTI. ET QUI AD IUSTITIA ERUDIUNT MULTOS QUASI STELLÆ IN PERPETUAS ET ERNITATES. Hæc tenus porphiri utcumq; se tenuit & etiam m̄orū impertat quæ suorū male eruditur imposuit. de hoc capitulo quid diciturur. ē. In quo mostuorū describitur resurrectio. alius inuita ueterna, alius

153.

Inobpbrū sempiternū. nec potest dicere qui sub antiocho fuerit
 fulgentes q̄si splendor firmamta. & alius q̄si stelle Inpp&uac&er
 nitatet. Sed quid n̄ facit p̄a nacia quasi datur coluber eleuat
 caput & morturus Ineor qui morturi sunt uenena diffundit,
 & hoc Inquit de antiocho scriptum. ē; quacens Inpsidē lysis qui an
 tiochie & phoenici p̄erat, reliquit exercitū aduersum Iudeos pug
 nare. urbemq; eorū hierusalem subueter&. que omnia narrat
 iosephus historie auctor ebreus q̄t alius fuerit tribulatio quadis
 numquā tempus aduenerit quale n̄ fuit ex eo quo. generes
 coeperunt usq; ad illud tempus. Reddita autē uictoria & cesis
 antiochi ducib; lpsdq; antiocho Inpside mostuo. saluatus ē. popu
 lus iudael omnes qui scripta erant Inlibris dī. hoc ē. qui legem
 fortissime defenderunt. & contrario qui del&irunt delibis.
 hoc ē. qui p̄uaricator es exstiterunt legis. & antiochi fuerunt
 p̄stū. tunc aut quasi In terra puluere dormiebant. & opeti
 erant Inmadorū pondere & quasi Insepulchris miseriarū re
 condita Inspirata uictoriam de terra puluere resurrexerunt.
 & de humo eleuauerunt caput. custodes legis resurgentes Inuitā
 & eterna. & p̄uaricator es Inobpbrū sempiternū. Magistri autē
 atq; doctores qui legis habere noticiā fulgebunt quasi celum.
 & qui Inferiores populos exostici sunt ad custodiendas ceri
 monias dī. Ininstar astrorū fulgebunt Inpp&uac&er & eterna
 ter. Ponit quoq; historiam demachabeis Inquadicē multos
 Iudeorū submachabia & iuda machabeo ad heremū confu
 gisse & latuisse Inspeluncis & cauernis p̄&itarū. de post uicto
 riam p̄cessisse. & hęc m̄&ia foricos quasi de resurrectione
 mostuorū esse p̄ducta. tempore autē antichristi adē tribu

H de p̄m̄o

H

157.

lacionem fore qualis numquā fuit ex quo gentes. eē. coeperūt
uerius intellegit, Ponamur enim uicisse lysia qui uictus est.
& pentus oppressor. eē. iudgor qui uicerunt. numquid fuit
tantā tribulatio quāta eo tempore quo hierusalē captā ē.
Ababylonis templumq; subuersū & omnis populus ductus
Incaptiuitatē. Oppressio ligit anti christo & spū saluatoris
extincto. saluabitē populus qui scriptus fuerit Inlibro di.
& p̄ diuersitate meritorū alii resurgent In uitā aeternā
alii In obprobriū sempiternū, magistri habebunt simili
tudinem celi. & qui alior erudiunt stellarū fulgore com
parabunt. non enim sufficit scire sapientiā nisi & alior
erudias. tacitusq; sermo doctrinae alium n̄ edificans. merce
dem otiosi recipere non potest, quem locū theodotio ita ex
pressit & Intellegenter fulgenter quasi splendor firmamta
& de iustis plurimi quasi stelle In aeternū & ubi glorie n̄ nul
li quod ore uerum doctus sc̄s & simplex sc̄s eandem mercedē ha
beant & unā In celestib; mansionem. Unde nunc iuxta theodoti
onem d̄r qd̄ docti similitudinē celi habent. & absque doctri
na iusti stellarum fulgore conparentur. tantum q; sit Inter
eruditum sc̄itatem & sc̄am rusticitatem. quā cōtū celi dis
ta & stellae. TULIUM DANIEL CLAUDE SERMONES ET SIGNA
LIBRUM USQUE AD TEMPUS STATUTUM PERTINENSIBUS
PLURIMI ET MULTIPLEX ERIT SCIENTIA; Qui danieli mul
tiplicem reuelauerat ueritatem. ipse occulta. eē. significans.
quae locutus ē. p̄cepit ut inuoluat sermones & signa librū
ut legant plurimi. quae sunt quae historie ueritatē & p̄p̄
obscuritatis magnitudinem diuersa opinentur, qd̄ enim

155

at pertransibunt. idē. pcurtunt plurimi multorū lectio-
nem significat. solemus enim dicere pcurri librum & tran-
siui historiam. q̄ quidē & esaias & de obscuritate sui uolumi-
nis loquitur. & erunt sermones libri istius quasi uerba uolu-
minis signata; q̄d eū dederint homini nescienti litteras
dicentes a lege. respondebit nescio litteras; Sin autē dede-
runt homini scienti. dixerunt lege librum. respondebit n̄
possum legere quia signatus ē; & in apocalipsin iohannis
liber uidetur signatus sigillis septem intus & foris. cumq; nullus
possit signacula ipsius soluere. ait iohannis. flebam nimis. & uē-
nit ad mē uox dicens. ne plora. Ecce uicit leo de tribu iuda uidere
dauid aperire librum & soluere signacula eius. librum potest
soluere qui scripturarū sacramenta cognouit & intellegit
enigmata. & uerba tenebrosa propter mysteriorū magnitu-
dinem. & uerba p̄tata parabolas & occidētē litterarum sensum
ad sp̄m uiuificantem. ¶ Urgente & enim mundi fines supra
scientia p̄ficiat & largius cum tempore exeret. hinc namq; p̄da-
niel dicit. p̄transibunt plurimi & mutaplexerit scientia. hinc
iohanni in priori parte reuelationis angelus dicit signa que lo-
cuta sunt. vii. tonitrua. cuius t̄m̄ in eadem reuelationis termi-
no p̄cepit dicens. ne signaueris uerba p̄ph̄ & iē libri hui. part. q̄ppe
reuelationis anterior signari p̄cipit. terminus p̄hibetur quia
quicquid in r̄a actū h̄m̄it̄ur licuit. finis eod̄ico ostendit; ET DIXI
EGO DANIEL ET ECCE QUAS LOCUS ALIUS STABANI UNUS HINC SUPER RI-
PAM FLUMINIS. & ALIUS INDE EX ALTERA RI PA FLUMINIS. ET
DIXI MIRO QUI IN DUTUS ERAT LINEIS QUI STABAT SUPER AQUAS
FLUMINIS USQ; QUO FINIS HORŪ MIRABILIUM; uidet daniel

H.

duos angelos stantes ex utraq; parte sup ripā babiloniae fluminis.
 q̄cū hic ponat̄ absq; nomine sed p̄teritā uisionē puto eū. ēē. tigrin
 qui ebraice d̄r. sedde. & t̄ān n̄ interrogat eos qui stabat sup utraq;
 ripā. sed eū quē in principio uiderat qui erat uesit̄ uesit̄; l̄neis
 siue bissinis. q̄ ebraice d̄r. ced baddim; & hinc ipse angelus stabat
 sup aquas fluminis babilonis suo eos calcans pede; ex quo intellegim;
 superiores duos angelos quos uidet̄ stantes sup ripā & n̄ interrogat
 nec putat̄ sciscitatione condignos angelos. ēē. psarū atq; grecorū.
 hunc aut̄. ēē. angelū donerassimū q̄ orationes danielis in conspec
 tudī obtulerat. q̄nd ei uiginti & una die psarū angelus resistebat.
 Interrogat̄ aut̄ haec mirabilia q; in p̄ senta uisione dicunt̄. quo con
 plendasint t̄pore. q̄ porphirius more suo de uita ocho nos de con
 t̄p̄o int̄p̄tatur; ET AUDIUI RŪ QUI INDUITUS ERAT LINIS QUI
 STABAT SUP RI PĀ FLUMINIS CŪ LEUIS ET DEXTERĀ ET SINIS
 TRĀ SUĀ IN CAELŪ ET IURASSIT PERUULENTEM IN AETERNŪ.
 QUIA TEMPUS ET TĒPORA ET DIMIDIŪ TEMPORIS; Tres & semis
 annos int̄p̄tatur porphirius. q̄ & nos iuxta sc̄arū scripturarū idioma
 n̄ negamus; Nā & supralogim; qd̄ uis t̄pora transierint sup nabu
 cho donosor id̄ uis anni effrenationis ei in uisione quae scripta ē
 bestiarū leonis & ursi p̄cordi & ceterius bestiae cui & nomen taceur.
 quae regnū significat romanoꝝ. & postea de cetero x̄po qd̄ tres reges
 humili & sermones contra excelsū loquat̄. & sc̄os altissimi contra
 rat̄ & putabit̄ ut q̄ possit mutare tempora & leges & tradentur
 in manu ei usq; ad tempus & tempora & dimidiū temporis. & iu
 diciū sedebit ut auferatur potentia & cont̄ratur & disperat
 usq; ad finē. & manifeste de cetero x̄pi & sc̄orū; regnū aut̄ & po
 testas & magnitudo regni q̄ ē. sup omne celū & ur̄ populo

157

scorum altissimi cuius regnū regnum sempiternū est. & omnes re-
 ges seruiet ei & oboedient. sicut superiora quae p̄spicue de ant̄ xp̄o
 scripta sunt; refert porphirius ad antiochū & ad alexand̄r̄ annor̄ & semir-
 quib; templū fuit edificat̄ de restā ergo & hoc qd̄ sequit̄. regnū ei' sempi-
 ternū & omnes reges seruiet ei & oboedient debent p̄bare sup̄ antio-
 cho. uelut ip̄ reputat sup̄ populo iudeorū qd̄ nequaquam stare mani-
 festum ē. Legim' In machabeorū libris. Iosephus quoq; In eandē con-
 sentat opinionē qd̄ trib; annis templū pollutū fuerit In hierusale-
 & in eo idolū iouis factū sub antiocho epiphane ex lxx anno regni ma-
 cedonū a selesco mense ei' dē cā in nono usq; ad mense nonū ex lxxii
 anni. qui faciunt annos tres; sub ant̄ xp̄o aut̄ n̄. iii. anni sed in & semis
 hoc ē. milleccnonaginta dies. desolationis tēpli & uer̄ sion' futurū re-
 dicunt; Et cū completā fuerit dispersio manus populi sc̄i complebun-
 tur uniuersa haec; qnd̄ in q̄t dispersus fuerit d̄i populus tamiocho p̄se-
 quente ut uult porphirius. t̄ ant̄ xp̄o ut n̄ uer̄ as p̄bat. t̄ haec om̄a comple-
 bunt; Et ego uidi et n̄ intelligi et dixi dñe mi quid erit post haec. Et ait
 uadi daniel et ceteri signatiq; sunt sermones usq; ad tempus consum-
 mationis. Eligentur et dealbabuntur et quasi ignis p̄labuntur multi. Et
 impie agēs multi. neq; intelligēs omnes impii porro docti intelligēs
 Uult p̄ph̄ & intelligere q̄ uideat immo qd̄ audiat & fit uerū cupit cognos-
 cere ueritatē; audiat t̄ r̄gū bella diuersa & in se p̄lia. & multiplice historiarū
 sed nomina n̄ audiat singulorū; si aut̄ p̄ph̄ & audiat & n̄ intellexit qd̄ hi
 faciēt q̄ signati librū usq; ad tēp' consumationis. multos obscuritatib; in uolu-
 tū p̄sūptione manus edisserēt; cū aut̄ in q̄t finis aduenit impii n̄ intelligant
 & qd̄ docti fuerint disciplina d̄ ipsi intelligere poterunt; in p̄uersa aut̄ animā in
 t̄ uib; sapientia nec potest se infundere corpori qd̄ peccatis subditū ē;
 Et al̄t̄ p̄ore quo oblatū fuerit iuge sacrificiū et posita fuerit abominatio

H

H

H

H

H

IN DESOLATIONE DIES MILLE. CCLXXXII. Hos mille. ccc. lxxx. dies porphyrus
 in tempore auct. antiochi & in desolatione templi. eē. compl. & os. quā & iosephus
 & machabeoz ut dixim: liber. trib; tōn. annis fuisse cōmemorat. Ex quo spi
 caū. ē. tres istos & semis annos de antiochi diei tēporib; q̄ trib; & semis annis
 hoc ē. mille. ccc. lxxx. dieb; scōs p̄secuturus. ē. & postea corruiturus in monte
 in dco & scō. die tēporē igit̄. in dea. x̄. x̄. x̄. q̄ nos in tēp̄tatis sum; iuge sacrificiū
 quā antiochus orbe obtinens dicitur inter dixerit usque ad in tēfectionem
 tres semis anni id ē. mille. ccc. lxxx. dies complebunt. BEATUS QUI EXSPICIAT ET
 PERVENIT AD DIES MILLE. CCC. XXXII. Beatus inquit qui interfecit antiochus dies
 supra numerū p̄finitū. Quā p̄stulatur. quib; dñs atq; saluator in sua maiestate
 ē. uenturus. quare aut̄ post in tēfectionem antiochi xl. & u. dieb; silentiū
 sit diuine scientiæ ē. nisi forte dicamus de latio regni. scōz. p̄tatione
 comp̄batio. ē. porphyrus hanc locū sic edisserit ut xl. dies qui sup̄ mille
 x. dies sunt uictorie contra duces antiochi. tempus significent. quā dia
 das machabeus fortit̄ dimicauit. & mandauit templū idolūq; corruere
 & iulianus obtulit in templū; q̄ d̄ recte dicit & simachabeoz liber. trib;
 & semis annis templū scribere & fuisse pullitū & n̄ trib; IULIANUS
 DE AD P̄FINITUM ET REQUIESCE ET STABIS IN SORTI TUA IN FINIBUS IUDAEAE
 pro quo theodotus ita in tēp̄tatis ē. Tu aut̄ uade & requiesce & resur
 gens in ordine tuo in cōsumatione dierū; quo uerbo ostendit̄ omnē
 p̄phētiā uicinā. eē. resurrectionis omniū mortaliorū; quā & p̄phe
 ta resurrecturus ē. & frustra porphyrū qui in apoc̄ antiochi de antio
 cho distasunt uelle om̄a referre ad antiochū; cuius calūniæ ut
 dixim; plenius responderē; Eusebius cæsariensis & apollinaris
 laodiceus & ex parte disper. uissimus uir martyr in chodius.
 quae quis eire uoluerit in ipsorum libris poterit inuenire xxx

EXPLICIT LIBER TERTIUS.

61
159.

INCIPIT LIBER QUARTUS.

EXPOSITIS UT POTUI QUAE IN DANIELIS LIBRO IUXTA EBRAICUM
 continentur. ponam breuiter quod originis In decimostroma
 tum suorum libro de susanna & belis fabulis dixerat cuius fuer
 ba haec sunt. ET PARENTES EIUS ERANT IUSTI ET DOCUERUNT
 FILIAM SUAM IUXTA LEGEM MOYSI. hoc utendum. e. testimo
 nio ad exhortationem parentum ut doceant iuxta legem diser
 monemq; diuinum non solum filios sed filias suas. ET CONSTITUTI
 SUNT DUO SENES DE POPULO IUDICES IN ANNO ILLO.
 referebat ebreus istos esse achia & sedeciam de quibus scripsit
 hieremias. faciat tedns sicut achia & sedeciam quos frigit
 rex babilonis In igne. propter Iniquitatem suam quam fece
 runt In israhel. & adulterabant uxores cum suorum de qui
 bus & locutus e. dñs quia egressa e. Iniquitas de babilone a
 senibus ludicibus qui uidebantur regere populum. pulchre
 de presbiteris peccatoribus non ait qui regebant populum
 sed qui uidebantur regere. qui enim bene presunt populo
 regunt populum. qui autem nomen habent ludicum & Inius
 te presunt populo regere magis populum uidentur. quam
 regunt. ET EXARSERUNT IN CONEUPISCETIA. ET FUERTERI
 SENSU SUU. ET DECLINAUERUNT OCULOS SUOS UT NON UI
 DERENT CAELU NEQ; MEMINISSENT IUDICIORU IUSTORU.
 quod greci uocant Italos nos per turbationem magis quam
 passionem rectius Interpretamur. haec autem per turbatio
 & cupido libidinis trullant & percussit cor de senioru.
 sed ut In animis eoru taceret fundamentu & cogitare et
 desiderata complere, ipsi euerterunt sensum suum quo.

subuerso oculieorum inclinatis sunt ut caelestia non uiderent
 nec recordarentur iudiciorum istorum. siue di siue honestatis
 siue nature que omnibus ad bonum insita est. ETECCE SU. SANNA
 AMBULABAT IUXTA CONSUETUDINEM. Antelum dictum est. quod facto
 mane ambulat & susanna nec incongruum est ad placandos
 eos quoniam quae egerimus descripturis suis querunt exem
 pla. hunc ambulandi locum adsumere. quod recte quis aduege
 tandum corpusculum deambularet; que locum inquit de lxx. editione
 hunc posui quo dicto origenis ostendit coherere non iuxta lxx. Inter
 preses discessit: IN GEMUIT QUAE SU. SANNA ETAIT. ANGUSTIAE MIHI UN
 DIQUE SI ENIM HOC EGERO MORI MIHI EST, SI AUTEM NON EGERO NE
 QUIA QUAM EFFUGIAM MANUS VESTRAS. quia ad summum perfectam
 uirtutem uenerit numquam dicit sibi imminere discrimen. si adulteriorum
 manus non effugerit dicentium adstare
 re nobis & commiscere nobiscum. ALIOQUIN SI SOLUERIS DICE
 MUS TESTIMONIUM CONTRA TE QUOD FUERIT TECUM IUUENIS ET OB
 HANC CAUSAM DIMISERIS PUELLAS A TE; humanae quippe fragilita
 tis est mortem amere quae inferre pro iustitia. nisi forte angus
 tiam interpretabimur non immineras moras sed obprobrium
 & ignominiae quae profundenda erat illis accusantibus; atque
 dicentibus. fuit cum illa iuuenis & idcirco dimisit puellas;
 si enim ego hoc egero mori mihi est. si autem non egero nequaquam
 effugiam manus uestras. peccatum mortem uocat. si autem ergo
 ei qui facit adulterium mors est adulterium. sic omne peccatum
 quod ducit ad mortem mors appellandum. & quotiens mori
 credimus quotiens peccamus ad mortem. unde et contrario tot
 iens surgimus & uiuificamur. quotiens iuste digna opera faciamus.

169.

SED MELIUS MIHI EST ABSQ; OPERE INCEDERE IN MANUS URAS QUAM
 PECCARE IN CONSPPECTU DNI. In greco habet ^{non} melius. id. ē. a petite pon
 sed a potōn. quod nos bonum interpretari possumus. unde ele
 gantur non dixit. melius ē mihi incedere in manus in quorum
 presbiterorum quam peccare in conspectu dñi. ne uideretur
 comparatione peccati quod erat bonum. hoc appellare me
 lius. sed absolute bonum ē Inquit mihi non facere malum. &
 Incedere in manus uestras. ne peccem in conspectu dñi.

ET EXCLAMAVIT UOCE MAGNA SUSANNA; magna uox erat
 non aens percussione & clamore faucium. sed pudicitiae
 magnitudine perquam clamabat ad dñm; unde & scā
 scriptura in exclamatione seniorum non adposuit mag
 nam uocem. sequitur enim; EXCLAMAUERUNT ET SENES AI
 VERSUS EAM. EXCLAMAVIT AUTEM UOCE MAGNA SUSANNA
 ET DIXIT. DŌ AETERNE QUI ABSCONDITOR Q; ES COGNITOR QUI
 NOSTI OMNIA. PRIUS QUAM FIANT TU SCIS Q; OS. U SŪ CON
 TRA ME TULERUNT TESTIMONIŪ; Cordis. affectus.
 & mentis pura confessio & bonum conscientie uocem eius fece
 runt clariore. Unde magna erat clamatio eius dō que ab

xxx. hominib; non audiebatur. CUM Q; DICERETUR AD MORTEM:
 SUS CITAVIT DŌ SPŪM SCŌ PVERI IUNIORIS CUIUS NOMEŒ DANIEL.
 Quo sermone ostenditur non literasse spm scm in danielē sed eū
 quierat hillo & quiescebat propter etatis infirmitatem nec sue
 opera poterat demonstrare data occasione pscā femine ad dño
 suscitatur. ET EXCLAMAVIT UOCE MAGNA MUN DUS EGOSŪ ASAN
 GUINE HUIUS; suscitato in se spū scō & que puer dicere debuerat
 suggerente uox eius magna erat & notandū si alicubi In scrip

auris scilicet peccatoris uox magna dicatur; DIC SUB QUA ARBORE UI
 DERISE EOS LOQUENTES SIBI QUIAIT SUB SCINO. DIXIT EI DANIEL RECTE MENTI
 TUS ES IN CAPUT TUUM. ECCE ENIM ANGELUS DNI ACCEPTA SENTENTIA
 AB EO SUNDETTE MEDIUM. ET POST MODICUM ALTER SENIORUM AIT SUB
 PRINO. DIXIT QI ADEUM DANIEL. RECTE TU MENTITUS ES IN CAPUT TUUM.
 ALIQUET ENIM ANGELUS DNI GLADIUM HABENS EISE. CETTE MEDIUM;
 quia ebrei reprobant historiam suffanne dicentes eam in
 danielis uolumine non haberi. debemus diligenter in qui
 rere nomina scini & prini quae latini ilicem & lentas cum inter
 pretantur. si sint apud ebreos & quae habeant & huiusmodi an
 utaschino se isio. et aprino. sectio. siue serratio in die scur
 lingua eorum; quod si non fuerit inuenta in necessitate
 cogemur & nos ad quiescere eorum sententia. qui graecitan
 tum sermonis hanc uolunt esse. εσιπικωισιν. quae graecitan
 habeat. & huiusmodi. & ebraicam non habeat. quod
 si quis ostenderit duarum istarum arborum scissionis &
 sectionis & in ebreorum stare. & huiusmodi. tunc poterimus
 etiam hanc scripturam recipere. ET FECERUNT EIS SUT MA
 LE EGERRANT ADUERSUM PROXIMUM UT FACERENT SECUNDUM
 LEGEM MOYSI ET INTERFECERUNT EOS. Si interficeret eos omnis fina
 goga. uideat illa opinio refutari de qua supra diximus secun
 dum hieremiam. quod ipsi. essent presbyteri achias & sedecias.
 nisi forte quod scriptum est interfecerunt eos si et inter praenur
 pro edictum quod. regibus babilonis occidendos tradiderunt
 sic & nos dicimus quod iudei interfecerunt saluatorem non
 quo ipsi percusserunt. sed quo tradiderunt occidendum &
 sub clamantes dixerunt. crucifige. crucifige eum.

ib3.

HELCHIAS AUTEM ET Uxor eius LAUDAUERUNT Dm̄ PRO FILIA SUA SU
 SANNIA Cuius IOACHIM MARITO EIUS ET COGNATIS OMNIB; QUA N̄
 EST INVENTA RES TURPIS IN EA; Digne q̄si sc̄i laudant d̄m̄ non
 quia liberata ē de manu presbiterorū su sanna hoc enī n̄
 factū laudabile ē nec magni discriminis si non ē liberata,
 sed quia non ē Inuenta In EA. RES TURPIS; Mystra ce uir iste
 qui habitabat In babilone. & cuius nomen erat ioachim
 & Interpretatur d̄m̄ resurrectio significat d̄m̄ salua
 torem qui In euangelio ait, ego sum resurrectio & uita
 & de quo olim proph̄ta dixit, Ecce uir oriens nomen eius
 hic habitauit In babilone hoc ē In hoc mundo ubi con
 fusio uariarum perturbationum & diuersorum errorū
 uersatur; Unde euangelista ait In mundo erat & mun
 dus p̄ ipsum factus ē. & mundus eum non cognouit, lux In
 tenebris lucet & tenebrae eam non conprehenderunt;
 huic enim uiro uxor erat nomine su sanna. quae Inter
 pretatur lilia uel gratia eius. & filia erat helchiae qui
 Interpretatur pars d̄m̄ pulchra nimis & amens d̄m̄; haec
 enim uxor allegorice p̄figurabat a ecclesiam uel iuxta
 tropologiam cuiuslibet sc̄i hominis fidelem animam
 quae pulchra est: decore uiracū & In amore d̄m̄ lau
 dabilis; Haec ergo liliorum candorem habet & In nitore
 castitatis. & abundantem gratiam d̄i In donis spiri
 talibus & distributionibus sp̄s sc̄i. parentes enī illius
 qui recte pars d̄m̄ nominantur; cum essent iusta erudie
 bant filiam suam secundum legem moysi. non Incongrue
 apostoli & apostolici uiri accipi possunt. qui plebem

fidelium Inbaptismatis purificatione & predicatione
 euangelii. quodam modo dō cōtā die filios generant. quorū unus
 ad plebem sibi commēdatam ait. licet & multos magistros
 haberetis. tamen non multos patres. ego enim In xpo ihū
 per euangelium uos genui; tales uero parentes filiā suā
 erudiant secundum legem dñi. quia hoc ē eorū studiū
 hoc tota laboris Intentio. ut filios suos faciant Intelle
 gere p̄cepta dñi. & recta fide ac bonis operibus ea
 adimplere; Erat autē ioachim iste diues ualde. quia
 ipsius ē terra & plenitudo eius. orbis terrarū & uni
 uersi qui habitant In ea. qui & In euangelio ait. om̄a
 que habet pater mea sunt. cui erat pomerium uicinū
 domus uē. quia scriptura sacra In qua poma uariarū
 uirtutum. & exempla scōrum uirtorū plurimā repperiunt;
 uicinū ē. domus huius spiritus ioachim; hoc ē congrega
 tio iustorum qui In legē dñi meditantur die ac noc
 te. & scrutantē testimonia eius In toto corde exquiren
 tes eum; & erunt tanquā lignum qđ plantatū ē. secus
 decursus aquarum. qđ fructum suū dabit In tempore
 suo. & foliū eius non decidat. & om̄a quecūq; fecerit pro
 sperabuntur; Ad ipsum ergo uirū confluebant iudei eo
 qđ eē. honorabilior omnium. qđ ip̄i dātū est a patre
 honor & Imperium & potestas In secula seculorū; quē
 adorant om̄i reges terrę. omnesq; gentes seruient ei.
 Duo autē senes iudices In qui quī In babilone uide
 bantur regere populum. possunt iudei & philosophi. uel
 falsi apostoli & heretici Intellegi. quī uidentur ab Insi

165.

pientibus regere populum. sed a sapientibus intelleguntur
 deceptores. eē. animarum; Non enim doctores sunt & predi-
 catores ueritatis. sed seductores & assertores falsitatis. isti
 frequentant domum ioachim. quia tales cotidi e suggesti-
 onibus Inquis subuertere querunt populum dī; Su sanna
 ergo quae In pomerio uirisui deambulabat. & ibi se lauare
 cupiebat. significat ecclesiam xpī seu fidelem animam In
 meditationibus scārum scripturarum se exercentem. & effu-
 sione lacrimarum per tonpunctionem cordis a peccatis semel
 ipsam purgantem; Cuius famulae oleum & smegmata offere-
 bant. quia fideles anime oleū sincere caritatis. Nec non &
 smegmata hoc ē opera misericordie In obsequium scāe ecclae
 p̄bere n̄ cessant. Smegmata enim a medicis appellantur
 quaedam confectiones quas illi parant ad purgationes den-
 tum & oris condimentum; Senes ergo praedica uidentes
 ecclesiam In studio spiritualibus decorem suum amplifican-
 tem. In licito amore concupiscentiae carnalis & ambicione
 laudis humane accensi. uoluerunt eam ab uti scorto
 & corrumpere decorem fidei illius p̄ dogmata Iniqua
 & sup̄staciones diuersas; De quibus scribens apostolus ait.
 nam eius modi pseudo apostoli. operam subdoli transfigu-
 rant se In apostolos xpī. & non mirum ipse enim satanas
 transfiguratur se In angelum lucis; non ē ergo magnum si
 ministri eius transfigurentur uelut ministri iustitiae
 quorum finis erit secundum opera eorum; Et alibi. timeo
 Inquit ne sic serpens euā seduxit a fatia sua ita & urī
 sensus corrumpanur aueritate q; ē. In xpō ihū.

cum autem senes illi non potuerunt susannam stupro
 corrumpere falsis criminationibus meditabantur mortem
 illius; Sic & pseudo apostoli atque heretici cum conspexerint
 sanctam ecclesiam non consentire errori ipsorum falsis
 accusationibus eam maculant quod se contaminauerunt
 cum adolescente illo. De quo in ecclesiaste scriptum est. uer-
 terre cuius rex est iuuenis; Sic enim uidit inquit cunctos uiuentes
 qui ambulat sub sole cum adolescente secundo qui con-
 surgit pro eo. opera enim & doctrinam fidelium perversi homi-
 nes deputant secundum stultitiam suam diabulo magis
 quam deo; & ob hoc apud potentes istius seculi persecutionem
 aduersus eos excitantes nec tradere student; sed bonus est
 deus israel his qui recti sunt corde. & redimet animas seruatorum
 suorum nec derelinquet omnes qui sperant in se; Ad ducta
 est susanna in iudicium ubi senes nefandi appetebant mortem
 illius; sed suscitauit dominus spiritum sanctum pueri iunioris cui nomen danihel.
 & exclamauit uoce magna dicens. mundus ego sum a sangui-
 ne huius; sic & dominus noster ihesus christus qui in nouissima aetatum
 seculi incarnatus est & de quo ipse dominus per prophetam ait. ecce puer
 meus electus quem elegeri posui super eum spiritum meum & iudica-
 um genibus adnuntiabit. cum uidit ecclesiam suam apud
 iniquos perditam & insidias patrum exsultantem spiritu sancto & ait.
 confiteor tibi pater domine caeli & terre quia abscondisti
 haec a sapientibus & prudentibus & reuelasti ea paruulis.
 ita pater quomodo sic fuit placitum ante te; & pater fac
 nefandorum errore liberat innocentes. sicque iusto
 iudicio dei agitur ut quilibet iniqua machinatione oppri-

167

mere cogitavit innoxios ipsi iusto iudicio di damnatione
sentiant sempiternam; Hinc quoque omnis coetis fide
lium uoce magna clamat & benedicunt dō qui saluos
facit sperantes in se; & consurgunt aduersus falsos docto
res & iudices erroresque eorum simul cum ipsis falsis ma
gistris perpetuo anathemate damnant. hinc & paren
tes spiritalis susanne & cognati simul cum ioachimi mystico
laudant dñm pro filia sua susanna. eo quod non esset in
uenta res turpis in ea. quia prelati simul & subditi maiores
atque minores pro integritate scē ecclesie laudes cotidiē
dō canunt. & corde atq; ore confitentur dño misericor
dias eius. & mirabilia eius in ter filios hominum. & ad nun
tiant omnes laudes eius in portis filie sion; post liberati
onem enim susanne & interfecionem illorum malicio
forum senum. bene subiungit scriptura dicens. Daniel
autem factus ē magnus in conspectu populi adie illa &
deinceps. quia cum pace facta errore diaboli falsa ma
chinatio eius & ministrorum ipsius destructa fuerit.
Tunc in conspectu omnium populorum magnitudo pphēe
& iudicis nri manifeste clarescit. de quo & iam pphēa
in euuangelio ubi filium uiduę amoruis suscitauit scrip
tum ē; accepit autem omnes amor & magnificabant eū
dicentes. qui a prophēa magnus surrexit in nobis. & quia
dñs uisitauit plebem suam. & omni tempore usq; ad finē
mundi in mo & usque in æternum eius dominatio in
celo & in terra rite credentibus patebit. quia regnum
eius regnum ē omnium seculorum & dominatio eius in

omni generatione & progēie quando iuxta angeli
 uerba regni eius non erit finis. ET REX ASTRIAGES APPOSITUS EST
 AD PATRES SUOS ET SUSCEPIT CIRUM PERSES REGNUM EIUS. hunc astri
 agem quidam autumant. esse matrem uero cyri regis. alii uero dicitur
 auunculum eius de cyri regem uidelicet medorum sicut supra ostendimus. In
 terfecto baltasar & subuersa babilone regnum assirorum
 transtulit in medos atque persas. Hoc autem mortuo
 cyrus p̄ses nepos eius successit in regnum. de quo nunc scrip
 tura narrat. qui simili modo sicut anteriores reges danhele
 honorabilem habuit super omnes amicos suos. eo quod diuina
 uirtus p̄ prophēcie gratiam ultra ceteros illum exaltabat.
 ERAT QUOQUE IDOLUM NOMINE BEL APUD BABILONIOS. Idolum
 ergo bel babiloni colebatur. quod interpretatur uellus. quia
 antea qui aut siue ut quidam ferunt primitiui hoc simulacrum
 & cultura uana agentibus instituta est. fuit enim hic belus
 pater nini primus rex assirorum quem quidam saturnum
 appellant. quod nomen & apud assyrios & apud astros postea
 cultum est. unde & lingua punica bal dicitur. Apud assy
 rios autem bel uocatur quadam sacrorum suorum ratione &
 saturnus & sol. ET IN PENDEBANTUR IN EO PER DIES SINGULOS
 ARTABAE XII. ET OUES XL. VINIQUE AMPHORE. VI. Artaba
 mensura est apud aegyptios sextariorum septuaginta duorum
 composita ex numero propter septuaginta & duas gentes
 uellinguas quae orbem impleuerunt. Amphora uero uoca
 ta quod hinc inde leuetur. haec graecae a figura sui nuncupata
 dicitur. quod eius ansae geminatae uideantur aures imitari.
 Recipit autem aquae uel uini pedem quadratum. frumenta

169.

uero modios italicos tres. REX QUOQUE COLEBAT EUM ET
 IBAT PERSINGULOS DIES ADORARE EUM. PORRO DANIEL
 ADORABAT D^M SUUM. ET DIXIT EI REX. QUARE NON ADORAS
 BEL. QUI RESPONDENS AIT EI. QUIA NON COLO IDOLA MANU
 FACTA SED UIVENTEM D^M QUI CREAUIT CAELUM ET TERRAM.
 ET HABET POTESTATEM OMNIS CARNIS. ET DIXIT AD EUM
 REX. NON TIBI UIDETUR ESSE BEL UIUENS. ANNON UIDES
 QUANTA COMEDIT ET BIBIT COTIDIE. ET AIT DANIEL ARRI
 DINS. NE ERRES REX. ISTE ENIM INTRINSECUS LUTEUS EST.
 ET FORINSECUS AEREUS NEQUE COMEDIT ALIQUANDO.
 Erubescat ergo qui figmentum hominis d^m uiuentem esse
 putabat. & idolum falsum quod nec uidere. nec audire. nec
 aliquid sentire poterat. pro d^o uero colebat. De quo p^psalms
 tam dicitur. Simulacra gentium argentum & aurum ope
 ra manuum hominum. Os habent & non loquentur. oculos
 habent & non uidebunt. Aures habent & non audient. na
 res habent & non odorabunt. Manus habent & non palpa
 bunt. pedes habent & non ambulabunt. non clamabunt.
 In guttore suo. neque enim. e^s sp^s in ore ipsorum. Similes
 illis fiunt qui faciunt ea & omnes qui confidunt in eis.
 ET IRATUS REX UOCAUIT SACERDOTES EIUS ET AIT EIS. NISI
 DIXERITIS MIHI. QUIS EST QUI COMEDAT IMPENSAS HAS
 MORIEMINI. SI AUTEM OSTENDERITIS. QUO BEL COMEDAT
 HAEC. MORIETUR DANIEL QUIA BLASPHEMAUIT IN BEL. ET
 DIXIT DANIEL REGI. FIAT IUXTA UERBU TUUM. ETCETERA.
 Conuentionis autē huius concordia inter regem & sacer
 dotes atq; p^ph^{et}iam aliquam habet in re differentiam.

exparte enim regis inuestigatio fuit ignote ueritatis. Separte
 autem sacerdotu superba machinatio occultande fraudis.
 exparte uero pph & studiū erat manifestande subdole
 falsitatis. Sacerdotes enim contemnebant edictū quia
 fecerant submensa absconditū Inuentum & pillū Ingre
 diebant semp & deuorabunt ecc. FACTUM EST ICI TUR POST
 QUAM EGRESSI SUNT ILLI ET REX POSUIT CIBOS ANTE BEL. PRECE
 PIT DANIEL PUEISSUIS ET IITVLERUNT CINEREM. ET CRIBRA
 UIT PER TOTUM TEMPLUM CORAM REGE ET EGRESSI CLAUERUNT
 OSTIUM ET SIC NANTES ANULO REGIS ABIERUNT. Recte pph & a
 cinerem cribrare iussit per totum templum coram rege. ut
 ostenderet culturam idoli fragilem esse & ad nihilum
 redigendam. iuxta illud qd ad peccantem hominē primū
 dictum ē puluis es & In puluerem reuertens. de quo & alibi
 ita scriptum ē quid supbit puluis & cinis. SURREXIT AUTEM
 REX PRIMO DILUCULO ET DANIEL CUM EO. FIAT REX SALUANE
 SUNT SIGNA DANIEL. QUI RESPONDIT SALUA REX. STATIM QUE
 CUM APERUISSET OSTIUM. INTUITUS REX MENSAM EXCLAMA
 UIT UOCE MAGNA. MAGNUS ES BEL ET NON EST APUD TE DOLUS
 QUIS QUAM. ET RISIT DANIEL. ET TENUIT REGEM NE IN CREDE
 RETUR. INTRO ET DIXIT. ECCE PAVIMENTUM ANIMADUERTE
 CUIUS UESTIGIA SUNT HEC. ET DICIT REX. UIDEO UESTIGIA UIRO
 RUM ET MULIERUM ET INFANTUM. Et q; Inlusio falsoru
 sacerdotum facta ē ruina illorum. laqueū parauerunt
 pedibus proph & & foderunt foueam sed ipsi Inciderunt
 In eam. sepulchrū patens ē gutture eorum linguissuis dolo
 se agebant sed iusto iudicio iudicauit illos dñs.

vij.

Nam & in insidiis suis capti sunt iniqui. & scdm nequitiam
 studiorum ipsorum reddita est eis; unde & sequitur.
 ET IRATUS REX TUNC APPHEN DIT SACERDOTES ET UXORES ET FILIOS
 EORUM ET OSTENDERUNT EI ABSCONDITA OSTIOLA PER QUA INGREDIA
 BANTUR ET CONSUMEBANT QUAE ERANT SUPER MENSAM. OCCIDIT
 ERGO ILLOS REX ET TRADIDIT BEL IN POTESTATE DANIELI. QUI SUB
 UERTIT EUM ET TEMPLUM EIUS. Cultura ergo belis allegorice
 uelustam significat apud gentes idolorum culturam.
 que est falsorum sacerdotum atq; magistrorum peruersam
 machinationem in toto orbe & in diuersis regionibus pre
 ualuit nationum. & non tam simplices atq; uulgum ignobile
 quam quam ipsos principes ac dominatores capti uerunt
 terrarum; Sed ueniente illo qui constitutus est ad iudex
 uiuorum & mortuorum & cui omnes prophetae testimoniū
 perhibebant. qui & ipse in euangelio ait. ego in iudiciū
 in hunc mundum ueni. ut uidentes non uideant. & qui ui
 dent caecifiant. non passus est diuinae errorem iniquorum
 deludere sortem electorum; sed illos qui ante per superbiam esti
 ma uerunt se in luminatores. esse cecorum & magistros in factum
 demonstrata ab illo sunt caeci esse & duces cecorum; cribrauit
 ergo daniel cinerem super pauimentum coram rege in quo de
 prehensis sunt uestigia uirorum mulierum & in factum in dolo
 & impietate conuersarum. cum redemptor noster per predicato
 res euangelii sui demonstra uerit omnem sapientiam & pom
 pam gentium in qua super terram dominantes se exaltabant.
 & gloriosos esse estimabant fragilem fieri & cito decidua.
 ipsosq; confunde bat qui confidebant in uirtute sua & in

diuitiis suis gloriabantur, quorum & iam plurimos ad penitentiam
 prouocabat. Ita ut secundum beati iob sententiam semetip-
 sos in sceleribus suis reprehendentes agerent penitentiam
 in fauilla & cinere; porro illos qui incepta nequitia per-
 sistebant. & conuertere in melius nolebant. occidit rex
 & tradidit bel in potestatem danielis qui subuertit eum
 & templum eius. cum ih̄s xp̄s qui est rex regum & dñs, dñorum
 aduersarios suos superans. & terrenam potentiam humili-
 ans. subdidit orbem p̄dicatoribus suis qui destruentes ido-
 latriam & subuertentes tēpla demoniorum. culturam
 unius ueridi uerbum dñi docendo & baptismatis sacramento
 homines a peccatis abluendo ubiq; robotabant. ipsosque
 reges mundi fecerunt esse seruos dñi. & constructores eccle-
 siarum xp̄i. adiutoresque p̄dicacionis euangelii. Ita ut
 iuberent ubiq; in regno suo destruere idolorum simulacra
 & tēpla eorum claudere ecclesiasq; sacras aperire & fide-
 libus illuc facultatem intrandi praeberent; sicut legimus in his-
 toriis constantinū & theodosium imperatores fecisse & ali-
 os xp̄ianos reges quam plurimos; potest ergo in fraudulenta
 sacerdotum belis hereticorum uersuta non in conuenientē
 accipi. qui deserto ueritatis tramite hoc totum suagunt^{ut} sin-
 certatem catholice fidei corrumpentes auditores suos
 conuertant ad seruitutem idolorum hoc est demoniorum.
 Quasi aut apostolus sentiat. non dico qd̄ idolis immolatum
 sit aliquid. dicit qd̄ idolum sit aliquid. sed quae immolantē
 gentes demonis immolant & non dō. & sic non solū qd̄
 ipsi errantes in obediendo uel obsequium p̄bendo secundū

hereticorum dogmata expendunt abus demoniorum fit.
 sed ipsi & iam offerentes simul cum accipientibus efficiunt
 pastus malignorum spirituum. quia sic serpenti post seduc
 tionē primi hominis adō dicitur. ē. suppeccas tuum gradieris
 & terram comedes cunctis diebus. ita diabolus & ministri ei
 quos calliditate sua seducunt ipsorum pascunt peccatis.
 Tropologicē autē uidentium. ē illis qui templis & ecclesiis
 di presunt. ne oblationes fidelium pauarta ā In proprium
 questum conuertant. & non In dī cultū. neq; In sustentationē
 pauperum uiduarū atq; pupillarū. q̄ cum uenerit dies no
 uissima & puluis In puluere reuertetur. manifestabuntq;
 p̄teritę conuersationis opera. tunc raptores In iustos iusti
 iudicis uindicta trucidabit. quando Implebitur illud qđ
 scriptum. ē. unus cuiusq; opus quale sit ignis probabit. dies enī
 dñi illud declarabit. quia In igne reuelabitur. sic uisus opus
 manserit qđ sup fundamentum uerum ac firmū hoc ē dñm
 xpm sup ædificauerit mercedē accipiet. & si cuius opus arserit

XXXII. DETRIMENTUM PATIETUR. ERAT DRACO MAGNUS IN LOCO ILLO.
 ET COLEBANT EUM BABILONII. ET DIXIT REX DANIELI. ECCE NUNC
 NON POTERIS DICERE QUIA NON SIT ISTE D̄S UIUENS. ADORA
 ERGO EUM. DIXITQ; DANIEL. D̄NM D̄M MEŪ ADORO. QUIA
 IPSE EST D̄S UIUENS. TULIT REX DA MIHI POTESTATEM ET IN
 TERFICIAM DRACONEM ABSQ; GLADIO ET FUSTE. ET AIT REX.
 DO TIBI. TULIT ERGO DANIEL PICEM ET ADIPEM ET PILLOS
 ET COXIT PARITER. FECITQ; MASSAS ET DEDIT IN OS DRACONIS.
 ET DISRUPtus EST DRACO; hic enim draco quem colebant
 babiloni iuxta significationem mysticā ipse est

ad quem dñs per hiezechielem dixit. ecce ego ad te pharao
 rex ægypti draco magne quicubas In medio fluminū tuorū
 & dñs meus ē fluuius & ego feci me me ipsum & ponam
 frenū In maxillis tuis & adglutabo pisces fluminū tuorū
 squamis siue pennis tuis & extraham te de medio fluminū
 tuorū & uniuersi pisces tui squamis tuis adhererunt
 & proiciam te siue deponam te uelociter. Dicit autē contra
 pharao principem ægypti & sub figura eius. ad magnam
 loquitur potestatem cui ægyptus tradita ē ad regendum
 & nihilominus superbit contra creatorem suum sibi domi-
 nationem terre uindicans. Draconem autem iuxta ana-
 gogen contrariam potestatem sepe legimus iste draco ē
 p̄uaricator de quo iob plenissime loquitur. & In psalmis
 scriptum ē. tu confregisti capita draconis magni dedisti
 eum In escam populis æthiopib; & draco magnus ad com-
 parationem minorū draconum dicitur. De quibus cantur
 tu confregisti capita draconum In aquis. & In alio loco
 hoc mare magnum & spatiosum illic reptalia quorum
 non ē numerus animalia pusilla cum magnis illic naues p̄
 transibunt. Draco iste quem formasti ad Includendum ei.
 de quo & In alio loco dñs. ipse ē rex omnium qui In aquis ē
 & principium figuracionis dñi qui factus ē ut Includeret
 ab angelis eius. sed & autem siue cubat In medio fluminū
 suorum. non unius fluminis sed multorum que In diuersis
 heresibus accipimus p̄ quas fluxit In egyptum seculi istius
 & Inriguit animas seductorum. Draco iste quem for-
 masti ad Includendum ei. hic aperte diabolū significat.

qui uere draco dicitur pp̄ uenenum. q̄d̄ a eue prime mu-
 lieri pestiferis suasionibus inspirauit. iste creatus bonus
 ē sicut In genesi legitur. fecit d̄s omnia ualde bona. sed
 postquam sua uoluntate peccauit. ac deo ita forma-
 tus. ē ut ei In luder & cur ab angelis. quando propter
 exsecrabilem pueritatem natiua dignitate priua-
 tus. ē. Hunc enim babiloni colebant hoc. ē illi qui In
 confusione peccatorum & uitiorum squalore dege-
 rant. sed danhel hoc. ē populus d̄i qui sp̄s sc̄i gratia In
 tus regebatur. non consensit suasioni p̄fidorū & conuersantū
 In confusione scelerum. sed unum d̄m colebat
 qui. ē dominator omnium. & In cuius uoluntate uniuersa
 consistunt. nec. ē potestas qui ei resistere possit. qui a unuer-
 sasunt In manu eius; Tulit ergo danhel picem & adipem
 & pilos & commiscebat. & fecit In de massam. & dedit
 In os draconis & disruptus. ē; Qui denim per picem nisi
 penitencia peccatorum qui anime sue In gridinem
 In delicat cognoscunt. & In de penitenciam gerunt. &
 quid p̄ adipem nisi pinguedo caritatis. & quid p̄ pilos
 nisi misericordie opera & elemosinarum largitas ex-
 primitur. p̄li enim qui sup̄ abundante In corpore huma-
 no sup̄ abundantia rerum terrenarū significari possunt.
 quas homo a se auferre & In digentibus tribuere debet
 ut se mundus a sordibus delictorum. unde ipsa ueritas ait.
 Date elemosinam & ecce omnia munda sunt uobis. sic enim
 danhel noster p̄ penitenciam & conpunctionē lacri-
 marum perque abundantiam caritatis atq; elemosinarū

largitatem destruit sicutiam & claustra hoc est deceptio ne
 soluit hostis antequam & dabit locum his qui ab eo degluti-
 ti sunt euadendi ab ore eius: unde de leuiathan dracone
 ad beatum iob dicitur: Numquid ponet circulum in naribus
 eius: aut armilla perforabis maxillam eius: armilla ergo
 dñs maxillam leuiathan istius perforat quod ineffabili miseri-
 cordie suae potentia sic malitiae antequam hostis obuiat.
 ut aliquando eos etiam quos iam cepit amittat & quasi ab ore
 illius cadunt: qui post perpetratas culpas ad innocentiam
 redeunt; qui enim ore illius semel raptus maxillam eius eua-
 det & si perforata non esset. non in ore petrum tenuit cum ne-
 gavit: non in ore dauid tenuit cum in cantum se luxorie
 uoraginem misit: sed dum ad uitam uterque per penitentiam
 rediit: leuiathan iste eos aliquomodo quasi per maxillam suam
 foramen amisit: perforamen ergo maxillae ab eius ore sub-
 traxit: qui post peccationem uitae nequitiae poenitendo
 redierunt: postquam autem draco interfecus est & daniel
 errorem babiloniorum inrisit dicens: ecce quem coleba-
 tis subiungit scriptura.

QUOD CUM AUDISSENT BABILONII INDIGNATI SUNT UEHEMEN-
 TER ET CONGREGATI ADUERSUS REGEM DIXERUNT. IUDEUS
 FACTUS EST REX. BEL DESTRAUXIT. DRACONEM INTERFECIT
 ET SACERDOTES OCCIDIT. ET DIXERUNT CUM UENISSENT AD REGEM.
 TRADE NOBIS DANIELEM. ALIQUIN INTERFICEMUS TE ET DO-
 MUM TUAM. ULDIT ERGO REX QUOD INBUERENT IN EUM UE-
 HEMENTER ET NECESSITATE COMPULSUS TRADIDIT EIS
 DANIELEM. QUI MISERUNT EUM IN LACUM LEONUM ET ERAT

181 DIEBUS SEX; seditio hæc quam babiloni causa danielis
 aduersus regem leuauerunt p̄figurac̄ persecucionem quã
 gentes in errore adhuc uiuentes & idola colentes contra
 sc̄os doctores commota noua p̄dicatione euuangelu & ui
 sis uirtutum signis excitauerunt. dolentes qđ anti quum
 usum cultus & conuersationis deserere cogebantur. & ob
 hoc religionem xp̄ianam partim superstitione partim
 magicis arabus & inlusionẽ magis dep̄utabant quam ueri
 tatis obseruacioni unde & iam mortem eorum a princa
 pibus suis exp̄dauerunt. idcirco n̄ scriptura dicit. qđ rex
 necessitate compulsus tradidit eis danihelem. qui
 miserunt eum in lacum leonum. sepe ergo principes
 gentium in uita & non sponte sc̄os uiros in inimicis eorum
 ad interitum tradiderunt. sicut legitur in euan
 geliõ qđ pilatus uellẽ dimittere ih̄m. & pro hoc contra
 iudeos disputando laboratẽ. sed uident quia nihil pro
 ficere. sed magis tumultus fierẽ. in populo dimittetis ba
 rabban latronem quem expecebant. & ih̄m tradidit uo
 luntati eorum ut crucifigeretur. qđ autẽ daniel bis in lacũ
 leonum a persecutoribus suis missus. ẽ signũ redemptorem
 nr̄m non solum tempore incarnationis sue iudeorũ in si
 dias usq; ad mortem sustinuisse sed & iam p̄ ascensionẽ suã
 in nebris suis grauissimas insectaciones inimicorũ ptulisse.
 unde iam in celo postea ad saulũ p̄sequentem fideles
 suos in crepans ait. saule saule quid me p̄sequeris durum
 ẽ tibi contra stimulum calcitrare. & sic daniel secun
 do missus in lacum leonum mansit ibi diebus sex ita

ecclesia per sex aetates istius mundi inter feroces leones
 hoc est xpiani nominis persecutores constituta molesta
 a eorum patitur. sed in septima die hoc est septima aetate
 in de liberata postea perpetua quiete erit fructura.
 PORRO IN LACU IRANT SEPTIM LIONES IDABANTUR HIS COTI
 DIE DUO CORPORA IDUE OVIS. ET TUNC NON DATASUNT EIS
 UT DEUORARENT DANIEHELEM. septem leones significat
 nequitas spiritalis quae semper morticinis hominum
 delectantur & simplices quosq; deapere gestiunt. p sep
 tenary ergo numeri pfectionem plenitudo donorum
 spiritalium aliquando in scripturis exprimitur. ut est
 illud esau de flore radicis iesse testimonium quo ait.
 & requiesce super eum sps dñi sps sapientiae & intellec
 tus sps consilij & fortitudinis. sps scientiae & pietatis
 & replebit eum sps amoris dñi. & contra aliquando
 contrarie fortitudines in eodem numero denotantur.
 ut est illud in euangelio de in mundo spu quidomum
 antiquum reperit. Tunc inquit uadit & adsumit septe
 sps nequiores se & intranses habitant ibi. quorum in
 tentio est tota ut deuorant plebem di sicut escam pa
 nis & ad interitum pducant. magisque delectantur
 in seductione animarum quam in extinctione corpo
 rum. ERAT AUTEM ABBACUC PROPHETA IN IUDEA.
 ET IPSE COXERAT PULMENTUM ET IN TRIBUERAT PANES
 IN ALUEOLO. ET IBAT IN CAM PUM UT FERRET MESSORIB;
 Bene ergo abbacuc propheta in iudea qui amplexans
 siue suscipiens eos interpretatur describitur. qd coxerit

pulmentum & Intrauerit panes In aluelo & iret In cam
 pum ut abum ferret messoribus. quia apostoli & sc̄i
 doctores quibus In iudea ecclesia primitiua commenda
 ta erat parauerunt cibos doctrine spiritualis ut eam In
 uasis scripturarum In ferrent messoribus hoc est collecto
 ribus hominum qui quoscumque poterant uerbis & ex
 emplis ad fidem xpi & ad ueram religionem colligere cu
 rabant. de tali quoque messe & messoribus ipsa ueritas
 In euangelio ad discipulos ait. Leuate oculos uros & uide
 te regiones quia albesunt iam ad messem. rogate ergo
 dnm messis ut mittat operarios In messem suam. sed ip
 sum cibum hoc est panem uerbi di & pulmentum quod
 quod igne sp̄s sc̄i excoctum erat iussus est propheta fer
 re In babilonem de quely. de quo subditur
 FER PRANDIUM QUOD HABES IN BABILONEM DANIELI QUI
 EST IN LACU LEONUM ET DIXIT ABBACUC DNE BABILONEM
 NON NOUI ET LACUM NESCIO. Cum apostoli ab ipso an
 gelo qui per prophetam magni consilij angelus ee legit
 dum sic d̄s & d̄ns angelorum propter adnuntiatione
 uidelicet paterne ac suae uoluntatis ammoniti sunt
 sp̄s sc̄o reuelante ut electis exigentibus In uasis sacre
 scripture opem ferrent spiritualis alimonice ne
 In edia deficerent. Inter leones seuissimos con
 stituti. unde In actibus apostolo rum scrip
 tum est. qd̄ prophetis & doctoribus In antiochia
 ministrantibus dno & ieiunantibus dixerit sp̄s sc̄s.
 segregate mihi barnabam & saulum In opus quod

assumpsi eos. Tunc ieiunantes & orantes inponentes
 que eis manus dimisserunt illos. Unde & ipse paulus
 scribens ad galatas ait. qui operatus est petro in apos-
 tolatu circumcisionis cooperatus est & mihi intergentes
 & cognouerunt gratiam quae data est mihi a xpo dno.
 quod autem primum propheta refugit ire in babilonem
 & dixit dno babilonem non noui & lacum nescio. simi-
 le est huic & concordat in misterio quod petro oranti
 in cenaculo cum cecidisset super eum mentis excessus
 & uidisset caelum apertum & descendens uas quoddam
 linteum magnum quattuor linteis submitta de celo
 in terram in quo erant omnia quadrupedia & serpen-
 tae terre & uolucilia caeli & facta est uox ad eum. sur-
 ge petre occide & manduca. ait autem petrus. absit
 dno quia numquam manducaui commune & in mun-
 dum. & uox iterum secundo ait ad eum. quae de purifi-
 cauit tu nec commune dixeris. huius autem uisionis in-
 tellectum postea plenius accipiens ait. In ueritate com-
 peri quo non est personarum acceptor deus sed in omni gen-
 te qui timet deum & operatur iustitiam acceptus est illi.
 quod autem sequitur in propheta.

ET AD PREHEN-   DIT EUM ANGELUS DNI IN UERTI-
 CE EIUS. ET POR-   TAUIT EUM CAPILLO CAPITIS UI-
 POSUIT EUM   IN BABILONEM SUPER LACUM
 IN IMPETU   SPIS UI. ET CLAMAUIT ABBACUC DI-
 CENS DANIEL TOLLE PRANDIUM QUOD MISIT TIBI DS.
 ET AIT DANIEL. RECORDATUS ES ENIM MEI DS. ET NON

DERELIQUISTI DILIGENTES TE. SURGENSQUE DANIEL COME
 DIT. PORRO ANGELUS DNI RESTITUIT ABBACUC CONFES
 TIM IN LOCOSUO. Non inconuenienter p̄ similitudinē
 mysterij illi loco aptatur. ubi in actibus apostolorum
 legitur angelus dñi ad philippum ita locutus esse. surge
 & uade contra meridiocum ad uiam quae descendit
 ab hierusalem in gazam haec est deserta. & surgens abi
 it. quicum occurrisset uiro aethiopi eunuchō sedenti su
 per currum suum & legenti esaiam prophetam. & ex
 posuisset illi sensum scripture & euangelizasset ab scrip
 tura ista illi ih̄m. dum irent per uiam uenerunt ad quon
 dam aquam. ait eunuchus. ecce aqua quis prohibet
 me baptizari. & iussit stare currum & descenderunt
 uterque in aquam & philippus & eunuchus. & bap
 tizauit eum. cum autem ascendissent de aqua sp̄s sc̄s cecidit
 sup̄ eunuchum. angelus autem dñi rapuit philippū
 & amplius non uidit eum eunuchus. ibat enim per uia
 suam gaudens. philippus autem inuentus est in nazoco.
 & pertransiens euangelizabat cunctis ciuitatibus do
 nec ueniret cesaream. Postquam enim doctores sc̄i trans
 loca iudeis propter incredulitatem eorum transferebant
 euangelium ad gentes. & ibi per diuersa loca predicaue
 runt uerbum dī. quot quot predistinati erant accipie
 bant fidem xp̄i & sufficienter pascebantur spiritali
 alimonia & cotidie pascentur. quoad usque plenitudo
 gentium subintrauerit. & tunc omnis israhel saluus
 erit. Tunc enim propheta restituetur in locum suum

quando doctores sc̄i redeant de gentibus ad iudaicam
 plebem. unde primitus processerant ut illos colligant
 in horreum dñi. & tunc implebitur illud quod scriptum
 est. ueniet exsion qui eripiat & auertat impietates ab
 iacob. & hoc illis a me testamentum cum abstulero pecca
 tatorum. Exempli huius ratio semper manet & quam diu
 sunt qui credant. hinc enim dñs ih̄s quid e caelis uentu
 rus promissus est ad liberationem humani generis ipse
 cotidie remittit peccata conuersis ad se. nec statim non
 credentes condemnat sed exspectat sciens^{or} posse profice
 re ad agnitionem dī. quis autem sit iste omnis israhel
 qui saluus fiet. & uel quae erit ista plenitudo gentiū
 dī solus nouit & unigenitus suus. quid discipulis suis
 ascensurus in caelum ait. non est uestrum nosse tempo
 ra uel momenta quae pater posuit in sua potestate. sed
 accipietis uisum super uenientis sp̄s sc̄i in uos. & eri
 tis mihi testes in hierusalem & in omni iudea & samaria
 & usque ad ultimum terre. quod autem sequitur?
 VENIT ERGO REX DIE SEPTIMA UT LUGERET DANIELEM
 ET UENIT AD LACUM ET IN TROS PEXIT. ET ECCE DANIEL SE
 DENS. ET EXCLAMAUIT REX UOCE MAGNA DICENS. MAC
 NUS ES DNE D̄S DANIELIS ET EXIRAXIT EUM. PORRO ILLOS
 QUI PERDITIONIS EIUS CAUSA FUERANT IN TROMISIT ET
 DEUORATI SUNT IN MOMENTO CORAM EO. Ostendit qđ
 illi qui per uere caritatis affectum compatiebantur
 proximis suis. In tribulatione positas & afflictionem
 quae proximi nomine in hoc mundo passisunt. cum

post sex dies hoc est post sex abactes. septima die In luxe
 rit & scōs martyres In aeternam quidem suscepit.
 Tunc & ipsi simul cum eis gaudebunt de percepta remu-
 natione & laetitia fruuntur sempiterna. illy uero qui
 maliciosemente persecutionem fidelibus Ingererant.
 & pditionis eorum causa exstiterant In lacum crudent
 Inferni & bestis seuissimis tradentur ubi uermis eorum
 non morietur. & ignis non exanguetur.

EXPLICIT LIBER QUARTUS

In nomine patris & dñi mei ueni in hunc
de Augid. s. marie.

IN III CII LIBRORUM

102 n. 1. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

phema phema 174

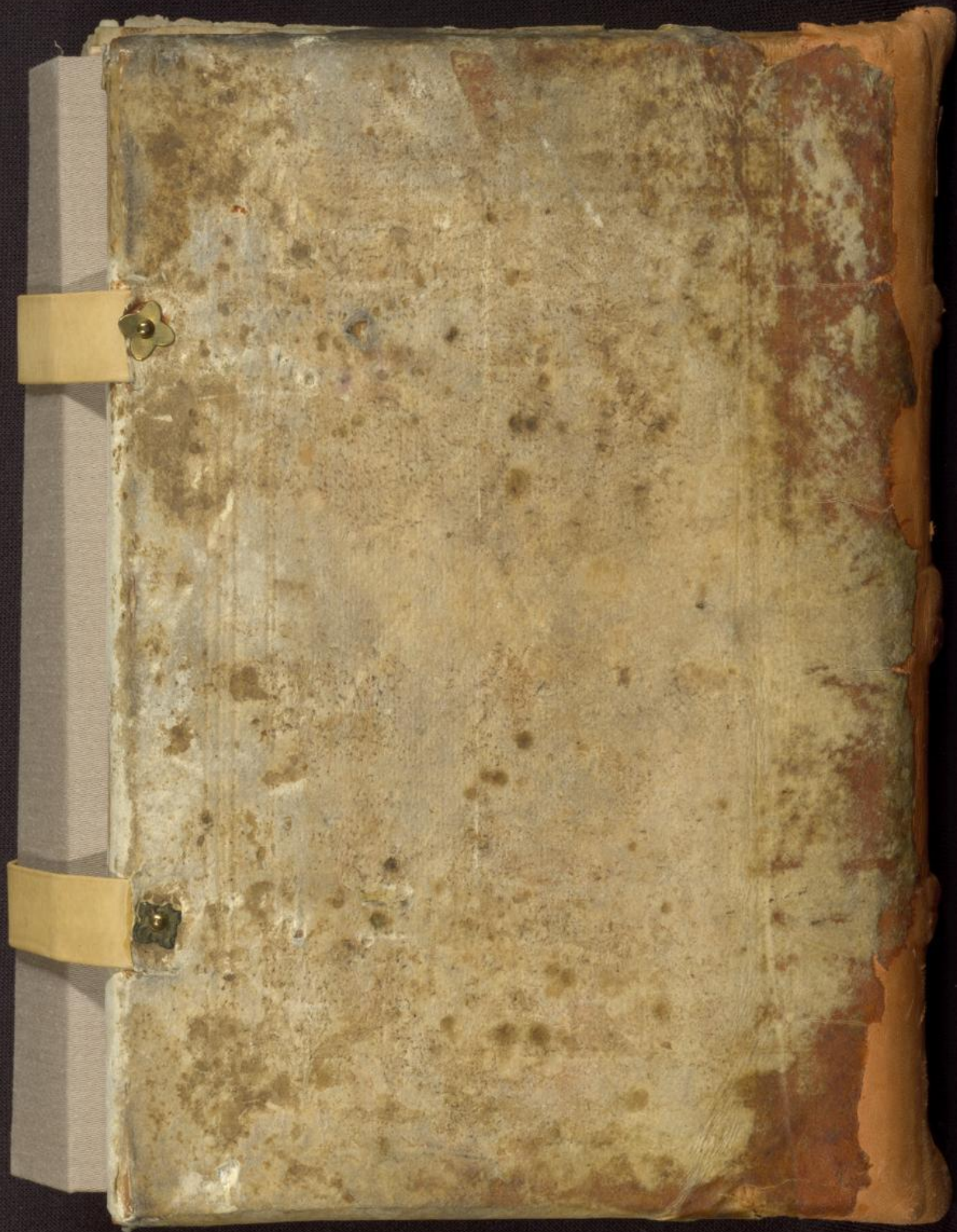
phenophorus
phenophorus. gr. dotalis. l. e.
phenophorus

phenophorus

1000

L

den Buch, des opes, s. Hieronymi ed. Vallarsi, welche
s. Hieronymi commentarius in Daniele
ausführt. find Lufayun

Wulke 3/1176

Wulke

Q' 26.97m.

w. d. s. s. / m. d. s. s.

H 1 20.10.648

